

Revista ECONOMICA

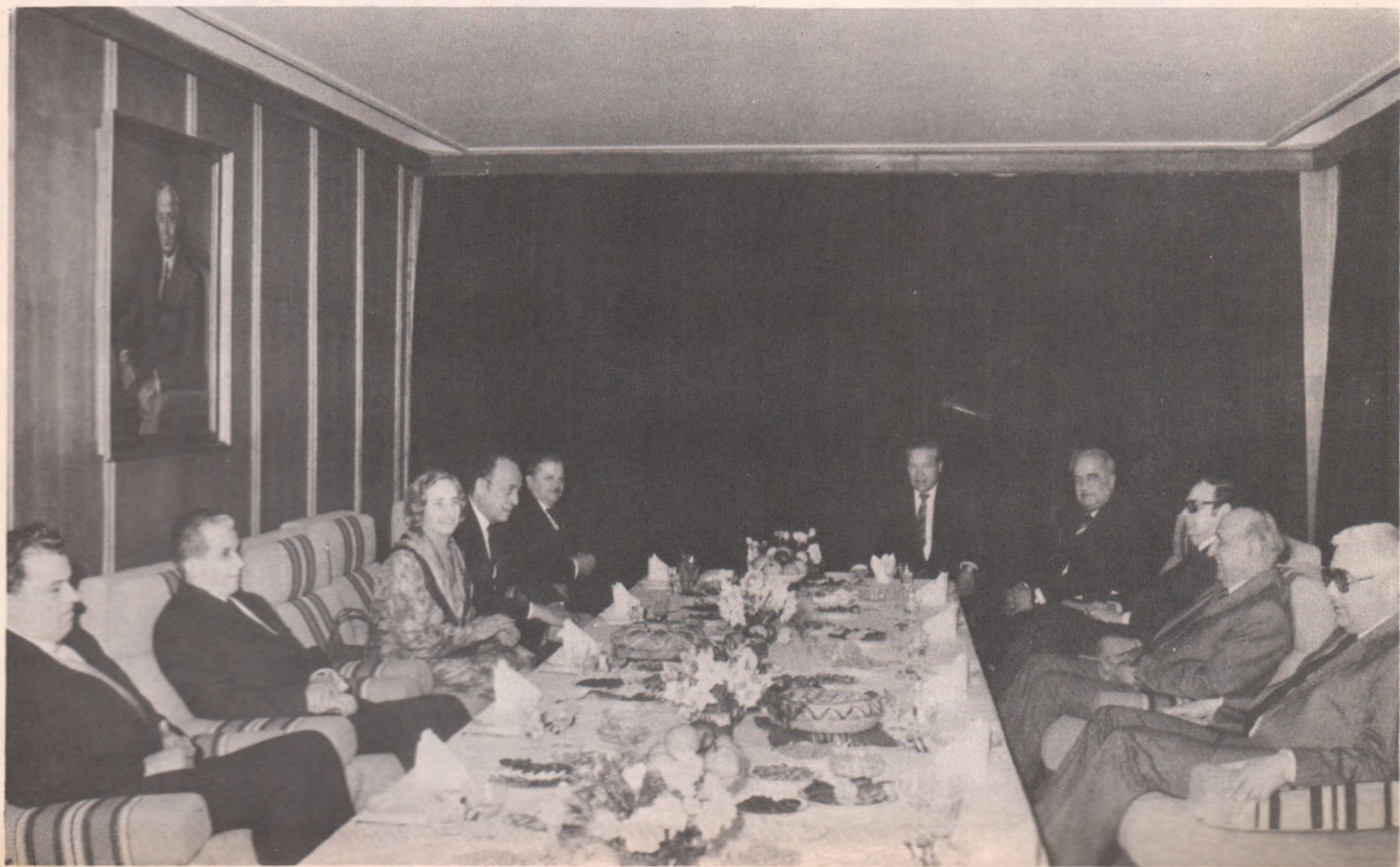
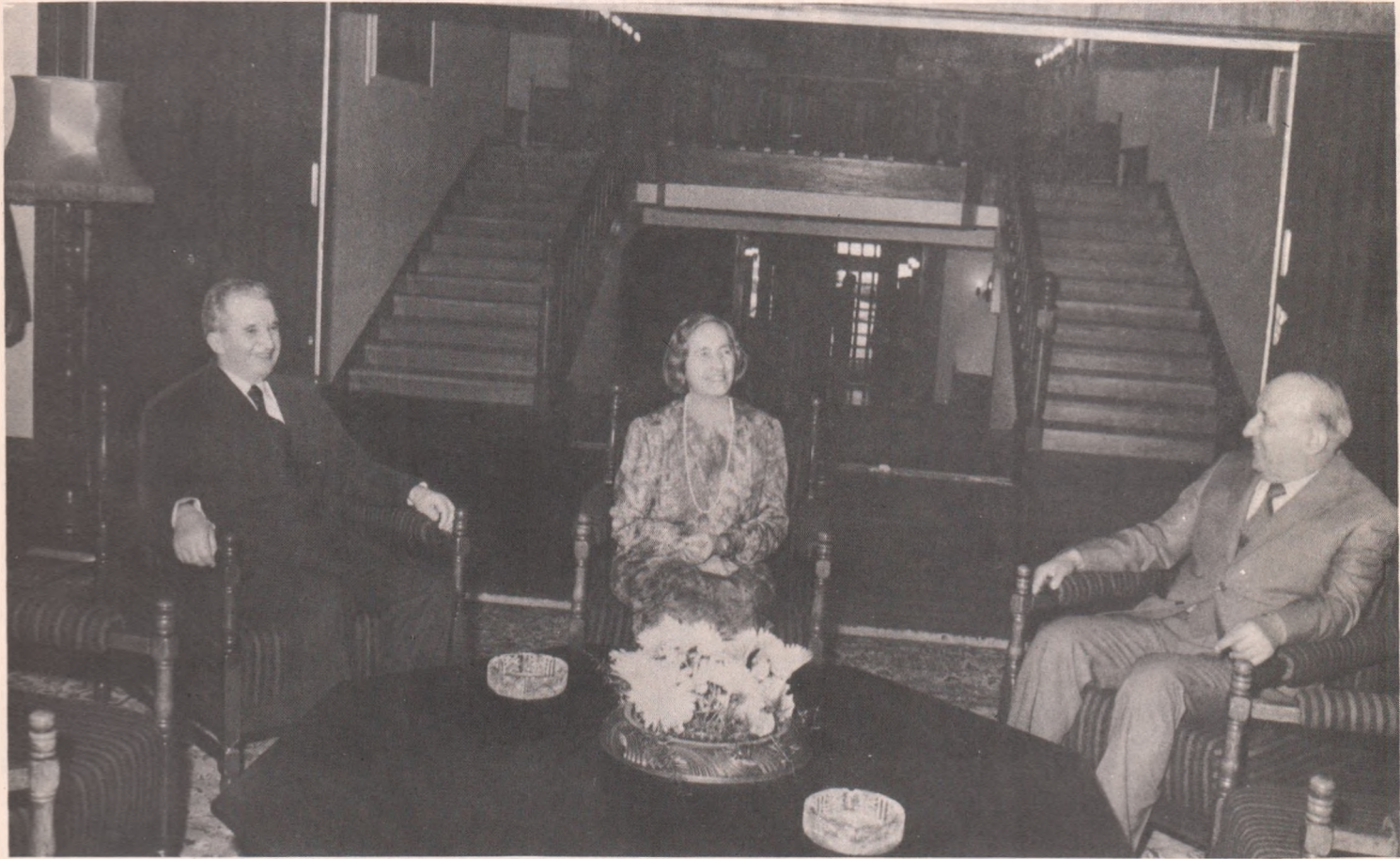
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Statutele Fed. Unsoi - Deva
SALA DE LECTURA

ECONOMISIREA ENERGIEI-

**DE LA
PRODUCĂTOR
LA UTILIZATOR**

VIZITA DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,
ÎN R. P. BULGARIA

UN NOU ȘI IMPORTANT EVENIMENT ÎN EVOLUȚIA TRADIȚIONALELOR RELAȚII ROMÂNŌ-BULGARE

ÎN SUITA largă a contactelor internaționale rodnice româno-bulgare la nivel înalt, care au prilejuit de fiecare dată momente de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea continuă a colaborării multilaterale dintre țările, partidele și popoarele noastre, o etapă deosebit de fructuoasă o constituie recenta vizită de prietenie în Bulgaria a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația tovarășului Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

Bunele sentimente pe care le împărtășesc cele două popoare în relațiile dintre ele, considerația de care se bucură politica de pace și colaborare a poporului nostru și-au găsit o vie expresie în primirea impresionantă, însuflețită făcută solilor români, pe parcursul întregii vizite, în orașele și obiectivele vizitate. Desfășurat într-o atmosferă de deplină înțelegere, de încredere și prietenie caracteristică relațiilor româno-bulgare în totalitatea lor, noul dialog constituie o dovadă a trăinicieii legăturilor tradiționale dintre cele două țări.

Întâlnirea a pus încă o dată în evidență marea însemnătate a dialogului tradițional dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, pentru extinderea continuă și adâncirea relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, dintre popoarele român și bulgar. Discuțiile la nivel înalt au prilejuit constatarea că relațiile noastre se dezvoltă și se amplifică neconținut, pe multiple planuri, atât în ce privește viața politică, economică și culturală, în raporturile pe linie de partid, între parlamente, guverne, ministere, organizații de masă și obștești, precum și în probleme internaționale. A constituit obiect de satisfacție rezultatul analizelor privind modul de îndeplinire a înțelegerilor convenite anterior, evoluția celor aflate în curs de realizare în domenii de cooperare care se referă la sectoare importante pentru economia celor două țări: construcțiile de mașini, electronica și electrotehnica, metalurgia, chimia și altele.

În Comunicatul privind rezultatele vizitei se stipulează, în acest context, necesitatea aplicării mai largi a formelor noi, eficiente de colaborare, pe baza unor acorduri de lungă durată. Astfel, în legătură cu activitatea privind coordonarea planurilor și conlucrarea româno-bulgară în perspectivă, cei doi conducători au dat indicații referitoare la elaborarea unui program de colaborare de lungă durată, pînă în 1990, iar în unele domenii pînă în anul 2000, prin care să se realizeze o nouă devotare substanțială, calitativă și cantitativă a colaborării tehnico-științifice, în domeniul producției și al comerțului. Urmează, de asemenea, să fie pregătit programul de colaborare tehnico-științifică pentru perioada 1986—1990.

Reflectînd interesul deosebit pentru aspectele concrete ale colaborării în economie, documentul evidențiază rezultatele analizelor ample efectuate asupra unora dintre obiectivele prioritare. În acest context se înscriu sarcinile trasate privind urgentarea îndeplinirii înțelegerilor referitoare la realizarea Complexului hidrotehnic Turnu Măgurele-Nicopol; s-a hotărît, de asemenea, să se adîncească cooperarea în cadrul întreprinderii de mașini și utilaje grele Giurgiu-Ruse. În spiritul hotărîrii comune de a lărgi specializarea și cooperarea în producție, în atenția organelor de resort urmează să stea o sferă largită de acțiuni în domeniul tehnicii electronice de calcul, producției de tractoare și mașini agricole, motoarelor diesel navale; urmează, totodată, să fie reactualizată convenția pentru producția de mașini destinate industriei alimentare. Alte măsuri convenite se referă la extinderea pe mai departe a cooperării și specializării în producție în domeniile construcțiilor de mașini, electronicii și electrotehnicii, metalurgiei, chimiei, agriculturii și altele.

Devenită tradițională în relațiile economice româno-bulgare, activitatea vizînd construirea de obiective prin eforturi comune va căpăta, în urma noului dialog la nivel înalt, noi dimensiuni, prin hotărîrea exprimată de părți ca ministerele competente să continue această practică, identificînd noi posibilități în interesul celor două țări. Instituțiile de resort sînt, de asemenea,

chemate să depună eforturi pentru valorificarea unor resurse de materii prime în zonele de frontieră. Problemele privind necesitatea lărgirii și diversificării schimburilor în comerțul interior, industria ușoară, cooperare, turism și altele întregesc tabloul domeniilor asupra cărora s-a insistat în cadrul actualului dialog.

Date fiind posibilitățile tehnice oferite de industriile celor două țări, gradul ridicat de competitivitate al produselor obținute, este justificat interesul manifestat de cele două părți pentru lărgirea activităților comune privind cooperarea în producție în scopul realizării de proiecte și operațiuni comerciale în terțe țări.

Conducătorii de partid și de stat ai României și Bulgariei — arată Comunicatul — și-au exprimat deplina convingere că relațiile bilaterale se vor dezvolta și adînci în toate domeniile, în interesul celor două popoare, al socialismului și păcii în lumea întreagă.

După cum era și firesc, preocuparea conducătorilor român și bulgar față de problematica internațională și-a găsit un loc aparte în discuțiile purtate, abordările ample, concrete demonstrînd încă o dată fermitatea cu care țările noastre înțeleg să se angajeze în a contribui la rezolvări trainice, de fond. O atenție cu totul specială a fost acordată, în acest context, încordării la care s-a ajuns în situația internațională, ca urmare a exacerbării cursei înarmărilor, a încercărilor fățișe ale S.U.A. și N.A.T.O. de a obține supremația militară în lume și a evenimentelor recente legate de amplasarea de noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa. S-a subliniat necesitatea ca S.U.A. să-și retragă rachetele cu rază medie de acțiune, să oprească amplasarea de noi astfel de arme pe teritoriul unor țări vest-europene și, în același timp, U.R.S.S. să oprească, așa cum a declarat deja, aplicarea măsurilor de răspuns. Pe această bază este necesar să se treacă la reluarea negocierilor sovieto-americane, în vederea ajungerii la un acord corespunzător — se relevă în Comunicat.

Discuțiile au cuprins, de asemenea, problematica securității europene, evidențindu-se însemnătatea deosebită a Conferinței pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa.

După cum era de așteptat, dată fiind apartenența lor geografică la zona balcanică, România și Bulgaria au reafirmat necesitatea dezvoltării în continuare a relațiilor de colaborare bilaterală dintre statele balcanice în toate domeniile, precum și a colaborării multilaterale, în domenii de interes comun. Pronunțîndu-se în sprijinul creării de zone denuclearizate în Europa, conducătorii de partid și de stat au reînțărît hotărîrea lor de a conlucra activ pentru transformarea Balcanilor într-o zonă liberă de arme nucleare, pentru întărirea securității, dezvoltarea încrederii, buneii vecinătăți și colaborării între statele balcanice. Au fost apreciate pozitiv rezultatele primei Conferințe la nivel de experți din țările balcanice, care a avut loc recent la Atena, iar partea bulgară și-a reafirmat acordul ca următoarea Conferință a experților din țările balcanice să aibă loc la București.

Aceste aspecte, cit și alte probleme importante ale vieții internaționale, discutate au demonstrat voința politică și hotărîrea celor două țări de a face totul pentru instaurarea unui climat de pace și colaborare în lume.

Prin întreaga sa desfășurare, prin înțelegerile realizate și rezultatele sale rodnice, noul dialog la nivel înalt se constituie încă o dată ca un exemplu de conlucrare între țări socialiste, vecine și prietene, colaborare care va duce la adîncirea în continuare a prieteniei dintre partidele, țările și popoarele noastre, în interesul socialismului, păcii și progresului în lume.

În telegramele adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din întreaga țară își exprimă înalta apreciere, unanima aprobare față de rezultatele rodnice ale vizitei și își iau însuflețite angajamente de a înfăptui politica internă și externă a partidului și a statului, de a întîmpina cu noi și însemnate realizări cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

Em. STANCU

23 AUGUST 1944 — act istoric cu adânci rezonanțe pentru progresul economiei românești

DEZVOLTAREA și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății au reprezentat un proces amplu și intens, care a cuprins în perioada ce a urmat revoluției de eliberare socială și națională de la 23 August 1944 toate ramurile economiei naționale. Ținând seama de dialectica dezvoltării sociale, de raporturile de intercondiționare reciprocă dintre laturile vieții economico-sociale, strategia generală a partidului nostru a legat și leagă în mod sistematic procesul extinderii și consolidării relațiilor de producție socialiste de dezvoltarea susținută a forțelor de producție, de întărirea continuă a bazei tehnico-materiale, ca temelie puternică și de neînlocuit a creșterii productivității muncii sociale și a potențialului economic al țării, a consolidării continue a modului de producție socialist.

Dezvoltarea și modernizarea aparatului de producție

ÎN ACEST cadru, fondurile fixe au crescut în perioada 1950—1982 de 24 ori în industrie, de 61 ori în construcții, de 8 ori în transporturi și telecomunicații, de 4,5 ori în gospodăria comunală și locuințe și de 9,8 ori în învățământ, cultură, ocrotirea sănătății și asistență socială. Această creștere și-a găsit concretizarea în crearea de mii de noi capacități de producție și în modernizarea celor existente, în multiplicarea continuă a avuției socialiste, precum și în schimbarea substanțială a nivelului tehnic și a conținutului acesteia, în creșterea înzestrării tehnice a muncii.

Ca urmare, la sfârșitul anului 1982 puterea instalată care deserveste producția industrială era de 30 094 mii kW, revenind 1 004 kW la 100 muncitori, iar valoarea fondurilor fixe pe un lucrător ocupat în industrie era de 6,2 ori mai mare în raport cu anul 1950. În agricultură, valoarea fondurilor fixe ce revine pe un lucrător ocupat a sporit în aceeași perioadă de circa 12 ori. În acest cadru, trebuie subliniat în mod deosebit faptul că numărul tractoarelor folosite în această ramură a economiei crește de la 4 049 în 1938 la 170 mii (nivel planificat) în acest an, suprafața arabilă ce revine la un tractor fizic reducându-se de la 2 493 ha înainte de război la circa 58 ha în acest an.

Pentru crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății noastre socialiste au fost alocate fonduri tot mai mari de investiții, volumul planificat al acestora (254 miliarde lei) fiind în 1984 de circa 40 de ori mai mare în raport cu anul 1950. Pentru realizarea unui asemenea efort material, o parte importantă din venitul

național a fost alocată pentru acumularea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei. Și în acest domeniu, pe fondul cursului novator al politicii partidului imprimat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul al IX-lea al partidului a marcat un moment istoric, prin promovarea unei rate înalte de acumulare — 29,5% în cincinalul 1966—1970, 33,7% în cincinalul 1971—1975, și 35,3% în cincinalul 1976—1980 — ca factor hotărâtor al re-producției largite și al realizării unor ritmuri susținute de modernizare a economiei naționale și de creștere a venitului național. Pentru actualul cincinal, Congresul al XII-lea a hotărât alocarea a circa 30% din venitul național pentru dezvoltarea economico-socială, precum și creșterea mai puternică a eficienței economice a acumulării. Caracterizând această coordonată de bază a politicii economice a partidului, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat: „Societatea noastră socialistă, ca orice societate de altfel, trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducția largită, o acumulare înaltă — baza dezvoltării forțelor de producție, a nivelului de civilizație generală a țării. În același timp, trebuie să se asigure creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice și, odată cu acestea, creșterea nivelului național, singura sursă a desfășurării neinterupte a reproducției largite și ridicării necontenite a nivelului de trai al întregului popor“.

Odată cu creșterea puternică și modernizarea susținută a aparatului de producție în toate ramurile economiei naționale, politica de alocare a unei părți importante din venitul național pentru acumularea a permis crearea de noi locuri de muncă în economia națională și folosirea potențialului de muncă al națiunii, prin atragerea în activitatea economico-socială atât a noilor generații, cât și a forței de muncă redistribuite din agricultură în procesul de mecanizare și modernizare a acesteia. Este edificatoare în această privință creșterea numerică a personalului muncitor din economia națională

cu 5,5 milioane persoane în perioada 1950—1983, din care 3,3 milioane noi locuri de muncă au fost create în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului. Forța economică și umanismul creșterii economice în condițiile orinduirii noastre au ieșit o dată în plus în evidență în ultimii ani, marcați puternic pe plan internațional de criza economică mondială, de contradicțiile economiei capitaliste, ani cînd, spre deosebire de țările capitaliste, care au cunoscut o creștere puternică a șomajului, în țara noastră numărul personalului muncitor a crescut (așa cum se poate vedea și din tabelul publicat în numărul precedent al revistei) de la 7 340 mii în 1980 la 7 600 în 1983, creîndu-se, deci, circa 260 mii noi locuri de muncă.

Creșterea puternică a produsului social și a venitului național s-a sprijinit, totodată, pe ridicarea susținută a productivității muncii sociale. Dacă ținem seama de dinamica venitului național creat și de creșterea populației ocupate, productivitatea socială a muncii a crescut de circa 12 ori asigurînd peste nouă zecimi din sporul venitului național. În expresie valorică, venitul național pe un lucrător ocupat în economie a crescut de la 4,2 mii lei în 1950 la peste 63,6 mii lei în 1983.

Dinamismul înalt, ca trăsătură fundamentală a economiei românești în anii de profunde transformări economico-sociale care au urmat actului istoric de la 23 August 1944, și-a găsit expresia nu numai în creșterea puternică a producției sociale, ci și în amplele mutații care au avut loc în structura producției sociale, în schimbarea profilului și a caracterului economiei românești. România a devenit într-o perioadă istorică scurtă o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, o agricultură socialistă în plină dezvoltare, un aparat de producție modern, capabil să asigure progresul mai departe al țării și înfăptuirea obiectivelor societății socialiste multilaterale dezvoltate. Sînt edificatoare în acest sens creșterea susținută a valorii nou create în toate ramurile economiei și schimbarea raporturilor dintre acestea în producția materială (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Dinamica și structura venitului național pe principalele ramuri ale economiei naționale

	Creșterea venitului național (1938=100)			Structura pe ramuri a venitului național			
	1950	1965	1982	1938	1950	1965	1982
Venitul național — total	99,5	411	15	ori	100,0	100,0	100,0
Din care :							
Industria	164	12	63	ori	30,8	44,0	48,9
Construcții	238	14	46	ori	4,4	6,0	8,0
Agricultură	70	118	173		38,1	27,8	28,9
Transporturi și telecomunicații	81	477	17	ori	6,5	4,3	4,0

Prima parte a studiului a apărut în nr. 13 din 30 martie a.c. a revistei.

Dinamica și structura producției industriale

Tabelul nr. 2

	Creșterea producției 1938 = 100			Ritm mediu anual 1951—1982		Structura producției industriale %				
	1950	1965	1982	1951—1982	1938	1950	1965	1982		
				%						
Industrie — total	147	957	50	ori	11,7	100	100	100		
Din care, pe ramuri :										
energie electrică și termică	248	27	ori	119	ori	12,9	1,1	1,9	2,6	2,8
combustibil	98	387		777		6,7	16,8	11,3	7,0	8,2
metalurgia feroasă	193	12	ori	60	ori	11,4	4,1	5,4	8,3	8,2
metalurgia neferoasă	137	998		37	ori	10,9	2,6	2,1	3,2	4,0
construcții de mașini și prelucrarea metalelor	179	23	ori	209	ori	16,1	10,2	13,3	21,2	29,7
chimie	171	85	ori	321	ori	17,8	2,7	3,1	6,7	9,6
exploatarea și prelucrarea lemnului	136	672		18	ori	8,4	9,5	9,9	8,2	4,1
materiale de construcții	273	23	ori	129	ori	12,8	1,2	2,4	3,3	3,4
celuloză și hârtie	165	910		39	ori	10,4	1,2	1,3	1,2	1,4
sticlă, porțelan, faianță	229	14	ori	87	ori	12,1	0,4	0,7	0,6	0,8
textile	172	663		36	ori	10,0	9,4	11,1	7,4	7,3
confecții	319	13	ori	84	ori	10,8	3,4	7,5	4,2	3,1
pielărie, blănărie, încălzitoare	175	702		28	ori	9,1	3,3	4,0	2,4	2,2
alimentară	107	382		972		7,1	32,4	24,2	22,0	11,9

Transformările care au avut loc în economia românească în această perioadă au fost ample și deosebit de intense, ele punând în evidență atât dinamismul economiei, cât și fermitatea cu care s-a desfășurat politica partidului de dezvoltare a forțelor de producție și de restructurare a economiei, în vederea depășirii subdezvoltării și ridicării României în rindul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Ca o ilustrare elocventă, coeficientul schimbărilor în structura venitului național creat pe ramuri ale economiei naționale au crescut de la 8,82 în perioada 1950—1965, la 18,47 în perioada 1966—1980, iar în ce privește populația ocupată de la 20,98 în 1965 față de 1950, la 24,57 în 1980 față de 1965.

Industrializarea — la baza transformărilor structurale

ROLUL hotărâtor în schimbarea profilului economiei l-a jucat industrializarea socialistă, care a determinat și trăsătura fundamentală a transformărilor structurale — accentuarea caracterului industrial al economiei naționale, creșterea contribuției industriei la înfăptuirea reproducției socialiste largite și la realizarea progresului economico-social. Elocvente pentru creșterea rolului industriei la dezvoltarea economico-socială a țării sînt următoarele aspecte: a) contribuția industriei la formarea venitului național a sporit de la 31,8% în 1938 la peste 55% în prezent; b) populația ocupată în industrie a crescut de la 12% în 1950 la 36,5% în 1982 (în 1978, pentru prima dată în istoria țării, ponderea forței de muncă ocupată în industrie a depășit pe cea ocupată în agricultură); c) industria acoperă în prezent peste 87% din mașinile și utilajele necesare programului de investiții, față de numai 50% în 1950; d) produsele cu un grad superior de prelucrare — mașini, utilaje și mijloace de transport, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum — și-au sporit ponderea în exportul total al țării de la 11% în 1950, la 58% în 1983. Aceste date relevă cu prisosință faptul că, drept rezultat al politicii consecutive de industrializare a țării promovate de partid, România dispune astăzi de o industrie

modernă, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan, să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu mașini și utilaje de înalt randament precum și cerințele ce rezultă din acțiunile de cooperare cu alte țări.

În noua etapă de dezvoltare, când accentul principal se pune pe laturile calitative, înfăptuirea acestor cerințe este condiționată în mod hotărâtor de ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. Referindu-se la această sarcină a industriei, la Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c. tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat: „Avem o industrie modernă, dotată în cea mai mare parte la nivelul cel mai înalt al tehnicii mondiale; am investit miliarde de dolari în această industrie. Acum este necesar, să obținem folosirea la întreaga capacitate a tuturor unităților, să asigurăm ca toate produsele industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel, în conformitate cu cerințele revoluției tehnico-științifice, cu Programul de ridicare a nivelului tehnic și calității produselor”.

Strategia generală și activitatea practică de înfăptuire a industrializării au cunoscut o continuă îmbogățire și perfecționare pe baza analizei realiste, obiective, a stadiului atins în dezvoltarea forțelor de producție, a tendințelor imprimate de revoluția tehnico-științifică contemporană, precum și prin evaluarea critică a propriei experiențe, ca și a celei internaționale. La baza strategiei dezvoltării economico-sociale — amplu și cuprinzător fundamentată în opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — se află concepția că industrializarea reprezintă un proces complex, multilateral și de durată, menit să asigure nu o simplă creștere a producției industriale, ci restructurarea întregii economii pe baze moderne, integrarea organică a industriei în complexul național și în sistemul producției socialiste largite, valbrificarea superioară a resurselor naturale și umane, ca factor hotărâtor al progresului economico-social al țării.

Din această orientare promovată cu fermitate a rezultat o strategie de lungă perspectivă, precum și o orientare

nouă în dezvoltarea industrială. O dată cu afirmarea tot mai puternică a ramurilor de bază ale industriei, care, așa cum se vede și din tabelul nr. 2, și-au sporit contribuția la formarea producției industriale — ponderea energiei electrice, metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei a crescut de la 20,7% în 1938, la 42% în 1965 și la 54,3% în 1982 — cunosc o creștere prioritară subramuri moderne ale industriei constructoare de mașini — mecanica fină, producția de mașin-unelte, aeronautica, electrotehnica și în mod deosebit electronica — precum și ale chimiei — chimia de sinteză fină, de mic tonaj, etc.

În acest context, au fost create numeroase ramuri și subramuri noi, inexistente în trecut în economia românească, se relevă un nomenclator larg de produse industriale care pun în evidență capacitatea creativă a oamenilor muncii din țara noastră, posibilitățile actuale ale industriei. Între acestea se remarcă producția de utilaje complexe, tractoare și rulmenți, motoarele navale și nave maritime, producția de aeronave, de echipamente pentru prelucrarea datelor, centrale telefonice automate, diferite tipuri de motoare electrice, mașinile pentru prelucrat metale prin electroeroziune, producția de poliolenă de mică și mare densitate, producția de medicamente, diferite sortimente de țesături, confecții și tricotate. De remarcat că, dacă la începutul deceniului 6 România exporta doar 10—15 tipuri de mașini și utilaje, în prezent nomenclatorul acestei grupe depășește 600—700 de tipuri, iar aria geografică a exportului la aceste produse cuprinde circa 80 de țări, față de numai 4 în 1950.

În deplin acord cu concepția care a orientat dezvoltarea economico-socială în ultimele două decenii, concepție potrivit căreia mobilizarea activă a efortului propriu nu se rezumă la alocarea unei cote importante din venitul național pentru acumularea, ci cuprinde și valorificarea largă a efortului de inteligență al poporului nostru, strategia dezvoltării economico-sociale a acordat o atenție deosebită creșterii robului științei în înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor construcției socialiste, promovării rapide și pe toate planurile a cercetării științifice naționale și aplicării, pe această bază, a progresului tehnico-științific contemporan. Reconsiderările de ordin tehnico-principal în acest domeniu, prin critica deschisă a subaprecierii, în trecut, a potențialului creativ național, au fost însoțite de ample măsuri politice, organizatorice menite să asigure dezvoltarea puternică a rețelei de cercetare științifică, în strinsă legătură cu cerințele construcției socialiste, precum și orientarea acestei activități spre domeniile și problemele majore, decurgând din nevoile economiei românești și din tendințele imprimate de revoluția tehnico-științifică. Programul-directivă adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., precum și cele două programe votate recent de Marea Adunare Națională cu privire la creșterea mai accentuată a productivității muncii și respectiv la ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor reprezintă o concretizare elocventă a orientării ferme adoptate de partid în acest domeniu, conturând o viziune și un program de acțiune unitare, coerente pe o perioadă lungă de timp, care devansează orizonturile planificării curente și pe termen mediu.

Gheorghe CREȚOIU

ECONOMISIREA ENERGIEI: DE LA PRODUCĂTOR LA UTILIZATOR

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor pentru realizarea sarcinilor economice prevăzute, oamenii muncii din județul Mureș acționează cu fermitate pentru dezvoltarea bazei energetice și gospodărirea rațională a acestora. Problema este de mare însemnătate în județul Mureș, care realizează o importantă producție de gaze naturale și ener-

gie electrică și, totodată, prin structura producției, este și un mare consumator de energie. Ținând cont de acest specific, programul stabilit la nivelul județului cuprinde atât direcțiile de acțiune cât și măsurile ce se impun pentru creșterea producției energetice și economisirea în mai mare măsură a acesteia.

ÎN ACEST CADRU, o atenție deosebită a fost și este acordată realizării sarcinilor de cercetare, foraj și extracție a gazelor naturale, asigurării nivelului prevăzute de producție. În cursul anului 1983, pe teritoriul județului au fost puse în funcțiune 114 sonde noi de producție, față de 99 planificate, au fost puse în probe de producție 303 sonde, față de 245 prevăzute în plan și au intrat în funcțiune încă 3 stații de comprimare a gazelor naturale cu un total de 30 grupuri de comprimare. Prin acestea, județul Mureș își aduce o importantă contribuție la creșterea producției de gaze naturale necesare economiei naționale, în 1983 fiind realizată peste plan o producție de 1,7 miliarde N mc gaze naturale. Apreciem că înființarea, în urma indicațiilor conducerii superioare a partidului, în județul Mureș — ca cel mai mare producător de gaz metan din țară — a schelelor de foraj și respectiv de producție gaze naturale — a contribuit în mare măsură la o mai bună organizare a activității în acest domeniu.

La producția de energie electrică, în cele 3 centrale termoelectrice ale Întreprinderii Electrocentrale Iernut, ca urmare a măsurilor luate și mai ales a modului în care s-a acționat pentru buna funcționare a utilajului energetic, gradul de putere efectiv utilizabilă pusă la dispoziția sistemului energetic național a fost realizat în 1983 în proporție de 103%, toate centralele înregistrând depășiri la acest indicator.

În cursul lunilor noiembrie-decembrie 1983 și, respectiv, decembrie-ianuarie 1984, grupurile nr. 5 și 6 de câte 200 MW de la C.T.E. Iernut, au intrat în reparație capitală. Pentru a nu îngreuna situația din sistem, au fost luate din timp măsuri organizatorice și tehnice în vederea reducerii la minimum a timpului de staționare în reparații. De asemenea, cu participarea specialiștilor de la această întreprindere s-au realizat, prin colaborare cu unitățile din județ: „Electromureș” și „Metalotehnica” din Tg. Mureș și Fabrica de anvelope Luduș unele piese de schimb necesare. Lucrările de reparații capitale au fost realizate mai devreme decât prevederile normativelor cu 25 zile la grupul nr. 5 și cu 17 zile la grupul nr. 6, în prezent ambele grupuri funcționând în condiții de economicitate și în deplină siguranță, ceea ce confirmă că lucrările de reparație au fost executate la un înalt nivel calitativ.

Prin modul de asigurare a funcționării agregatelor energetice, în 1983 s-au realizat peste plan 222 milioane kWh energie electrică, iar în perioada ce a trecut din acest an, prin darea în folosință mai devreme a grupurilor planificate în reparație capitală, producția suplimentară însumează peste 200 milioane kWh.

Complexul de acțiuni privind gospodărirea judicioasă a resurselor, exploatarea la capacitate a agregatelor și instalațiilor a condus în anul trecut la reducerea consumurilor specifice — în cazul Întreprinderii „Electrocentrale” cu 0,03 grame combustibil convențional/kWh, echivalent cu o economie de 430 tcc, iar la consumul propriu de energie electrică s-a obținut o economie de 3,5 milioane kWh. Totodată, la celălalt mare producător de resurse energetice din județ — Schela de producție gaze naturale — prin reducerea normelor de consum de energie electrică pentru comprimarea gazelor au fost economisite 18 milioane kWh.

★

ÎN CONTEXTUL preocupărilor privind economisirea resurselor energetice evidențiem trecerea unor mijloace de transport auto și a altor motoare alimentate cu combustibil lichid pe utilizarea gazelor naturale de joasă presiune. Pe baza unui program județean de coordonare și cooperare, au fost transformate 370 de motoare, din care cele funcționând în transporturi auto au rulat aproape 3 milioane km, economisindu-se astfel circa 700 tone de motorină. Experiența dobândită și rezultatele obținute deschid noi căi de largire a sferei de aplicare a acestei inițiative. În prezent se lucrează la transformarea locomotivelor Diesel de manevră în incinta întreprinderilor, la motoarele de tractoare utilizate în bucatăriile furajere din agricultură, la motoarele mijloacelor de transport uzinale etc. în vederea adaptării lor pentru a funcționa cu gaze naturale de joasă presiune.

Pe linia acțiunilor întreprinse de organele și organizațiile de partid, în cadrul programelor județene anuale elaborate pentru raționalizarea și reducerea consumurilor energetice, o preocupare continuă a constituit-o impulsivitatea acțiunilor de recuperare a resurselor energetice refolosibile. În prezent, resursele refolosibile energetice și de combustibil (fracții oxocarbone, deșeuri de lemn) în volum de 98

mii tcc/an au fost recuperate integral, iar resursele energetice recuperabile cu potențial ridicat provenite din căldura sensibilă a gazelor de ardere, căldura de reacție exotermică, căldura fizică a unor produse, căldura condensului și de suprapresiune în volum de 620 mii tcc/an au fost recuperate în proporție de 95%. Se evidențiază în mod deosebit realizarea în ultimii ani a unor lucrări de recuperare a acestor resurse la Combinatul chimic Tirnăveni (închiderea sau acoperirea cuptoarelor de carbid, realizarea sistemului duplex de evaporare la bicromat de sodiu), la Întreprinderea de sticlărie și faianță Sighișoara (mărirea camerelor regeneratoare la cuptoare de sticlă și refolosirea aerului cald deasupra cuptoarelor), la Întreprinderea de geamuri Tirnăveni (recuperarea căldurii gazelor arse de la cuptoarele de geam tras și butelii) și altele.

★

ÎN CONDIȚIILE realizării și depășirii principalilor indicatori de plan pe 1983 și primele două luni din acest an, la nivelul județului s-au consumat cantități mai mici de energie electrică, atât față de repartițiile alocate, cât și de consumurile realizate în anul precedent (vezi tabelul).

În anul trecut nu s-au încadrat în repartițiile alocate de energie doar schelele de producție gaze naturale Tg. Mureș și Mediaș. De asemenea, la folosirea gazelor naturale prevederile au fost depășite numai de către Combinatul de îngrășăminte chimice. La toate aceste unități au fost luate măsuri corespunzătoare pentru ca în acest an să se încadreze în normele de consum stabilite.

Realizarea cu consecvență a măsurilor prevăzute de conducerea superioară de partid, a celor stabilite la nivel județean și la fiecare unitate economică în parte, prin îmbunătățirea bilanșurilor energetice, raționalizarea consumului receptoarelor energetice mari, respectarea tehnologiei de fabricație și disciplinei în muncă, eliminarea pierderilor prin izolații necorespunzătoare, prin neetanșeități, reducerea consumurilor netehnologice și a celor de la activități generale a condus la încadrarea marii majorități a unităților economice în normele și normativele de consum planificate. Pe aceste căi, în 1983 s-au economisit în total 16,5 mii tone combustibil convențional, din care 4 milioane mc de gaze naturale și 16,1 milioane kWh energie electrică.

Amplificarea acestor realizări presupune eforturi pentru găsirea unor noi soluții de folosire cu maximă exigență a resurselor energetice, de reducere substanțială a normelor de consum de energie electrică și de combustibil.

Ioan BENKO

secretar al Comitetului județean Mureș,
al P.C.R.

Evoluția consumului de energie electrică în perioada 1982—februarie 1984
(mii MWh)

	Total județ	Utilități casnice	Iluminat public
1982	1 901	128,3	3,2
1983	1 760	124,5	3,0
ianuarie 1983	150	11,3	0,3
ianuarie 1984	140	9,7	0,2
februarie 1983	140	9,8	0,3
februarie 1984	133	9,7	0,2

Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii

și perfecționarea organizării și normării muncii

SOLUȚII ACTUALE ȘI PREOCUPĂRI DE PERSPECTIVĂ PENTRU REDUCEREA CONSUMULUI DE MANOPERĂ

LA RECENTA PLENARĂ a C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, subliniind din nou că „o atenție deosebită trebuie să acordăm creșterii mai puternice a productivității muncii, pe baza organizării mai bune a întregii activități, a mecanizării și automatizării producției”, a cerut ministerelor, centralelor, întreprinderilor, consiliilor de conducere ale oamenilor muncii, de la toate nivelurile, să acționeze cu mai multă fermitate și hotărâre pentru realizarea programului elaborat în acest domeniu. Hotărârea adoptată de către Marea Adunare Națională conferă putere normativă Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, accentuând răspunderea organelor de conducere, a colectivelor de oameni ai muncii pentru continua îmbunătățire și îndeplinirea, etapă de etapă, a măsurilor stabilite.

Potrivit programului, în construcții-montaj productivitatea muncii va reprezenta, comparativ cu nivelul din 1980: 145,2% în anul 1985; 175% în anul 1987; 200% în anul 1990. Aceste prevederi trebuie considerate ca minime, urmînd ca în fiecare an să se acționeze pentru a găsi noi căi și posibilități care să asigure realizarea și depășirea nivelurilor preconizate.

Importantul volum de investiții ce se alocă pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a ramurii, condițiile ce se creează pentru industrializarea lucrărilor (prin îmbunătățirea continuă a gamelor de proiecte tip, prin orientarea cercetării științifice spre perfecționarea tehnologiilor, prin diversificarea producției de utilaje de construcții și prin existența unei însemnate capacități de realizare a elementelor prefabricate din beton armat), ca și măsurile stabilite recent de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind îmbunătățirea formei de aplicare a acordului global în construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză constituie premise de seamă în vederea înscrierii în această dinamică accelerată. Revine însă colectivului fiecărei unități îndatorirea de a acționa permanent, potrivit programului propriu, pentru valorificarea deplină a posibilităților asigurate, avînd în vedere ca sporul de productivitate obținut să se reflecte nemijlocit în reducerea duratei de execuție, respectarea și chiar devansarea termenelor de dare în exploatare a obiectivelor de investiții, obținerea de economii față de cheltuielile pentru manoperă acordate prin devizul acestora, în condițiile respectării tuturor cerințelor privind calitatea și siguranța construcțiilor.

În cele ce urmează ne vom referi la nivelul de la care se pornește, măsurile adoptate, la unele preocupări, cerințe și posibilități existente la **Trustul de construcții-montaj Prahova**, antrepriză generală al cărui domeniu de activitate îl constituie realizarea programului de locuințe, clădiri social-culturale, lucrări edilitare și alte obiective de interes local pe teritoriul județului.

Comparativ cu nivelul din anul 1976, ponderea cheltuielilor de manoperă în volumul total al producției de construcții-montaj a acestei unități (în condițiile importanțelor majorări de retribuții ale personalului muncitor, intervenite pe parcurs) s-a diminuat de la 18,0% la 15,1% în 1980, la 14,4% în 1981 și 13,6% în 1982. Productivitatea muncii pe o persoană a evoluat, în aceleași etape ale intervalului, aparent contradictoriu: 160%, 123,6%, 136,0%, 120,2% — scăderea din 1982 fiind în principal determinată de schimbarea soluției constructive la o parte din locuințele executate (față de cei doi ani precedenți, ponderea în total a structurilor integral prefabricate a scăzut de la 53% la 41%, antrenînd, pentru blocurile la care proiectele au indicat alte structuri, un consum specific suplimentar de manoperă de cel puțin 600 ore-om pe apartament).

Menționăm că, în spiritul prevederilor programului național, productivitatea fizică a muncii urmează să crească pe seama reducerii consumului de manoperă pe lucrări, grupe de lucrări, obiecte și grupe de obiecte de construcții. Precizarea are o deosebită importanță, deoarece economia națională este intere-

sată ca sporul acestui indicator la nivelul unităților productive să nu fie influențat — fără efort propriu — de evoluția altor parametri economici (cum se întîmpla în cazul calculării sale la producția globală), ci să rezulte din economia efectivă de muncă socială, a cărei expresie efectivă este cea fizică.

Pentru anul 1984, T.C.M. Prahova și-a fundamentat creșterea cu 7,71% a productivității față de anul precedent, conform metodologiei elaborate de Ministerul Muncii. Programul special, aprobat de adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii, cuprinde 21 de măsuri, a căror eficiență cumulată echivalează cu o economie relativă de personal de 269 oameni. Pe factori, această creștere urmează a fi asigurată în proporție de 60% pe seama introducerii și generalizării progresului tehnic, de 30% prin perfecționarea organizării producției și a muncii, de 10% prin ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale.

Comparînd nivelul ce urmează a fi atins în acest an cu cel realizat în 1980 (recalculat în prețuri de deviz 1982) rezultă o creștere de numai 17%, ceea ce înseamnă că rămîne foarte mult de făcut în perioada următoare, pentru a se ajunge la nivelurile prevăzute pentru 1985, 1987 și 1990. Și ceea ce înseamnă, de asemenea, că depășirea cit mai substanțială a sarcinii pe 1984, începînd de la fiecare brigadă de antrepriză și pînă la ansamblul trustului, ca și abordarea de pe acum a unor căi și modalități pentru o viitoare diminuare masivă a consumului de manoperă vor înlesni atingerea plafoanelor stabilite pentru finele cincinalului și pentru perioada de perspectivă.

Vom încerca, în cele ce urmează, ca — bazîndu-ne pe prevederile specifice ramurii, desprinse din Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii — să precizăm unele direcții de acțiune pe care le au sau trebuie să le aibă în vedere atît unitatea la care ne referim, cît și proiectanții și industriile care fabrică materiale și mașini pentru construcții.

Introducerea și extinderea progresului tehnic

CONSIDERĂM necesar să se asigure, la proiectele ce se elaborează în prezent, aplicarea în exclusivitate a soluțiilor tipizate, creșterea gradului de prefabricare a elementelor de construcții cu un nivel ridicat de finisare din fabrică, introducerea și folosirea pe scară mai largă a noi materiale și elemente cu eficiență tehnică și economică sporită. Încă prin proiecte vor trebui să fie stabilite limite de consum de muncă pe apartament, pe metru pătrat de suprafață construită, pe unitatea din fiecare categorie de lucrări (similar cu limitele de consum pentru materiale), astfel determinate și fundamentate încît să asigure reducerea substanțială a volumului de manoperă.

O atenție deosebită trebuie acordată creșterii gradului de mecanizare. În Program se prevede ca în anul viitor acesta să ajungă la lucrările de pămînt la 96%, la vopsitorii 75%, la zugrăveli 80%. În cadrul T.C.M. Prahova s-a atins deja acest nivel la lucrările de beton. Din cele de pămînt, un mare volum se efectuează încă manual (la fundații, dar mai ales la rețele). aceasta datorîndu-se în primul rînd nedotării cu mijloace corespunzătoare pentru săpături în spații înguste și canale. Totodată, trustul, baza sa mecano-energetică, brigăzile de antrepriză au datoriat de a acționa pentru folosirea deplină a dotării existente; deși a crescut preocuparea pentru activizarea parcului de utilaje, urmărirea prin sistem dispecer a exploatarii lor, îmbunătățirea calității reparațiilor și ridicarea nivelului profesional al mecanicilor deservenți și de reparații, încă nu se realizează numărul de schimburi și randamentele planificate la excavatoare și buldozere (datorită și nesincronizării cu mijloacele de transport), iar numărul de apartamente realizate anual cu o macara-turn este considerabil sub cel obținut de unități fruntașe din sectorul construcției de locuințe; conse-

cințele se răsfrîng negativ nu numai pe planul productivității, ci și pe cel al duratei de execuție.

Prin folosirea cu maximă eficiență a mașinilor și utilajelor de mare productivitate (autobetoniere, pompe de beton, macarale-turn ș.a.), în condițiile executării blocurilor de locuințe din prefabricate sau cu tehnologii industrializate pentru realizarea structurilor din beton monolit, T.C.M. Prahova trebuie să ajungă, în anul 1985, la execuția de către o formație de lucru deservită de către o macara, în medie pe zi, a unui apartament realizat în cofraje metalice plane (față de 0,4—0,5 apartamente în 1983) și la montarea a cel puțin 1,5 apartamente din panouri mari (față de 1 apartament).

Dat fiind specificul planului de producție al trustului, în care ponderea principală o deține construcția de locuințe, **finisajele** — ce consumă circa 60% din totalul manoperei aferente realizării unui apartament și ocupă, de asemenea, cea mai mare parte din durata de execuție a unui bloc — trebuie aduse la nivelul tehnic, de mecanizare și productivitate atins la lucrările de structură. (Un amănunt nu lipsit de interes: la un lot de blocuri de locuințe analizat, cota cheltuielilor indirecte în valoarea producției de construcții-montaj a reprezentat 8,5% în cazul clădirilor executate în 6—8 luni și 11,8% la cele cu durata de 9—12 luni; întrucât aceste cheltuieli se calculează, în devizul din proiect, prin aplicarea unor coeficienți stabiliți în funcție de categoria de lucrări, raportul dintre nivelul lor de deviz și cel efectiv depinde în mare măsură de productivitatea muncii, care influențează de asemenea precumpănitor durata de execuție). Trustul a depus eforturi în această privință: la aproximativ 60% din locuințele realizate se aplică, la finisajele interioare și cele exterioare, tehnologii mecanizate care reduc consumul de muncă pe apartament cu cca. 120, respectiv, 85 ore-om/apartament; s-a generalizat utilizarea ghenelor care înlocuiesc zidăria la mascarea nodurilor sanitare prefabricate (cu o economie de circa 36 ore-om pe apartament) etc. Rămâne, totuși, suficient cîmp de acțiune pentru creșterea în continuare a gradului de mecanizare la tencuieli, zugrăveli, vopsitorii (prin completarea dotării cu mijloace electromecanice adecvate, dar și prin mai buna folosire a celor existente), pentru extinderea aplicării unor tehnologii, materiale și elemente care reduc sau elimină procesele umede (mari consumatoare de manoperă și care, necesitînd timp de așteptare, prelungesc durata de execuție) — prefabricate din mozaic pentru pardoseli, din ipsos pentru pereți despărțitori, turnarea de șape de egalizare autonivelatoare etc., pentru centralizarea în ateliere specializate a tăierii geamurilor, a preparării vopselelor etc. Resursele ce pot fi valorificate pe aceste căi pe linia creșterii productivității muncii — paralel cu îmbunătățirea calității lucrărilor și reducerea duratei de execuție — pot fi ilustrate semnificativ printr-un calcul potrivit căruia consumul de muncă pentru finisarea completă a unui apartament mediu de 3 camere scade cu aproximativ 40% în condițiile mecanizării.

Organizarea superioară a producției și a muncii

GENERALIZAREA acordului global prin preluarea în antrepriză, de către brigăzi, a execuției complete a blocurilor pînă la darea lor în folosință impune luarea tuturor măsurilor organizatorice capabile să asigure deslășurarea ritmică a activității, în scopul de a respecta și devansa termenele pe etape de construcție și cele finale; scurtarea duratei lucrărilor și/sau executarea completă a acestora cu un număr redus al personalului muncitor, față de cel rezultat din normele și normativele de muncă, vor majora în valoare absolută partea convenită fiecărui membru al brigăzii din fondul de retribuire calculat pe baza manoperei de deviz.

Ritmicitatea producției se asigură prin întocmirea, reactualizarea și urmărirea graficelor de lucru pentru fiecare obiectiv, cu defalcarea pe faze de execuție (fundații, elevații, structuri etc.) și activități. Sugerăm elaborarea de grafice de lucru pe baza metodei drumului critic, pentru fiecare din secțiunile-tip de blocuri ce se aplică; ele vor putea fi astfel adaptate la toate obiectivele ce se realizează în aceeași secțiune, dînd posibilitatea de a se stabili în mod științific termenele și de a le reactualiza cu multă ușurință. La nivelul șefilor formațiilor de lucru s-ar putea utiliza grafice tip GANTT (întocmite pe baza graficelor rețele), care pot fi mai lesne înțelese și folosite de către aceștia.

În continuare, în programele anuale de creștere a productivității trebuie prevăzute măsuri în vederea sporirii ponderii personalului care lucrează nemijlocit în producție, ca și măsuri care să asigure condițiile necesare pentru ca fiecare om să-și poată desfășura activitatea corespunzător calificării (policalificării) sale.

Apreciem ca necesară, în același timp, o mai mare operativitate în conducerea producției, prin perfecționarea sistemului

dispecer aplicat la trust, simplificarea sistemului informațional, informatizarea unor activități de evidență, ceea ce va permite o mai rațională folosire a personalului ocupat în activitățile administrative.

Ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale

PENTRU realizarea sarcinii ca pînă la finele actualului cincinal să se încheie reciclarea întregului personal muncitor, prin formele prevăzute de lege, se impune ca în 1984—1985, în sistemul cursurilor de ridicare a pregătirii profesionale să fie cuprins tot personalul muncitor al trustului care nu a absolvit în cei 3 ani anteriori o formă de perfecționare. Dispersarea teritorială a activității nu va constitui o dificultate în această privință, dacă toți specialiștii de la trust și subunități vor participa nemijlocit la elaborarea și realizarea programelor.

În ceea ce privește asigurarea forței de muncă calificate, considerăm că trebuie luate măsuri ca un număr cît mai mare de muncitori să-și însușească cel puțin două meserii, astfel încît, potrivit noilor orientări și soluții de execuție, meseriile de bază să fie cele polivalente, care să realizeze principalele faze de execuție: infrastructură, structură, finisaje I, finisaje II, instalații sanitare, de gaze și încălzire centrală, instalații electrice.

Muncile necalificate, concentrate în cea mai mare parte la operațiile de încărcări-descărcări, au fost mult diminuate prin aplicarea transportului containerizat, pachetizat și paletizat al unor materiale de masă (blocuri de beton celular autoclavizat, cărămizi ș.a.), prin mecanizarea preparării, transportului și punerii în operă a betoanelor și mortarelor; ar fi util să se treacă și la expedierea din depozite la șantier a materialelor pentru instalații și finisaje, în unități de încărcătură dimensionate la necesarul unei părți de obiect (apartament, nivel, scară), ceea ce nu numai că ar mări productivitatea muncii, dar ar simplifica evidențele și ar evita pierderile prin degradare.

Probleme de perspectivă

ÎN PROGRAMUL privind creșterea mai accentuată a productivității muncii se prevede ca dublarea acesteia în construcții-montaj pînă în anul 1990 să se realizeze în primul rînd pe baza încheierii în linii mari a procesului de industrializare a construcțiilor, prin prefabricarea uzinală în întregime a elementelor de mare serie, prin mecanizarea proceselor de lucru. Principalele materiale de construcții vor fi folosite în variante moderne, care să asigure o reducere substanțială a consumurilor materiale și de manoperă.

În anul 1980, din numărul total de apartamente realizat de T.C.M. Prahova, circa 52% au fost din panouri mari prefabricate, iar restul în alte structuri (mixte). În ipoteza că se va menține ponderea valorică a celorlalte obiective în totalul producției de construcții-montaj (de 22%) și ținînd seama de raportul actual între manopera consumată pentru un apartament din panouri mari și cea pentru un apartament realizat în alte structuri, apreciem că pentru reducerea la jumătate a volumului de muncă necesar, în anul 1990 trebuie să se ajungă la un consum total de manoperă de 1 000 ore-om/apartament (valoare maximă), în care să fie inclus și volumul de muncă al personalului de mecanizare, indirect productiv, de deservire, tehnicoproductiv, de administrație. De bună seamă, această cifră se raportează la caracteristicile actualelor tipuri de apartamente și clădiri; este de așteptat însă ca acestea să evolueze pe măsura cerințelor impuse de sporul demografic, de componența numerică a familiilor, de nevoile sporite de confort și civilizație ale populației și în funcție de creșterea posibilităților economice naționale de a le satisface.

Desigur că numai prin proiectare nu se poate ajunge la un asemenea rezultat; se vor impune și din partea unității de execuție aplicarea unor măsuri cu un conținut principal nou pe linia organizării superioare a producției și a muncii, asigurarea la fiecare lucrare, la fiecare loc de muncă a unor condiții tehnice și organizatorice cît mai apropiate de cele din industrie, eliminarea diferențelor sezoniere în ritmul de lucru și în nivelul productivității muncii. Vor trebui, totodată, găsite și aplicabile soluții care să asigure ca variația anuală a volumului planificat al producției să nu impiezeze asupra dinamicii prevăzute a productivității muncii, ceea ce presupune o adaptare elastică a capacității, cu folosirea ei deplină și eficientă, exprimată întotdeauna în scurtarea duratei de execuție, în respectarea și devansarea termenelor de dare în folosință a obiectivelor de investiții.

Ștefan GHEORGHE
Ploiești

Dezvoltarea bazei de materii prime

Materialele refolosibile – o alternativă de înaltă eficiență

PLANUL național unic de dezvoltare economică-socială pentru acest an prevede în mod expres pentru fiecare ramură, minister, centrală și unitate economică în parte sarcini deosebite privind valorificarea superioară a resurselor materiale, asigurarea recuperării și reintroducerii în circuitul economic a tuturor materialelor refolosibile, utilizarea și circulația eficientă a ambalajelor.

Așa cum se cunoaște, materialele recuperabile, subansamblele și piesele reconșionate costă mult mai puțin decât materiile prime noi (fie ele din țară sau din import) și, ca urmare, prin reintroducerea lor în circuitul economic productiv se obține o reducere a costurilor de producție în general și a cheltuielilor materiale în special. Cerințele dezvoltării intensive și eficiente a fiecărei activități și ale realizării unei calități noi impun, cu acuitate, sporirea gradului de participare a materialelor refolosibile în balanța resurselor materiale și de energie. În prezent, recuperarea materialelor refolosibile a depășit caracteristicile unei activități adiacente producției materiale, devenind o activitate de natură industrială, cu un statut organizatoric, cu obiective și sarcini bine definite. Mai mult chiar, acestei „subramuri” industriale, în condițiile dificultăților de asigurare a materiilor prime și ale costurilor tot mai ridicate, i se acordă un regim prioritar. Ca urmare, materialele refolosibile constituie o parte integrantă a avuției naționale, devenind bunuri care au intrat ca punct distinct în balanțele de materii prime și materiale, atât la nivel macro, cât și microeconomic.

În concordanță cu asemenea obiective și sarcini prioritare, în județul Sibiu s-au desfășurat și se desfășoară largi acțiuni pentru colectarea materialelor refolosibile și reintroducerea lor în circuitul economic.

Printre acțiunile întreprinse în vederea creșterii volumului de materiale colectate se află: ● dotarea unor mari unități industriale, precum și a întreprinderii județene specializate cu mașini, utilaje și instalații specifice de manipulare, prelucrare, balotare, mărunțire a materialelor refolosibile; ● sporirea preocupării unităților economice pentru stabilirea mai exactă a resurselor materiale refolosibile, pornind de la bilanțul materialelor; ● separarea și pregătirea materiilor prime și materialelor pe grupe și calități în

vederea predării lor întreprinderii specializate; ● amplificarea acțiunilor de colectare a materialelor refolosibile, atât în unitățile economice, cât și de la populație etc.

Totodată, așa cum reiese din datele prezentate în tabelul nr. 1, la o serie de materiale (hîrtie, textile) planul nu a fost realizat decât într-o proporție de 2/3 și respectiv 1/3, cu mult sub nivelul sarcinilor. O problemă care nu este rezolvată încă la multe unități economice este aceea a organizării unor spații adecvate, a sortării materialelor refolosibile după proveniență, calitate, compoziție chimică, precum și a unor utilaje speciale de tăiere, balotare, brichetare, mărunțire ș.a.

■

AȘA DUPĂ cum practica multor unități economice o confirmă, una din multiplele căi de economisire a unor însemnate cantități de materii prime, materiale, energie și manoperă o constituie **reutilizarea prin reconșionare a pieselor și subansamblelor scoase din uz**. Acest procedeu s-a extins rapid în ultimii ani în multe sectoare de activitate. În acest context, noua reglementare în domeniul gospodăririi fondurilor fixe, introdusă prin legea adoptată în decembrie 1980 de Marea Adunare Națională, prevede că, în asigurarea necesarului de piese de schimb, o pondere tot mai importantă trebuie să o reprezinte recuperarea și refolosirea ca atare sau prin reconșionare a pieselor de schimb și subansamblelor rezultate la efectuarea reparațiilor sau la

dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor scoase din funcțiune.

În unitățile din județul Sibiu acestei activități i se acordă o deosebită atenție. Bunăoară, la Trustul S.M.A. valoarea pieselor reconșionate în anul trecut s-a ridicat la 18,7 milioane lei, constând în reconșionarea completă a chiuloaselor, blocului motor, arborelui motor (în premieră pe județ), întregului echipament electric de la tractor și combină, pompelor hidraulice, servodirecțiilor, întregului echipament de alimentare al motoarelor ș.a., care totalizează peste 50% din totalul reperelor folosite în procesul de reparații. Un lucru demn de subliniat este că mijloacele fixe casate (tractoare, combine, remorci etc.) se dezmembrează în ateliere specializate pentru ca procentul de recuperare să fie maxim.

Trustul a dat recent în funcțiune un nou atelier de reparat, reconșionat și format acumulatori la nivel județean în comuna Miercurea Sibiului, precum și un atelier de vulcanizat cauciucuri și bobinat motoare până la 70 kW. Totodată, introducerea procesului de metalizare va extinde și mai mult gama pieselor ce se reconșionează. Recent, într-o expoziție organizată la centrul de reparații „Tîrnava” din Mediaș, a fost prezentată cadrelor de conducere din agricultură județului o gamă largă de piese și subansamble reconșionate.

Un exemplu pozitiv îl oferă și întreprinderea de transporturi auto Sibiu. Aici valoarea pieselor și ansamblelor auto bune, redade în exploatare fără reconșionări (cutii de viteze, cabine, arcuri, punți, grupuri diferențiale ș.a.) s-a ridicat, în 1983, la 1,5 milioane lei.

Tabelul nr. 1
Realizarea planului de materiale refolosibile

Indicatorul	U. M.	1983		Plan 1984
		Plan	Realizat	
Volum valoric de colectare a materialelor refolosibile, din care:	mii lei	128 349,3	130 720	131 308,4
— metale	„	121 278,5	126 148	124 241,0
— nemetale	„	7 070,8	4 572	7 067,4
Volum fizic, din care:	tone	73 000	78 020	76 000
— oțel	„	5 300	5 760	5 200
— fontă	„	230	231	236
— cupru	„	390	383	380
— alamă	„	410	430	420
— bronz	„	360	366	385
— plumb	„	1 433	1 462	1 470
— aluminiu	„	6 650	5 392	7 400
— hîrtie, total, din care:	„	3 350	2 460	3 650
— gospodăriile populației	„	800	265	950
— textile, total din care:	„	500	176	650
— gospodăriile populației	„			

Tabelul nr. 2

Piese și subansamble recondiționate (lei)

Denumirea piesei sau subsansamblului	Preț achiziție	Preț piesă recondiționată	Preț piesă nouă
Chiuloasă	320	920	1 316
Axă planetară	103	800	2 100
Arbore cotit	238	510	2 000
Demaror	661	1 726	2 160
Punte spate	385	1 062	1 700
Radiator	440	823	1 485

De asemenea, piesele și ansamblele recondiționate și redede în folosință (electromotoare, cutii de viteze, alternatoare, baterii acumulatori, saboți etc.) reprezintă o valoare de peste 1.4 milioane lei, iar cele predate la întreprinderea de specialitate (I.J.R.V.M.R.) peste 400 mii lei. Pentru acest an, atelierul special constituit pentru recondiționări și-a propus a realiza o producție de 2,3 milioane lei.

Pe aceeași linie se situează și activitatea de la autoservice „Dacia”-Sibiu, unde realizările dobândite prin recondiționarea de piese și subansamble au înregistrat în 1983 peste 19,4 milioane lei. Economii substanțiale pe care clientul le are prin utilizarea unor piese și subansamble recondiționate sînt evidente (tabelul nr. 2).

Numărul pieselor recondiționate în 1983 la această unitate a fost de 46. Pentru 1984, planul la acest capitol este de 22,5 milioane lei, la cele 46 de piese mai adăugîndu-se încă 12, printre

care: repere caroserie, pompă benzină, ulei și apă, fulie arbore cotit ș.a.

ÎNTEPRINDEREA „13 Decembrie”-Sibiu (de care aparține și Fabrica de marochinărie Săliște) fiind una dintre cele mai mari întreprinderi de marochinărie și încălțăminte din țară, consumă un volum foarte mare de materii prime și materiale (cu deosebire piele și înlocuitori din piele), care, așa cum bine se cunoaște, se procură cu mari eforturi. În ultimii ani, unitatea sibiană a inițiat numeroase acțiuni pe linia valorificării superioare a materiilor prime, obținînd o serie de rezultate bune. În 1983, de pildă, din materialele refolosibile (înlocuitori din piele) s-au realizat la nivelul unității 605 mii articole de mică marochinărie în valoare de peste 6,8 milioane lei, iar din piele 468 mii articole în valoare de 4,8 milioane lei.

Aceste articole (încălțăminte pentru copii, port-stilouri ș.a.) se obțin prin

croirea combinată a unor articole mari (valize, genți diplomat, încălțăminte aduți ș.a.) cu altele mici, valorificîndu-se în acest mod, într-o proporție mai mare, materia primă. Resturile de materiale ce rămîn de la această croire se valorifică la terți Anul trecut, spre exemplu, fișiiile din piele și înlocuitori (20 tone) ce nu s-au putut utiliza în unitate au fost livrate cooperativei meșteșugărești „Gheata”-Sibiu și „Arta”-Oradea în vederea realizării unor produse meșteșugărești de mică servire. Furdalele de talpă (circa 19 tone) rezultate de la confecționarea încălțăminteii au fost livrate întreprinderii „Dimbovița” București și U.J.C.M. Sibiu, pentru regenerare prin desfiibrare în vederea fabricării tălpii artificiale și pentru confecționarea încălțăminteii și a pieselor despărțitoare pentru articole de marochinărie.

UNITĂȚILE economice din județul Sibiu au mari posibilități de valorificare eficientă a materiilor prime și a celor refolosibile. Se cere însă, pentru aceasta, o mai largă preocupare atît în ce privește colectarea lor, cît mai ales stabilirea tehnologiilor de valorificare eficientă a acestora. Iată de ce, pentru acest an, sarcinile de plan sînt mult superioare față de 1983, fapt ce impune derularea de acțiuni multiple atît la nivel de întreprinderi, cît și pe județ.

Nicolae BLAGA

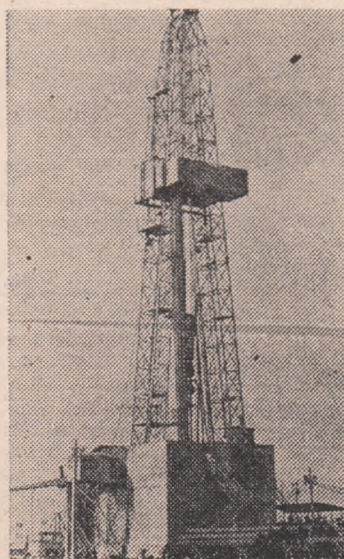
Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Instalație de foraj pînă la adîncimi de 7000 m

Întreprinderea ploieșteană „1 Mai” a introdus în fabricație curentă un nou tip de instalație de foraj — F 400 EC (DEC) concepută de specialiștii Institutului de proiectări și cercetări pentru utilaj petrolier pentru a fi folosită atît cu acționare electrică de la rețea, cît și cu acționare diesel-electrică. În prima variantă, instalația este dotată cu o stație proprie de transformare, iar în a doua cu o instalație care dispune de o microcentrală de curent alternativ echipată cu trei grupuri electrogene (fiecare de cîte 2 500 kVA) care funcționează în paralel. În ambele variante constructive, instalația utilizează pentru acționare mo-

toare electrice de curent continuu (de 850 kW) comandate prin convertizoare cu tiristoare. Acest sistem modern de acționare permite să se obțină reglaje fine de moment și de turații, corespunzătoare celor mai pretențioase cerințe tehnologice. Sistemul mai permite, de asemenea, realizarea unor performanțe deosebite la foraj și o mare siguranță în funcționare. Instalația este dezvoltată la trei nivele principale și anume la cotele 6 900 mm, 1 400 mm și zero.

Instalația F 400 EC (DEC) de tip descentralizat prezintă o serie de caracteristici notabile, dintre care amintim: independența totală existentă între a-

gregatele principale, ceea ce permite ca ele să fie amplasate în condiții optime și să fie montate în șantier într-un timp minim; înălțimea liberă sub

grinzile mosei rotative este destul de mare ca să permită montarea celor mai complexe instalații de prevenire a erupțiilor; dispozitivul de avans automat este de tip greu, ceea ce permite ca sapa să avanseze automat; montarea și demontarea instalației sînt facilitate de existența unor legături rapide între circuitul manifoldului de aspirație și cel de refulare al pompelor de noroi etc.

Instalația mai este dotată și cu o serie de dispozitive de mecanizare care ușurează considerabil munca sonderilor și reduc simțitor timpii auxiliari. Dintre caracteristicile sale mai trebuie să amintim că sarcina nominală la cîrlig este de 400 tf, puterea la troliu este de 3 000 CP/2 200 kW, iar vitezele de manevră pentru varianta EC sînt în număr de 4 + 4 R, iar pentru varianta DEC în număr de 4 + 2 R.

E. C.

Dezbateri în mari unități industriale

ACORDUL GLOBAL — ÎMPLETIRE STRÎNSĂ ÎNTRE INTERESELE INDIVIDUALE ȘI CELE COLECTIVE (1)

— O experiență ce atestă eficiența generalizării acordului global —

AU TRECUT mai bine de 6 luni de când în întreaga economie s-a generalizat acordul global. Experiența acestei perioade demonstrează că acordul global generalizat și-a dovedit pe deplin eficiența, mobilizând colectivele de muncă la organizarea superioară a producției și a muncii, la realizarea ritmică a sarcinilor fizice de plan la toate sortimentele, la ridicarea calității producției și gospodărirea mai bună a mijloacelor tehnice, umane și materiale, la reducerea costurilor de producție și, pe această bază, la creșterea veniturilor oamenilor muncii.

Asemenea rezultate au fost evidențiate cu ocazia unei recente dezbateri organizate de „Revista economică” la Combinatul siderurgic din Hunedoara. Generalizarea acordului global în toate sectoarele de activitate ale combinatului a avut efecte dintre cele mai bune, concretizate în obținerea unor rezultate net superioare în comparație cu cele înregistrate anterior. În prezent se desfășoară acțiuni ample pentru consolidarea și amplificarea rezultatelor bune, pentru un nou salt calitativ în gospodărirea resurselor disponibile în vederea realizării unei producții de metal de înaltă calitate, în sortimentele cerute de economia națională.

1. Instrument de perfecționare a conducerii și organizării producției

Obiective și criterii concrete pentru fiecare formație și loc de muncă

este apreciată ca o expresie a perfecționării metodelor de organizare și conducere științifică a proceselor de producție, a folosirii mai largi a pirghiilor economice care conduc la creșterea continuă a eficienței întregii activități. Acordul global realizează o mai strînsă împletire a intereselor individuale cu cele ale întregului colectiv de muncă, contribuind astfel la conjugarea eforturilor pentru obținerea unor rezultate superioare în producție și la crearea unor opinii critice față de cei care nu își aduc aportul necesar la bunul mers al activității.

Răspunzînd primei întrebări puse de redacție, voi încerca să punctez câteva elemente de bază care ne-au ajutat să generalizăm în combinatul nostru acordul global. Un criteriu important pe care l-am avut în vedere l-a constituit valorificarea posibilităților de perfecționare a conducerii și organizării producției. Dat fiind faptul că în unitatea noastră muncitorii de la diferite agregate care lucrează în echipe și pe schimburi erau retribuiți de ani de zile în acord global, sarcina de generalizare a fost ceva mai ușoară, ea implicînd introducerea în acest sistem de retribuire a aparatului tehnic, economic și de conducere, precum și a unor muncitori din secțiile auxiliare și de transport.

Pe baza unor studii s-au conturat mai

Eforturile generale sînt concentrate spre materializarea întocmai a sarcinilor formulate în documentele recentei Plenare a C.C. al P.C.R., care prevăd aplicarea cu mai multă fermitate a noului mecanism economic. „Să legăm mai strîns — așa cum prevăd legile — veniturile tuturor oamenilor muncii de activitatea și munca concretă, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu. Să se poată realiza, ca rezultat al muncii, venituri nelimitate, dar, în același timp, să nu mai admitem nici un fel de venit care nu este rezultatul muncii, al activității depuse în fiecare sector”. Pentru canalizarea dezbaterii pe obiective concrete, redacția a propus participanților să răspundă, în cuvîntul lor, următoarelor întrebări:

1. CUM S-A ACȚIONAT ÎN UNITATEA DUMNEAVOASTRĂ PENTRU GENERALIZAREA ACORDULUI GLOBAL ȘI CARE ESTE STADIUL ATINS DUPĂ 6 LUNI DE LA IMPLEMENTAREA SA ?

2. CE EFECTE CALITATIV NOI A ATRAS DUPĂ SINE RETRIBUIREA ÎN ACORD GLOBAL A ÎNTREGULUI PERSONAL ?

bine numărul și componența formațiilor de lucru pe agregate și schimburi, în acestea fiind cuprins și aparatul tehnico-economic. Concomitent au fost stabilite și criteriile și condițiile principale care stau la baza contractelor care s-au încheiat între conducere și formațiile de lucru din diferite secții unde cei ce muncesc sînt retribuiți în acord global. Desigur, această activitate a cerut timp, consultări permanente cu cei ce răspund de realizarea planului pe diferite sectoare, îmbunătățirea normelor și normativelor de personal, stabilirea tarifelor pe unitatea de produs, defalcarea sarcinilor fizice pe formații de lucru zilnice, asigurarea condițiilor de realizare a acestora, implementarea unor tehnologii noi precum și extinderea celor ce s-au dovedit de înaltă eficiență.

Ca element nou aș dori să scot în evidență faptul că la generalizarea acor-

dului global în secțiile în care există mai multe utilaje conducătoare, cum sînt, de pildă, oțelăriile, au fost defalcate sarcinile de plan pe fiecare utilaj și schimb, dar și pe fiecare activitate în parte (turnarea oțelului, pregătirea trenului de turnare, întreținerea mecanică și electrică a utilajelor etc.). Aceasta a fost necesară pentru a delimita concret atribuțiile fiecărui om, ale fiecărei echipe, cit și pentru a asigura o normare științifică a muncii. Odată stabilite criteriile și condițiile impuse de generalizarea acordului global, aparatul tehnic și de conducere, inclusiv cel din serviciile de organizare a producției și a muncii, și-au desfășurat activitatea în secții pentru a ajuta efectiv la rezolvarea unor probleme. În acest mod au fost soluționate operativ multe aspecte nu numai din punct de vedere organizatoric, dar și în ce privește gospodărirea mai eficientă a resurselor materiale.

Gh. VOICA : „Pentru a ilustra eficiența acțiunilor desfășurate în combinat odată cu trecerea la generalizarea acordului global despre care a vorbit tovarășul S. Faur, directorul general al combinatului, doresc să prezint unele exemple concrete. Cum acordul global generalizat așa cum se știe este, în primul rînd, o metodă de organizare a muncii, aplicarea lui a necesitat o serie de acțiuni de așa natură încît să se asigure desfășurarea fluentă, corectă a tuturor activităților de producție. Între acestea, o măsură cu largi implicații asupra eficienței producției a reprezentat-o îmbunătățirea pregătirii încărcăturii și dozării șarjelor la oțelăria electrică I. Pentru aceasta toate deșeurile tehnologice care rezultă de la laminorul 800, oțelăria electrică I și O.S.M. I (este vorba de deșeurile care conțin elemente de aliere) sînt sortate

Au participat la dezbateri : Sabin FAUR, director general ; Ionel DOBRIN, director comercial ; Iacob TOPLICEAN, secretarul comitetului de partid ; Alexandru DRAGOTA, directorul uzinei nr. 8 ; Nicolae FLOCA, șeful biroului personal, învățămînt, retribuire ; Eva BARDAR, inginer principal, biroul normarea muncii ; Gheorghe VOICA, șeful serviciului organizarea producției și a muncii ; David BUCUR, șeful secției aglomerator I ; Stelian DIJMARESCU, economist principal, uzina nr. 4 laminare ; Petru PIRVU, șeful secției laminor 650 mm ; Victor PETROESCU, maistrul principal oțelar, secția oțelăria Martin II ; dr. ing. Constantin CATRINOIU, șeful serviciului C.T.C. laboratoare ; Ioan DANIEL, tehnician principal normare, secția oțelăria Martin II ; Livia CROITORU, secretar adjunct al comitetului de partid.

pe grupe de elemente de aliere în așa fel încât elaborarea unor mărci de oțeluri să se facă chiar direct prin retopire. Ciștigul este într-adevăr deosebit; s-a reușit astfel ca la unele șarje care înainte necesitau cîte 10—12 tone de feroaliaje să se folosească în prezent numai 2—3 tone de elemente de aliere. Concomitent, datorită faptului că s-a redus mult perioada de elaborare a șarjelor, crescînd cantitatea de oțel obținută în aceeași unitate de timp, a sporit și ciștigul muncitorilor cu 10—15%.

Preocupări deosebite au existat și în ce privește creșterea disponibilității utilajelor prin reducerea timpilor de reparație, prin extinderea, în ultima vreme, a preasamblărilor pentru reparațiile mari și generalizarea pregătirii și conducerii acestora pe baza metodei drumului critic. Cu toate acestea, problema disponibilizării utilajelor nu este pe deplin rezolvată, în special la nivelul locurilor de muncă. Este vorba de organizarea activității pînă la faza de execuție, care implică, în primul rînd, în afară de asigurarea unei serviri ritmice și fluente a locurilor de muncă și mecanizarea unor activități manuale.

Participare activă la stabilirea nivelului producției fizice

I. DOBRIN: „Pot să afirm că niciodată n-a existat în combinatul nostru o atît de mare preocupare de jos în sus — de la conducători de formație de lucru, maștri, șefi de schimb, șefi de secție coordonatori — pentru laturile de planificare și programare a producției, ca acelea care au apărut ca urmare a generalizării acordului global. Cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii au fost făcute numeroase propuneri vizînd laturile susceptibile de perfecționare a activității de planificare și organizare a producției. Implicîndu-se direct în rezolvarea unor aspecte oțelării, furnaliștii și laminatorii au adus chiar unele corective la planurile inițiale, propunînd creșteri sensibile de producție la agregatele de bază.

Pe fondul general de aplicare a acordului global au apărut o serie de elemente noi care vizează nu atît conținutul cît, în special, formele de realizare a acestui proces. Concret, este vorba, înainte de toate, de modul de participare a oamenilor la fundamentarea indicatorului producției fizice și sortimentală. Se simte tot mai mult preocuparea pentru valorificarea maximă și eficiență a condițiilor existente, pentru realizarea ritmică a normelor planificate. Se poate spune că aplicarea acordului global a facilitat totodată și o mai puternică afirmare a autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare.”

Eva BARDAR: „Aș dori în continuarea celor spuse de tovarășul Dobrin să ilustrez cu cîteva exemple modul în care aplicarea actualei forme de retribuire a influențat realizarea principalilor indicatori, inclusiv în plan sortimental. În trim. IV. al anului trecut, de exemplu, producția marfă vîndută și încasată, condiție de bază în acordarea retribuțiilor în acord global, a fost realizată în proporție de 106,14%, exportul 104,79%, producția netă 100,62%, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă 96,84% etc., în timp ce, în primele trei trimestre din 1983, media realizărilor a fost doar de

99,45% la producția marfă vîndută și încasată, 97,34% la cheltuieli la 1 000 lei producție marfă.

Din această succintă prezentare rezultă că preocuparea care a existat pentru realizarea integrală a prevederilor de plan a condus la împlinirea scopului urmărit prin acordul global generalizat de a condiționa retribuția fiecărui om al muncii atît de îndeplinirea sarcinilor cantitative cît și de indicatorii de eficiență. Aceeași situație se menține și în acest an. De exemplu, în luna februarie a.c. s-a înregistrat cea mai mare creștere a producției fizice și sortimentale.

Și în ce privește producția de export am încercat și, într-o anumită măsură, am reușit să asigurăm o creștere față de anul precedent printr-o mai mare diversificare sortimentală. Aceste creșteri au avut loc în consens cu solicitările și cu preocuparea noastră pentru promovarea de noi produse.”

D. BUCUR: „Aș încerca să prezint contribuția sporită a unor secții complementare care servesc sectoarele de bază pentru realizarea de către acestea a producției fizice. Dacă, de pildă, pînă la generalizarea acordului global, în secțiile de aglomerare a minereurilor depășirea fizică de plan era de 5—6%, după aceasta depășirea a ajuns în jur de 9—11%, în condițiile în care productivitatea muncii a fost realizată în proporție de 110—111%, față de 107% în aceeași perioadă din 1983.

Pentru obținerea acestor realizări atenția noastră a fost îndreptată mai ales asupra creșterii gradului de utilizare a capacităților existente. Printr-o mai bună organizare a muncii indicele intensiv de utilizare a benzilor de aglomerare a ajuns în prezent la 33-34 tone pe metrul pătrat și zi, față de 30,5-31 tone cît prevedea planul. Aceasta ne-a permis reducerea, în mai mare măsură a consumurilor de energie și combustibil convențional, obținerea unei eficiențe economice ridicate, generate tocmai de aplicarea acordului global. Și nu numai atît. Depășirea sarcinilor fizice de plan, economisirea energiei au condus și la sporirea ciștigurilor cu 8—10%.”

Nicolae FLOCA: „Am de făcut o propunere în legătură cu mai buna planificare a sarcinilor sortimentale de plan la nivelul combinatului. În prezent, există o neconcordanță între planul sortimental transmis de C.S.P. și programul de fabricație al combinatului, care este alcătuit pe baza contractelor încheiate cu diverșii beneficiari și care acoperă întreaga capacitate de producție. Din această pricină, sîntem puși adesea în situația de a realiza efectiv programul sortimental al combinatului, acoperînd la termen toate cerințele beneficiarilor, dar nu însă și planul sortimental transmis de C.S.P.. Într-o atare situație s-a ajuns ca fondul de retribuire, în anumite perioade de timp, să fie diminuat în funcție de nerealizările din planul sortimental dat de C.S.P. Apare astfel situația că oamenii, deși au respectat disciplina tehnologică și au realizat în totalitate programul sortimental primit din partea conducerii combinatului, nu pot beneficia, în întregime, de veniturile ce li se cuvin. Consider că ar fi util ca planul sortimental stabilit de C.S.P. să se fundamenteze pe programul sortimental al combinatului, care reprezintă o expresie directă a solicitărilor ferme sîmulate în contractele economice încheiate.”

Normele și normativele de personal — în concordanță cu dotarea tehnică

I. DOBRIN: „Acordul global generalizat presupune și o preocupare mult sporită pentru fundamentarea științifică a normelor și normativelor de personal. Aceasta cu atît mai mult dacă avem în vedere că, într-o anumită perioadă de timp, o asemenea latură a activității de conducere a producției a fost oarecum neglijată. În noul cadru creat, s-a impus întărirea rolului maistrului în ce privește organizarea și conducerea proceselor de fabricație pe locurile de muncă, a rolului inginerului și specialistului din secție în ce privește dimensionarea cantitativă și calitativă a sarcinilor și conducerea prin metode avansate a proceselor de muncă.

În combinat, măsurile tehnice și organizatorice care se aplică cît și dezvoltările și modernizările de capacitate care sînt efectuate sau se au în vedere în continuare conduc la necesitatea de a pune mereu în concordanță normele și normativele de personal, cu nivelul productivității planificate. Pentru a ilustra modul în care se acționează în vederea menținerii permanente a unui echilibru în ce privește normativele de personal cu nivelul de productivitate a muncii am să dau un exemplu: lucrările de modernizare care le-am efectuat în cursul lunilor ianuarie-februarie a.c. la laminorul Bluming 1 000 au condus la rezolvarea a două probleme mari și esențiale pentru producție: îmbunătățirea transportului lingourilor și crearea condițiilor normale din punct de vedere tehnic și tehnologic pentru laminarea acestora în condițiile în care greutatea lor a sporit de la 7 la 9 tone. Deci am rezolvat pe un agregat vechi o modernizare care a însemnat și îmbunătățirea condițiilor generale de productivitate. Evident că, în asemenea situație, au fost necesare intervenții în sistemul de normare a muncii și în normativele de personal, asigurînd prin măsurile luate acel echilibru despre care am vorbit înainte.”

Eva BARDAR: „Pentru combinatul nostru problema fundamentării științifice a normelor și normativelor de personal n-a comportat dificultăți deosebite, ținînd seama de faptul că și în perioadele anterioare am acționat pentru a le corecta acolo unde era necesar, urmărind încadrarea fidelă în planul forței de muncă, în scopul atingerii nivelului planificat de productivitate. Totodată, s-au reanalizat normele de personal existente, respectiv ștatele de funcțiuni la toate secțiile și compartimentele și s-au stabilit tarife globale care să cuprindă atît muncitorii cît și personalul tehnic. O asemenea practică a avut rezultate pozitive. Dacă am face, de pildă, o comparație între realizările trimestrelor I-III și trimestrului IV din anul trecut, rezultă că la toate produsele — cocs, fontă, oțel, laminate, aglomerat etc. — cantitățile realizate în ultima parte din 1983 au fost mai mari decît media primelor trei trimestre, în condițiile unui număr de personal relativ stabil (chiar mai mic cu cîteva zeci de persoane). În urma unor asemenea realizări s-a asigurat, în trimestrul IV 1983, în medie pe combinat, o retribuție mai mare de circa 8%.”

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
Corneliu BĂRNEA

Campania agricolă de primăvară

Timpul prielnic, condițiile create obligă la accelerarea maximă a lucrărilor

EVOLUȚIA condițiilor climatice în ultimele două săptămâni — restrângerea ariei precipitațiilor, creșterea sensibilă a temperaturii aerului și a celei a stratului superficial al solului — a determinat, în numeroase județe, declanșarea campaniei agricole de primăvară și intensificarea ei de la o zi la alta. **Există toate condițiile pentru realizarea lucrărilor în termene scurte și de bună calitate.** Specialiștii știu acest lucru și, de aceea, urgencează executarea lor. Mecanizatorii și cooperatorii sînt chemați să-și dovedească întreaga pricepere, să aplice corect tehnologiile, să-și organizeze superior activitatea, astfel încît rodul muncii lor să fie concretizat în obținerea unor producții agricole record.

TERENUL are, în general, suficientă umiditate pentru a putea asigura încolțirea semințelor și răsărirea. Dată fiind întîrzierea de peste două săptămîni la semănat, se impune mărirea substanțială a vitezei de lucru, folosindu-se integral ziua de lucru în pregătirea patului germinativ, în executarea semănăturilor. Generalizarea măsurilor de creștere a vitezei de lucru va permite reducerea perioadei de semănat la culturile din prima epocă, față de perioada stabilită inițial.

Starea terenului nu este însă peste tot la fel; aceasta cere executarea diferențiată a lucrărilor de la o unitate agricolă la alta și chiar de la o solă la alta. Specialiștii aflați în teren au datoria de a urmări și analiza starea de umiditate a solului, luînd măsuri operative de eliminare a bălțirilor, acolo unde ele s-au produs. Pretutindeni, la formarea agregatelor pentru executarea lucrărilor trebuie avut în vedere ca ele să cuprindă întreaga sistemă de mașini care, la o singură trecere, să poată executa un număr cît mai mare de operații. Problema prezintă interes nu numai sub aspectul cîștigului de timp, dar și în ce privește realizarea unei importante economii de carburanți și lubrifianți, ca să nu mai amintim și de faptul că se evită o tasare excesivă a terenului. Folosirea diferențiată a tractoarelor și mașinilor agricole, în funcție de condițiile pedoclimatice locale, creează premisele încadrării în normele stabilite ale consumului de motorină.

Creșterea vitezei zilnice de lucru presupune și o folosire eficientă a tuturor tractoarelor și mașinilor agricole din dotare, înlăturarea tuturor timpilor neproductivi rezultați din unele deficiențe tehnico-organizatorice, a mersului în gol, a întoarcerilor la capătul rîndului. Întreținerea și intervențiile curente trebuie să se facă în cîmp, de către atelierele mobile, ai căror mecanici să execute eventualele remedieri în cît mai scurt timp. Supravegherea funcționării semănătorilor, reglarea acestora și controlul permanent al executării lucrărilor de semănat trebuie, de asemenea, să fie o grijă permanentă a mecanizatorilor.

Alimentarea mașinilor cu semințe este necesar să se facă la capetele tar-

lalelor și la întreaga capacitate, asigurînd în felul acesta un timp mai îndelungat de lucru util. Asigurarea în cantități suficiente a materialului biologic și efectuarea unei aprovizionări ritmice vor înlătura strangulările fluxului tehnologic de la transportul semințelor pînă la încorporarea acestora în sol.

Pentru actuala campanie de însămînțări s-au pregătit un număr însemnat de agregate complexe. Folosind fiecare oră bună de lucru și agregatele care au fost aduse din vreme la ferme, pe terenurile zvîntate și în special cu expunere sudică este necesar să se treacă la pregătirea terenului și la executarea

PRIORITĂȚILE PERIOADEI

- Evacuarea apei în exces de pe terenurile agricole.
- Urgentarea transportului și administrării îngrășămintelor organice și chimice.
- Folosirea eficientă a mijloacelor tehnice din dotare
- Executarea lucrărilor cu agregate complexe
- Respectarea întocmai a tehnologiilor și densității la semănat
- Pregătirea exemplară a patului germinativ
- Încadrarea în epocile optime
- Asigurarea unui nivel calitativ înalt al lucrărilor
- Organizarea exemplară a muncii

în ritm mai rapid a lucrărilor de semănat. Pînă la data de 3 aprilie s-au pregătit pentru însămînțat doar ceva mai mult de 12% din suprafața planificată din prima zonă de cultură și numai 10% din zonele a II-a și a III-a. Ca atare, și însămînțările sînt rămase în urmă. Rezultate mai bune se înregistrează în județele din vestul țării (Bihor, Arad, Satu Mare și Timiș), iar mai slabe în partea de sud (Teleorman, Dolj, Călărași, Giurgiu și Ialomița), unde ritmul lucrărilor se cere

mult sporit. Este necesar ca în cîteva zile să se încheie semănatul din prima epocă și să se treacă susținut la pregătirea patului germinativ în vederea executării lucrării de semănat pentru culturile din epoca a II-a.

Deși vremea s-a ameliorat, ritmul lucrărilor agricole nu este suficient de intens în toate județele și unitățile agricole. În unele locuri mai există bălțiri de ape pe suprafețele agricole, ceea ce îngreunează executarea în condiții optime a lucrărilor specifice. Este necesară, deci, urgentarea lucrării de evacuare a apei de pe semănături, acțiune la care se cere o mobilizare susținută a echipelor de cooperatori și mecanizatori.

O ATENȚIE DEOSEBITĂ se acordă lucrărilor din actuala campanie de primăvară în cadrul **Consiliului unic agro-industrial de stat și cooperatist Titu**, județul Dimbovița. Susținuta mobilizare de forțe va permite efectuarea lucrărilor în termenele calendaristice optime, care față de planificarea inițială — ca urmare a prelungirii condițiilor atmosferice neprielnice — se reduc cu aproximativ 4—5 zile; respectarea lor este pe deplin posibilă, dacă avem în vedere ritmul înalt de lucru. Numai în unitățile agricole de pe raza Consiliului popular al orașului Titu, unde au fost concentrate importante forțe mecanice și umane, sînt de executat lucrări de fertilizat cu îngrășăminte chimice pe 9 014 ha, de erbicidat pe 7 169 ha, pregătirea terenului pe 5 039 ha și semănat pe 4 295 ha (din care 2 249 ha în epoca I). Pentru aceste lucrări sînt afectate circa 160 de tractoare, 50 de grape cu discuri, 23 de semănătoare pentru păioase, 21 de semănătoare pentru prășitoare, 16 mașini de administrat îngrășăminte chimice și 11 mașini pentru erbicidat. Organizarea în flux continuu a lucrărilor cu agregate corespunzătoare demonstrează o activitate eficientă și promite producții agricole mari. (De notat că și executarea în bune condiții a lucrărilor agricole din toamnă a permis o răsărire viguroasă și uniformă a culturilor, creînd premisele unei recolte bogate.)

Stabilindu-se din timp amplasarea culturilor pe sole, formațiile de lucru, arealul de desfășurare și cronologia lucrărilor din această campanie, fiind asigurate cantitativ și calitativ semințele necesare fiecărei culturi, în prezent se lucrează susținut la administrarea de îngrășăminte organice și chimice, la pregătirea patului germinativ, la însămînțarea culturilor din prima epocă și la controlul culturilor însămînțate în toamnă (pe suprafețele pe care plantele nu au răsărit, se iau măsuri ca terenurile respective să fie semădate cu pe-

rumb pentru boabe). Prezența în teren, de dimineața și pînă seara, a specialiștilor din cadrul C.U.A.S.C., pentru asistența tehnică și organizatorică, contribuie la executarea unor lucrări de bună calitate, la rezolvarea tuturor problemelor tehnologice ivite, folosirea eficientă a mijloacelor tehnice și organizarea corespunzătoare a muncii.

Unitățile agricole de pe raza consiliului au organizat ateliere mobile dotate corespunzător și deservite de mecanici cu calificare superioară, pentru remedierea defecțiunilor pe tot parcursul campaniei.

În ceea ce privește activitatea de fertilizare, specialiștii au stabilit ordinea de administrare a îngrășămintelor chimice, acordindu-se prioritate culturilor irigate. Aceste îngrășăminte, împreună cu cele organice (gunoi de păsări), s-au repartizat și pe întreaga suprafață semănată cu sfeclă de zahăr în cadrul C.A.P. Titu. Întregul volum de lucrări pentru însămînțarea sfeclei este practic încheiat.

Tot în cadrul urgențelor se încadrează și lucrările pentru semănatul mazării și a culturilor furajere. În toate cele 9 unități cooperatiste ale consiliului, aceste lucrări sînt în plină desfășurare, viteza medie de lucru crescînd de la o zi la alta. Cele mai importante rezultate s-au înregistrat în cadrul C.A.P.-urilor Titu și Brănești. Dar în timp ce cooperatorii de la Titu au transportat în cîmp circa 6 300 t de gunoi de grajd, mai mult decît era prevăzut, cei de la Țura Suții au realizat numai 238 t; suprafața fertilizată pînă la sfîrșitul lunii trecute reprezenta la această cooperativă 66% din total, iar la C.A.P. Mircea Vodă 64%. Aceasta demonstrează o mai slabă organizare a producției și a muncii la cele două cooperative.

O situație nesatisfăcătoare am întîlnit la C.U.A.S.C. Periş, din cadrul Sectorului agricol Ilfov. Existența unor carențe de organizare în activitatea unităților agricole componente a determinat ritmuri slabe, sub posibilități; cantitatea de îngrășăminte organice

transportată în cîmp pînă la sfîrșitul lunii martie reprezenta numai 32% din cea planificată. Unitățile care au înregistrat cele mai mari rămîneri în urmă sînt cooperativele Corbeanca, Snagov, Balotești ș.a. Această stare de lucruri se datorează în primul rînd folosirii necorespunzătoare a mijloacelor din dotarea unităților componente ale consiliului și a atelajelor din gospodăriile populației. Întîrzierea repartizării pe cîmp a gunoiului de grajd riscă să influențeze negativ nivelul randamentelor la hectar.

Paralel cu activitățile din fermele vegetale profilate pe culturi de cîmp, lucrări intense se desfășoară și pe suprafețele destinate legumelor. La ferma nr. 1 a C.A.P. Titu urmează să fie cultivată cu legume, în această campanie, o suprafață de 10 hectare — pentru care sînt asigurate răsadurile necesare, de bună calitate.

În toate unitățile și fermele de profil nu trebuie neglijată latura calitativă a acestei activități. De aceea, specialiștii împreună cu legumicultorii trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a asigura dezvoltarea corespunzătoare a plantelor în solarii și răsadnițe. Variațiile temperaturii atmosferice nu trebuie să influențeze temperatura la plante; cooperatorii sînt datori să asigure protejarea continuă a solariilor și răsadnițelor, folosind materiale locale (coceni de porumb, rogojini, bucăți de folie recuperate etc.). Dacă în multe unități legumicole se lucrează intens pentru realizarea unui material săditor viguros, sînt altele unde ritmul lucrărilor este nesatisfăcător, unde sămînța încă nu a fost încorporată în răsadnițe. Totodată, este necesară generalizarea celor mai bune tehnologii specifice culturilor în toate unitățile și fermele cu condiții asemănătoare. Pregătirea patului germinativ, semănatul, plivitul, stropitul și alte lucrări de întreținere a răsadurilor fac parte din ansamblul de cerințe de care depinde calitatea materialului săditor.

În zona de sud a țării, în legumicultura de cîmp pe lista priorităților se înscriu semănatul și plantatul urgent al mazării de grădină, rădăcinoaselor, cepei și ale celorlalte legume de primă urgență. Condițiile pedoclimatice permit trecerea în ritm rapid la plantarea legumelor în cultură protejată, asigurîndu-se toate măsurile cerute pentru realizarea unor producții mari și eficiente. De fapt, obținerea unei producții timpurii de legume constituie obiectul unui program special, prevăzînd tehnologii specifice, care să permită atît eşalonarea mai bună a producției, cît și obținerea în timp scurt a primelor recolte.

Pînă la finele lunii martie, în sectorul cooperatist al C.U.A.S.C. Titu au fost semănată circa 60 ha cu sfeclă de zahăr, peste 30 ha cu mazare și aproximativ 100 ha cu plante furajere. Pe lîngă însămînțarea corespunzătoare a culturilor furajere, se impun și măsuri de întreținere a islazurilor, curățirea, fertilizarea și supraînsămînțarea lor.

Cerința primordială în aceste zile de primăvară este executarea în ritm rapid și de calitate a tuturor lucrărilor de sezon, prin mobilizarea întregului potențial material și uman de care dispun unitățile agricole. Folosirea la maximum a timpului de lucru va permite scurtarea perioadei de semănat cu cîteva zile. Încheierea fiecărei lucrări este necesar să fie urmată de controlul calitativ, iar după răsărire de completarea golurilor, respectîndu-se în felul acesta densitățile de plante stabilite prin programele speciale elaborate în acest sens. În unitățile care au unele rămîneri în urmă, recuperarea resanțelor este posibilă printr-o organizare mai bună a lucrului.

Ne aflăm într-o perioadă de vîrf a lucrărilor agricole de primăvară, determinată și de suprapunerea epocilor de semănat la mai multe culturi. De aceea, ritmurile zilnice de lucru se cer a fi sporite în zilele următoare în toate unitățile agricole, în scopul obținerii unor producții record la toate culturile.

Gh. N. IOSIF

AGRORAMA

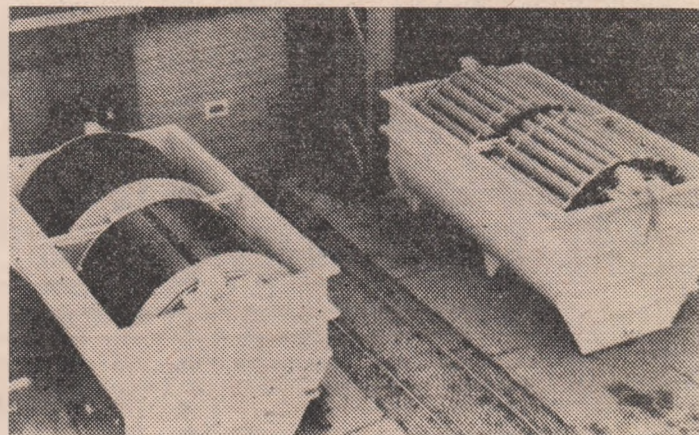
Îngrășăminte și furaje din ape reziduale

EPURAREA apelor menajere uzate, colectate prin rețelele urbane de canalizare, ca și a apelor reziduale provenite de la diferite unități industriale și agrozootehnice se impune ca un mijloc de combatere a poluării mediului înconjurător. Totodată, însă, o multitudine de procedee tehnice și biologice permit ca în procesul de epurare să se separe materii utile valoroase, care prin folosirea ca atare sau după prelucrări speciale pot fi reintroduse în circuitul economic.

Instalația „Stählermatic“ (vezi fotografia), realizată de o firmă austriacă, rezolvă purificarea apelor de canalizare prin combinarea a două me-

tode tradiționale — cea a patului bacterian și cea a nămolului activat, mărindu-le eficiența prin aducțiune de aer. În cazul gunoiului și reziduurilor de la crescătoriile intensive de vite, porci și păsări, se separă elementele solide (utilizabile în fertilizarea terenurilor agricole), iar faza lichidă este purificată biologic cu ajutorul instalațiilor menționate.

Procedeul Pekilo, creat în Finlanda, este utilizat pentru protejarea mediului ambiant față de efectele dăunătoare ale apelor reziduale de la fabricile de celuloză și hîrtie. Față de sistemele folosite curent, el permite reducerea cu 40% a necesarului biologic de

oxigen pentru tratarea efluenților; totodată se recuperează lignosulfonații care, prin conținutul lor de protei-ne digeribile, pot fi utilizați în furajarea animalelor. Instalația Pekilo de la uzina de celuloză și hîrtie din orașul

Mänttä, cea mai mare instalație cu caracter ecologic din țară (avînd o valoare de investiție echivalentă cu circa 14 milioane de dolari), furnizează anual fermelor zootehnice 7 mii tone de furaje proteice.

**AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE**

REDUCEREA CHELTUIELILOR

— realizările în confruntare cu prevederile —

INCADRAREA strictă în nivelul planificat al cheltuielilor la 1000 lei producție marfă și reducerea lor continuă reprezintă în fiecare întreprindere o cerință esențială care condiționează direct cuantumul beneficiilor și nivelul rentabilității, obținerea unor rezultate financiare superioare în întreaga activitate.

Pornind de la importante sarcini stabilite în acest domeniu prin planul național unic de dezvoltare economică-socială pe anul 1984, încă de la începutul anului comisia financiar-bancară teritorială, cu participarea tuturor organelor de inspecție financiar-bancară de la nivelul județului Iași a organizat o acțiune de control, analiză și sprijin în întreprinderile din industrie, construcții și transporturi, pentru stabilirea acțiunilor care să asigure încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție pe anul 1984, realizarea sarcinilor de reducere a cheltuielilor în limitele prevăzute odată cu desfășurarea pe unități a indicatorilor de plan.

Din analiza întreprinsă s-a desprins concluzia că în întreprinderile în care aceste sarcini au fost atribuite unor colective constituite în acest scop într-o componență corespunzătoare și care au acționat cu competență și răspundere, au fost identificate încă de la începutul anului soluții tehnico-economice care asigură încadrarea corespunzătoare în nivelul planificat al costurilor de producție. Acțiunile au fost integrate într-o viziune unitară în cadrul unor programe cuprinzând măsuri concrete, cu termene și responsabilități precise în urmărirea aplicării măsurii-

lor elaborate (cu eficiența economică antecalculată), ceea ce creează posibilitatea ca la nivelul organelor de conducere colectivă să se analizeze periodic modul de îndeplinire a sarcinilor defalcate pe trimestre și pe luni și să se stabilească la momentul oportun măsurile de corecție necesare. La Trustul județean de construcții-montaj Iași, de exemplu, colectivul constituit a supus unei aprofundate analize critice nivelul costurilor realizate în anul prece-

zarea cenușii de termocentrale la prepararea betoanelor de mărci inferioare, ● reducerea cu 10% a stratului suport la pardoselile calde și reci, ● recondiționarea și re folosirea unor materiale, ● recuperarea energiei termice din condens și folosirea ei la prepararea apei calde tehnologice și încălzirea spațiilor de lucru, ● utilizarea pe timp friguros a construcțiilor definitive în vederea eliminării consumului de energie din baracamente, magazii și birouri

Sarcini de reducere a costurilor de producție

Unitatea	Cheltuieli totale		Cheltuieli materiale	
	reduceri pentru care s-au stabilit măsuri	reduceri pentru care nu s-au stabilit măsuri	reduceri pentru care s-au stabilit măsuri	reduceri pentru care nu s-au stabilit măsuri
Combinatul de utilaj greu	22,3	77,7	53,2	46,8
Întreprinderea mecanică „Nicolina“	4,9	95,1	5,6	93,4
Întreprinderea de piese auto	41,7	58,3	38,8	61,2
Întreprinderea de tricotațe „Moldova“	52,6	47,4	33,88	66,2
Întreprinderea mecanică de material rulant Pașcani	59,9	40,1	59,8	40,2
Întreprinderea metalurgică Iași	25,1	74,9	15,4	84,6

dent, stabilind măsuri al căror conținut tehnico-economic este de natură să mobilizeze colectivele de oameni ai muncii la economisirea resurselor materiale, umane și financiare, pentru continua reducere a nivelului de cheltuieli la 1000 lei producție de construcții-montaj în antrepriză. Astfel de măsuri se referă în principal la : ● utili-

etc., cu o eficiență economică antecalculată de 4,2 mil. lei etc. Măsuri similare au fost stabilite în scopul încadrării în nivelul planificat al costurilor de producție și în unități de construcții de mașini, chimice, de industrie ușoară, industrie alimentară etc.

Analiza efectuată a evidențiat totodată faptul că, în unele cazuri, nu

Corelații

Cost — productivitate — preț

PREȚUL de producție al placajelor din marmură și piatră are ca unitate de măsură metrul pătrat și este stabilit în funcție de mărimea suprafeței materialului pe bucată, în 8 categorii (tabelul nr. 1). Prețul crește cu cât suprafața per bucată a placajului este mai mare. Important este însă de subliniat faptul că, totuși, costurile de producție sînt mai mari cu cât suprafața pe bucată este mai mică, deoarece în acest caz se fac operațiuni suplimentare de tăiere care duc la creșterea cheltuielilor materiale și a cheltuielilor cu manopera. Astfel, din calculațiile comparative de costuri și rezultate pentru 1 mp placaj de marmură de Rușchița de categ. I și a III-a dimensională, la întreprinderea

„Marmura“ — București rezultă diferențe importante (tabelul nr. 2).

Ținînd cont de faptul că ponderea categoriilor dimensionale de material în vânzările întreprinderii se menține în ultimii ani în următoarele procente medii : categoria I — 28% ; categoria a II-a — 63% ; alte categorii — 9% ; și că la aceste sortimente acoperirea

Tabelul nr. 1

	Dimensiuni (mp/buc.)	Prețul (%)
Categoria I	0,0100—0,0400	100
Categoria a II-a	0,4001—0,2000	129
Categoria a III-a	0,2001—0,5000	136
Categoria a IV-a	0,5001—1,0000	146
Categoria a V-a	1,0001—1,5000	160
Categoria a VI-a	1,5001—2,0000	174
Categoria a VII-a	2,0001—2,5000	187
Categoria a VIII-a	2,5001—3,0000	215

cheltuielilor de producție reprezintă întotdeauna o problemă dificilă. se conturează mai clar, după părerea noastră, necesitatea realizării unei corelații mai... corelate între nivelul costului și al prețului.

Producția întreprinderii ar putea fi executată la categorii dimensionale de produse mult superioare celor realizate în prezent, întrucît din categoria blocurilor din marmură și piatră rezultă placaje cu o suprafață medie de 1 mp. Repartizarea producției pe categorii este însă făcută la cererea expresă a beneficiarilor pe care avantajele prețurilor mai scăzute îi fac să opteze pentru placajele din primele categorii. Și aceasta deoarece prețurile la categoriile amintite de material le permit să-și acopere cheltuielile suplimentare pe care trebuie să le suporte cu montajul unor bucăți mai mici, rămînîndu-le diferențe favorabile care, în situația încadrării lucrărilor în anumite limite valorice reprezintă

- O acțiune prioritară : analiza și urmărirea temeinică a costurilor ● De ce măsurile adoptate nu acoperă integral sarcinile de reducere a cheltuielilor ?
- Programele de acțiune — elaborate anterior bugetelor de venituri și cheltuieli ● Reducerea costurilor nu este sarcina exclusivă a compartimentelor financiar-contabile ● O corelare mai riguroasă între prevederile programelor de creștere a productivității și calității și cele de reducere a costurilor ● Nu numai elaborarea soluțiilor, ci și urmărirea aplicării lor ● La control preventiv : doar consumurile peste norme sau întreg circuitul materiei prime ?

s-a acționat de la începutul anului în direcția stabilirii întregului complex de măsuri care să permită încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție (tabelul).

Concluziile acțiunii de control, analiză și sprijin desfășurate, cit și experiența anilor precedenți au scos în relief unele neajunsuri și în special măsurile care trebuie în continuare promovate pentru îndeplinirea sarcinilor de reducere a costurilor fabricației.

● În primul rând, pentru elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli în condițiile stabilite de normele metodologice, programele de măsuri pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție trebuie întocmite încă de la începutul anului, acestea — împreună cu planul costurilor de producție — constituind lucrări premergătoare elaborării bugetelor de venituri și cheltuieli. În aceeași etapă, se impune și rezolvarea tuturor eventualelor necorelări de plan cu sprijinul mai activ al centralelor industriale și ministerelor. Se manifestă însă, în unele cazuri, tendința ce se cere combătută ca astfel de probleme să fie lăsate a se rezolva pe parcursul anului, ceea ce sporește frecvența modificării unor indicatori de plan, ori nu mobilizează pe deplin colectivele de oameni ai muncii în acțiuni concrete, prestabilite, pentru reducerea cheltuielilor totale și a cheltuielilor materiale de producție.

● În toate acțiunile vizând reducerea costurilor de producție, cerințele actuale din acest domeniu nu mai pot fi satisfăcute prin atribuirea acestor sarcini exclusiv compartimentelor financiar-contabile de la nivelul întreprinderilor și al centralelor industriale. Numai prin coordonarea eforturilor tuturor compartimentelor întreprin-

derii, inclusiv a fabricilor, secțiilor de producție, atelierelor etc. pot fi identificate cele mai eficiente soluții pentru economisirea resurselor materiale, umane și financiare alocate, pentru realizarea sarcinilor din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Experiența a demonstrat faptul că acolo unde fundamentarea sarcinilor de reducere a costurilor de producție a fost considerată ca fiind numai de resortul organelor financiare nu s-au identificat și nu s-au aplicat cele mai corespunzătoare măsuri, rezultatele nefiind la nivelul cerințelor de ridicare la un nivel superior a eficienței economice; în domeniul important al realizării sarcinilor de reducere a costurilor de producție și al urmării îndeplinirii obiectivelor stabilite se impun acțiuni comune, atât de natură tehnică cât și economico-financiară.

La nivelul fiecărei întreprinderi au fost elaborate programe speciale de măsuri pentru creșterea mai accentuată a nivelului productivității muncii și ridicarea pe un plan superior a nivelului calitativ al producției, măsurile prevăzute fiind de natură a influența favorabil și nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, dar, în unele cazuri, asemenea măsuri nu au fost cuantificate în economii de cheltuieli și nu s-a stabilit un sistem organizat de urmărire a aplicării acestora. Ca urmare, se impune o revizuire din acest punct de vedere a programelor de măsuri pentru reducerea costurilor de producție, în scopul corelării lor mai riguroase cu cele privind creșterea productivității muncii și ridicarea nivelului calitativ al producției.

● Îndeplinirea indicatorilor de plan cu privire la nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă impune ca,

acum, în prima parte a anului, acolo unde până în prezent nu s-au identificat integral soluții de realizare a sarcinilor de reducere a costurilor de producție, să se analizeze această situație în organele de conducere colectivă și să se procedeze cu operativitate la re-examinarea și completarea programelor de măsuri elaborate, în scopul prevenirii oricăror cazuri de realizare a unor produse ori activități nerentabile. Identificarea și concretizarea soluțiilor de urmat pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție constituie însă numai o primă etapă, care trebuie asiduu continuată, prin urmărirea sistematică a aplicării măsurilor stabilite și a eficienței economice a acestora.

Periodic, la intervale cât mai scurte de timp, dar cel puțin lunar, la nivelul organelor de conducere colectivă din întreprinderi cit și prin comisia financiar-bancară este necesar a se înstitui — și au fost inițiate măsuri în acest sens, ca sistem de lucru — analize critice ale nivelului realizat al costurilor de producție cu accent nu atât asupra justificărilor ce se pot formula, ci în mod deosebit asupra cauzelor ce au condus la abateri și a identificării măsurilor de corectare.

● De asemenea, controlul financiar-preventiv și controlul economic-preventiv sînt chemate să-și aducă o contribuție mai substanțială la urmărirea încadrării în nivelul planificat al costurilor de producție prin respingerea de la viză a oricăror operațiuni care se referă la cheltuieli nelegale, neeconomice, neoportune și neeficiente. În realizarea acestor sarcini, deși în lumina reglementărilor actuale consumul de materiale este supus controlului economic-preventiv numai pentru cazurile în care se solicită aprobarea unor consumuri peste norme, se apreciază că inițiativa unor întreprinderi de a supune acestei forme de control toate operațiunile privind eliberarea din depozite a materiilor prime, materialelor, pieselor de schimb etc., este eficientă și poate fi generalizată cu efecte pozitive.

dr. T. ONOFREI
Iași

Tabelul nr. 2

	Placaj categ. I (15 x 10 x 2 cm) lei	Placaj categ. a III-a (50 x 50 x 2 cm) lei
Total costuri	276,93	250,29
Preț de producție	219,00	298,00
Rezultate	-57,93	+47,71

costurilor totale care îi este în acest caz favorabilă.

Apreciem deci că modul actual de corelare la producător a costurilor și a nivelului productivității cu prețurile la placajele de marmură și piatră se cere perfecționat pentru a reflecta mai adecvat cheltuielile pe care prețurile le cuprind și care duce în prezent, la înregistrarea unor productivități mai mici și cheltuieli materiale mai mari în fabricație. Un alt aspect pe care nu-l considerăm secundar este și dificultatea care în acest fel se creează actualmente evidenței primare a produselor finite la întreprinderile prelucrătoare de placaje de marmură și piatră. Este

ei o sursă care nu poate fi neglijată de obținere facilă a unor beneficii substanțiale, fără efort propriu, față de situația cînd pentru aceeași suprafață de pardoseli sau pereți ar cumpăra plăci de marmură mai mari. Este totodată necesar să precizăm că pentru dimensiuni mai mari ale placajelor de marmură nu mai este necesară lustruirea după montaj, această operațiune executată industrial de producător asigurînd un nivel calitativ superior. Mai este de reținut că placajele de dimensiuni mai mari nu solicită la montaj specialiști de înaltă calificare (ca cele mici) și asigură o funcționalitate și un aspect superioare.

Însă, deși la producător la categoria I dimensională se înregistrează în execuție productivități mai reduse cu peste 50% și creșteri ale cheltuielilor materiale de 7,23 lei — care de altfel sînt preluate și de constructor în indicatorii săi — beneficiarul nu este afectat ci dimpotrivă câștigă din diferența

suficient să arătăm că pentru un singur sortiment — Rușchița, de pildă — se utilizează un număr de 1 080 prețuri.

Tinînd seama că în mod curent se prelucrează circa 10 sortimente, se pot aprecia proporțiile pe care trebuie să le ia evidența produselor finite pentru a răspunde sarcinilor unei înregistrări clare și legale chiar dacă în practică nu se utilizează decît o parte din aceste prețuri.

Considerăm că o corelare mai adecvată între indicatorii analizați și deci rezolvarea acestor probleme, care în ultimă instanță sînt păgubitoare pentru economia națională, s-ar putea efectua prin stabilirea unui sistem de prețuri unic (pe sortiment). Prețul unic urmează să fie stabilit în urma unei calculații de costuri capabile să stimuleze creșterea productivității muncii și scăderea cheltuielilor materiale realizate în prezent.

Mircea STĂNESCU
contabil șef al întreprinderii
„Marmura” — București

PUNCTE DE VEDERE

Considerații privind conceptul și indicatorii de eficiență în transporturi

IN DEPLINĂ concordanță cu orientările stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, privind trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare și realizarea unei noi calități a muncii și vieții, Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a dezbătut și a adoptat programe de măsuri care vizează înfăptuirea planului cincinal 1981—1985 și dezvoltarea, în continuare, economico-socială a țării, ridicarea nivelului de trai al poporului, întărirea independenței și suveranității patriei. Între măsurile respective, un loc important ocupă cele care privesc dezvoltarea prioritară a transporturilor navale fluviale. „Este necesar, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, să acordăm mai multă atenție dezvoltării transporturilor fluviale și în acest scop folosirii mai intense a Dunării și a altor ape interioare“.

Trecerea la o nouă calitate, superioară presupune plasarea pe prim plan a eficienței și a rentabilității întregii activități economico-sociale. Problematika eficienței și a creșterii acesteia constituie și va constitui și în viitor un obiectiv major al politicii partidului, al dezvoltării și modernizării structurilor economico-sociale, al făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate. În acest cadru, cercetările privitoare la eficiență, atât la nivel macro cit și microeconomic, la modalitățile ei de exprimare, la stabilirea căilor de sporire a acesteia dobândesc o însemnată deosebită. Noul mecanism economico-financiar impune cunoașterea efortului material, uman și financiar reclamat de sarcinile stabilite, precum și a măsurii în care raportul dintre realizările preconizate și efortul implicat este favorabil variantei optime de utilizare a factorilor de producție în toate domeniile și verigile activității economico-sociale — eficiența la nivel macroeconomic intercondiționându-se cu eficiența din diferitele activități la nivel microeconomic. În esență, secretarul general al partidului a subliniat-o în repetate rânduri, funcționarea noului mecanism economico-financiar este de neconceput în afara afirmării puternice a imperativului eficienței maxime.

Eficiența, criteriu complex

LUIND în considerare locul și rolul transportului fluvial în ansamblul activității economico-sociale, aspectele eficienței în cadrul acestei activități trebuie abordate în spiritul criteriilor muncii productive — atât prin prisma caracterului muncii productive în sens general, ca muncă producătoare de avuție națională, cât și prin prisma caracterului muncii productive createare de venit net — respectiv a naturii efectelor utile create pentru economie și populație, a corespondenței acestora cu nevoia de consum productiv și neproductiv, precum și prin prisma mărimii valorii, a venitului net creat și respectiv a relației în care se află cu valoarea nou creată.

Din punct de vedere calitativ, eficiența în transporturile fluviale oglindește în mod complex felul în care sînt valorificate resursele materiale și umane la diferite niveluri și pe genuri de activități, iar din punct de vedere cantitativ ea exprimă raportul dintre ansamblul efectelor economico-sociale utile obținute într-un interval de timp și eforturile socialmente raționale depuse pentru obținerea lor. În acest mod, eficiența exprimă legăturile cauzale între rezultatele activității economico-sociale și gradul de raționalitate în utilizarea resurselor. Ea exprimă, totodată, rezultatele tehnico-economice și financiare la niveluri diferite în funcție de consumul de muncă socială.

În aprecierea de ansamblu a eficienței activității în transport fluvial, un loc important trebuie să revină determinării corelației dintre efectele și eforturile utile printr-o analiză multilaterală a celor doi termeni. Efectul util se cere apreciat sub multiplele sale forme: fizic, valoric, social, prin indicatorii prestației de transport, a valorii producției nete, a beneficiului, a îmbunătățirii condițiilor de trai. În ceea ce privește determinarea eforturilor pentru realizarea prestației de transport sau a consumului de muncă vie și materializată, aceasta se poate face ținînd seama de factorii de producție, respectiv: consumul

de timp de muncă, nave, utilaje, porturi fluviale, combustibil, materiale, energie ș.a. Într-o accepțiune mai largă decît aceea a consumului efectiv oglindit în costul de producție, efortul se cere a fi exprimat și prin intermediul resurselor de muncă, materiale și bănești, alocate de societate acestei activități.

Totodată, abordarea eficienței nu trebuie limitată doar la ansamblul activității, noul mecanism economico-financiar impunînd extinderea studierii acesteia pe feluri de transport, pe structuri organizatorice, precum și pe formațiuni de lucru pînă la nivel de port și navă. Reflectînd în mod sintetic eficiența utilizării porturilor și gărilor fluviale, eficiența utilizării parcului de nave, eficiența utilizării forței de muncă, utilitatea efectelor și a eforturilor în activitatea de transport fluvial poate și trebuie privită din punct de vedere al nivelului la care se manifestă, respectiv al cerințelor unităților economice, populației, întreprinderii de transport. O altă problemă importantă în cadrul aspectelor de eficiență economico-socială în activitatea de transport fluvial este aceea a determinării nivelului și dinamicii acesteia, intrucît eficiența poate lua valori, parcurge spații de mișcare și atinge niveluri variînd între eficiența minimă și eficiența maximă.

Complexitatea laturilor eficienței economico-sociale, a formelor sale de manifestare face necesară și în cadrul transporturilor fluviale elaborarea unui sistem unitar de indicatori care să permită individualizarea elementelor componente, a efectelor și eforturilor, cuantificarea aportului fiecărui factor de producție la realizările obținute, identificarea rezervelor existente în folosirea factorilor de producție precum și a căilor de mobilizare a acestora în vederea creșterii eficienței economice. În baza acestor considerente, în domeniul transporturilor fluviale s-ar putea constitui un sistem de indicatori al eficienței economice la baza căruia să se afle producția netă și producția fizică — care exprimă atât sporirea volumului de activitate, cât și îmbunătățirea eficienței acesteia — dezvoltate și susținute de indicatorii eficienței folosirii fondurilor, eficienței utilizării forței de muncă, eficienței relațiilor (rutei) interne, eficienței relațiilor (rutei) internaționale, eficienței activității porturilor fluviale și a căilor de comunicație. Acest sistem ar permite evidențierea corelației și a contribuției factorilor esențiali ai activității de transport: om, navă, port, cale de comunicație, relație (rută de transport).

Indicatori stimulatori pentru accentuarea calității

IERARHIZAREA indicatorilor tehnico-economici și economico-financiar trebuie să permită o intervenție activă a factorilor de conducere încă din etapa de elaborare a deciziilor, încît întreaga activitate să fie orientată spre obținerea unei eficiențe maxime. Din această perspectivă, optăm pentru un sistem de indicatori de eficiență ca atare în transporturile fluviale intrucît, în prezent, sfera de cuprindere a acestora — respectiv a indicatorilor care funcționează în prezent — este mult limitată față de cerințele noului mecanism economico-financiar, prin faptul că se rezumă, în principal, la determinarea rezultatelor financiare și a unor indici de utilizare a capacității navelor fluviale.

Date fiind atât conținutul, cât și particularitățile activităților ce alcătuiesc transportul fluvial în întreaga lui complexitate — operarea mărfurilor în porturi și transportul propriu-zis, în sensul de deplasare în spațiu a mărfurilor și persoanelor — considerăm că se impune abordarea distinctă a indicatorilor de eficiență pe cele două componente principale amintite ale transporturilor fluviale.

Referindu-ne la activitatea de transport fluvial, indicatorii eficienței economice folosiți în prezent exprimă mai ales modul de utilizare a fondurilor fixe, constituite, în principal, din parcul de nave fluviale — în analiza acestora folosindu-se o serie de indicatori tehnico-economici ce se determină pentru întreg parcul de nave. Fac excepție de la această analiză navele de călători, a căror activitate se urmărește și pe fiecare navă în

parte. Măsura în care navele pot influența traficul și, prin aceasta, însăși eficiența de ansamblu a activității de transport, este dată în primul rând de capacitatea de care dispun navele, iar în al doilea rând de modul de folosire a acestora. În domeniul transportului fluvial se determină două mărimi pentru capacitate: a) capacitatea de inventar a parcului de nave, calculată ca produs între tonajul sau numărul de locuri ale navelor și durata în zile a anului calendaristic și b) capacitatea parcului de nave în exploatare, egală cu suma unităților de capacitate a navelor în exploatare pe întreaga perioadă de navigație.

În orientarea dotării flotei fluviale cu noi nave, pentru satisfacerea completă și eficientă a traficului pe relații de transport, precum și în vederea organizării științifice a transporturilor de mărfuri și călători s-ar impune determinarea și urmărirea capacității medii a navelor motoare, nepropulsate și respectiv de călători, precum și a raportului dintre flota de tracțiune și flota nepropulsată pentru transportul mărfurilor, exprimat prin C.P./1 000 tone de capacitate.

Aprecierea gradului de utilizare a capacității de transport se realizează cu ajutorul unor indicatori naturali în mărime absolută și a unor indici. Ca indicatori în mărime absolută sînt folosiți: traficul de mărfuri exprimat în tone, parcursul mărfurilor exprimat în tone-km, traficul de călători exprimat prin număr de călători transportați (pe relații interne și internaționale) și parcursul călătorilor exprimat în călători-km (în trafic intern și internațional). Acești indicatori permit evidențierea uneia din corelațiile de eficiență a transportului fluvial, aceea dintre evoluția traficului și evoluția capacității de transport, în fapt, evoluția traficului de marfă și călători trebuind să exprime o dinamică mai accentuată față de dinamica capacității de transport. Folosirea incompletă a parcului de nave conduce la o inversare a corelației, cu efecte negative asupra rentabilității acestei activități.

Pentru caracterizarea gradului de exploatare a navelor fluviale se folosesc, potrivit metodologiei actuale, o serie de indicatori: distanța medie de transport, coeficientul de utilizare a parcului de nave, productivitatea navelor în inventar, productivitatea navelor în exploatare, coeficientul de încărcare pe un loc capacitate, procent de timp în marș cu încărcătură, coeficientul de utilizare a navelor în exploatare, viteza medie tehnică a navelor.

Comensurarea cât mai exactă a activității fiecărei nave, precum și necesitatea evidențierii conexiunilor sistemice impun precizarea conținutului, ca și delimitarea ariei de cuprindere a fiecărui indicator utilizat. Astfel, coeficientul de utilizare a parcului de nave reflectă gradul de folosire a capacității de transport și rezervele existente în utilizarea extensivă a navelor. Mărimea acestui indice, potrivit metodologiei actuale de calcul nu exprimă în mod real gradul de utilizare a navelor, întrucît în timpul în afara exploatarei sînt incluse și perioadele în care navele se află în activitate prin închirieri la terți — durată ce trebuie să fie considerată timp în exploatare, fapt ce ar permite reflectarea integrală a gradului de folosire extensivă a navelor, indiferent de organizatorul efectiv al prestației de transport.

Nivelul ridicat, ca și implicațiile tehnico-economice ale duratei staționării navelor în reparații fac necesară calcularea „coeficientului de imobilizare în reparații” prin raportarea timpului efectiv pentru reparații la timpul total disponibil al navelor în exploatare. Indicatorii „productivitatea navelor în exploatare” și „productivitatea navelor în inventar” reflectă aspecte ale folosirii intensive a navelor; considerăm însă că denumirea respectivă este improprie, pentru că prin conținutul ei reflectă volumul de transport exprimat în tone-km sau călători-km ce revin pe o unitate de capacitate de inventar sau de exploatare, mai corectă, deci, fiind denumirea de „prestație unitară” a navelor în inventar sau în exploatare.

Considerăm că utilizarea cât mai rațională a parcului de nave putea fi influențată pozitiv prin folosirea în planificarea operativă a unor normative pentru indicatorii principali de apreciere a eficienței economice. În prezent însă, prin plan se stabilesc niveluri numai pentru traficul de mărfuri și călători, productivitatea navelor în inventar și distanța medie de transport — restul indicatorilor fiind determinați pe baza unei situații de fapt.

Accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării transporturilor fluviale face necesară sporirea rolului atît a indicatorilor fizici, cît și a celor valorici, de sînteză, precum și realizarea unei cît mai bune corespondențe între aceștia. Din aceleași considerente, în componența sistemului de indicatori necesari funcționării în condiții optime a noului mecanism economico-financiar în transporturile fluviale ar trebui incluși indicatori ce stimulează în mai mare măsură efortul propriu în obținerea rezultatelor, care conduc la reducerea consumului de muncă materializată, la o valorificare mai bună a resurselor materiale și umane, la evidențierea laturilor calitative, de efi-

ciență ale activității, precum și cei ce evidențiază aspectele autonomiei gestionare și utilizarea fondurilor avansate de societate. Totodată, indicatorii trebuie să se determine la toate nivelurile, respectiv, pe întreaga activitate de transport fluvial, pe categorii de transporturi, pe unitatea de prestație, pe navă, pe grupe de nave specializate, inclusiv pe total flotă.

Ținînd seama de complexitatea eficienței economice apreciem că ar fi util ca în determinarea nivelului eficienței utilizării navelor fluviale să se mai folosească o serie de indicatori, cum ar fi:

- **Eficiența netă a navelor (En)**, care arată valoarea nou creată ce revine la 1 000 lei valoare totală de inventar și, respectiv neamortizată a navelor.

Înnoirea continuă a parcului de nave, modificarea structurii acestuia prin dotarea cu nave care prezintă diferite caracteristici tehnico-economice și de exploatare influențează în mărime și sensuri diferite rezultatele de ansamblu ale activității de transport și, înosebi, producția netă realizată. Influența dotării cu noi nave asupra valorii producției nete poate fi dedusă prin compararea ritmului anual de creștere a producției nete cu cel al parcului de nave și poate fi exprimată prin **indicatorul eficienței nete a dotării cu noi nave**, determinat prin raportul dintre sporul de producție netă și sporul valorii navelor în parc.

- **Beneficiul la 1 000 lei valoare de inventar și, respectiv, neamortizată a navelor fluviale**, ca raport între beneficiul obținut în transportul fluvial și valoarea medie anuală de inventar sau neamortizată a parcului de nave.

- **Eficiența totală a navelor**, ce exprimă mărimea veniturilor brute încasate la 1 000 lei valoare de inventar sau neamortizată a parcului de nave. Prin acest indicator se integrează, de fapt, în calcul, valoarea producției marfă vîndută și încasată, egală cu veniturile brute încasate ca reflectare directă a producției fizice realizate.

- În aprecierea eficienței, interes ar prezenta și determinarea de **indicatori de rentabilitate pentru fiecare navă și grupe de nave specializate**, care ar servi identificării unităților de transport cu activitate slab rentabilă și ar orienta factorii de decizie în stabilirea de măsuri operative pentru îmbunătățirea calității activității. Dintre aceștia, valențe mari prezintă calculul ratei rentabilității pe fiecare navă în parte.

- Indicatorii privind aprecierea eficienței utilizării navelor fluviale trebuie completați și corelați cu **indicatorii eficienței utilizării forței de muncă**, în principal cu indicatorul productivității muncii, care în prezent nu se calculează în transportul fluvial. Potrivit conținutului acestui indicator și specificului activității de transport, calculul productivității muncii se poate efectua atît în expresie fizică — prin raportarea prestației de transport la personalul navigant sau a fondului total de timp de muncă la totalul prestației de transport — cît și în expresie valorică prin raportarea valorii producției nete la numărul mediu de personal navigant.

Considerăm că importanța acestui indicator impune includerea lui în indicatorii de plan ai întreprinderii de transport pentru a stimula mai buna folosire a forței de muncă și implicit creșterea eficienței economice a întregii activități a întreprinderii. Calculul productivității muncii ar permite determinarea și a unor indicatori de eficiență în dinamică, respectiv indicii productivității muncii comparativ cu indicii înzestrării tehnice a muncii, precum și indicii productivității muncii comparativ cu indicii capacității de transport a navelor. Unele neajunsuri în determinarea atît a indicatorilor de plan, cît și a rezultatelor finale sînt generate într-o anumită măsură și de caracterul global al acestor indicatori care nu permite un control mai riguros al modului de desfășurare a activităților pînă la nivelul formațiilor de lucru, al fiecărui loc de muncă.

În cazul transportului fluvial, asupra eficienței economice a utilizării parcului de nave influențează și structura activităților componente, respectiv raportul dintre transportul pe linii organizate și cel charter sau în scopuri turistice. Totodată, indicatorii de eficiență în transportul fluvial trebuie completați cu cei referitori la relațiile de transport (lungime, densitate de trafic, sens — amonte sau aval, distanța medie de transport ș.a.) întrucît relațiile actuale au valori diferite de trafic și ca atare rezultate financiare diferite.

Am avansat cîteva considerații menite să contribuie la aplicarea noului mecanism economico-financiar, la așezarea mai bună a întregii activități pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare — condiție esențială a sporirii contribuției oamenilor muncii din transporturile fluviale la realizarea sarcinilor trasate de partid.

dr. Emil GAVRILA
dr. Emilia TĂNAȘESCU
Universitatea din Galați

CREATIVITATEA
resursă a dezvoltării

Noile cerințe și creșterea calității muncii de conducere a unităților

Probleme de organizare,
metode, tehnici

ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, în procesul de producție avem de-a face cu un mediu extrem de dinamic și exigent: concurența unor produse similare existente sau în curs de apariție pe piața internațională; înalte cerințe calitative, funcționale, de nivel tehnic; pretenții noi și diferite ale beneficiarilor; restricții din ce în ce mai severe în privința consumului de resurse materiale, umane și financiare — ceea ce determină un număr mare de probleme tot mai complexe pentru conducerea proceselor de concepție și de producție. Soluționarea lor corespunzătoare în conformitate cu principiul autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare, adaptarea la mediul economic în rapidă prefacere, la extinderea unor procese tehnologice în care crește rolul automatizării, al calculatoarelor de proces cere în activitatea de conducere un plus de flexibilitate și competență.

Aceasta implică preocupări ale colectivelor și cadrelor de conducere nu numai în privința stilului de muncă, ci și a unui mod de acțiune într-o concepție sistemică, bazat pe reunirea unor metode și tehnici moderne de organizare și de conducere, aplicate în mod specific — adecvat diverselor etape — pe parcursul întregului ciclu de execuție al produsului.

Rezolvarea unor probleme globale, de genul celei a flexibilității conducerii, nu este posibilă prin acțiuni izolate, sporadice. Chiar dacă din punct de vedere metodologic aceste probleme sînt abordate secvențial, esențială este permanenta preocupare a conducerii pentru perfecționarea stilului, a metodelor de conducere folosite, astfel ca să poată fi valorificate cu maximum de eficiență resursele de care dispunem — atît de creativitate, cit și a celor materiale —, să crească responsabilitatea conducerii unității economice față de modul de desfășurare a întregii activități productive.

Cu deosebită profunzime sublinia această cerință secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conștiințirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din februarie a.c.: „Trebuie să înțelegem bine că fiecare colectiv de oameni ai muncii, fiecare consiliu de conducere are în administrare o parte mare din avuția națională; sînt combinate care costă zeci de miliarde. Administrarea acestei bogății cere răspundere, atenție, ordine, disciplină; cere spirit de răspundere față de clasa muncitoare, față de popor, față de cauza socialismului“.

În contextul acestor preocupări vom sintetiza, în cele ce urmează, cîteva din modalitățile de asigurare a flexibilității procesului de conducere.

Studierea mediului tehnologic și economic

STRUCTURA organizatorică a întreprinderii trebuie să permită o cit mai bună corelare cu cerințele mediului economic-social și să aibă capacitatea ca — în conformitate cu strategia unității (de exemplu: maximizarea beneficiilor, utilizarea intensivă și extensivă a capacității de producție, obținerea unor produse de înaltă calitate, competitive pe piața internațională, minimizarea cheltuielilor materiale ș.a.) și corespunzător cu posibilitățile proprii (definite prin: forță de muncă, resurse materiale, dotare tehnologică, capacitate de producție, disponibilități energetice, resurse financiare) — să satisfacă, în condiții de eficiență economică superioară, nevoile pieței interne și solicitările de pe cea externă.

Pentru aceasta, considerăm necesară abordarea unitară — de către un compartiment sau un colectiv de specialiști — pentru produsele aflate în fabricație și pe întreaga durată a ciclului lor de execuție, a problematicii de marketing, de studiu al nivelului lor tehnic și calitativ, de studiu de prognoză și de programare a ansamblului activităților necesare execuției produselor. Această cerință se pune în mod deosebit în cazul produselor noi, care urmează să fie asimilate industrial.

● Problemele de marketing trebuie avute în vedere de către cadrele de conducere pentru întreaga orientare a politicii produsului, așa încît prin definirea soluțiilor constructive și tehnologice și pe parcursul procesului de execuție să se urmărească încadrarea în cerințele economice, constructive, tehnice, funcționale, estetice. Penetrarea și promovarea pe piața a produselor sînt hotărîte din primele etape ale ciclului acestora, încă de la concepție — și nu după ce sînt realizate.

● De o deosebită utilitate în acest sens, ca instrument de explicitare cantitativă și de definire a direcțiilor de îmbunătățire a performanțelor produselor (asupra cărora să fie orien-

tate cu prioritate eforturile specialiștilor) este studiul nivelului tehnic¹⁾. Amintim că, în conformitate cu cerințele Programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 și aprobat recent de Marea Adunare Națională, este obligatorie sarcina analizei anuale a nivelului tehnic al produselor aflate în fabricație, pentru aducerea lor la nivelul performanțelor de competitivitate.

● **Studiul de prognoză** — mai ales în cazul produselor cu ciclu lung de fabricație — permite luarea în considerare cu anticipație a cerințelor mediului economic-social sau definirea unor direcții viitoare de evoluție posibilă a unor fenomene actuale.

● În ce privește cea de-a patra coordonată a preocupărilor colectivului la care ne-am referit — cea de programare a ansamblului activităților — prin metode adecvate (de regulă, de programare în rețea) poate fi urmărit întregul complex de activități în interdependența lor logică, tehnologică, explicitînd activitățile critice, hotărîtoare pentru realizarea programului respectiv în durata minimă. Cadrul de conducere are astfel posibilitatea de a valorifica rezervele de timp ale activităților necritice. În general, ponderea acestora este mai mare de 65% din volumul total de activități, pentru programele de dimensiuni medii; folosite cu chibzuință, în corelare cu balanța de capacitate de producție (în cazul întreprinderii) sau cu graficele de încărcare (în cazul institutelor de cercetare și inginerie tehnologică), ele reprezintă o resursă la îndemîna organizatorilor, fie pentru a reduce durata totală de realizare a programului respectiv, fie pentru a aprofunda tematica de cercetare-proiectare, a acționa în vederea perfecționării calitative a produselor.

Este de subliniat necesitatea abordării acestor cerințe în ansamblul unitar al activităților întreprinderii; viziunea unitară a studiilor de marketing, de prognoză și de nivel tehnic (folosind metodele și tehnicile cunoscute cadrelor de specialitate) se regăsește reciproc în programarea activităților pentru definirea unor sarcini concrete care revin activităților de concepție, de asimilare a noilor produse, de experimentare, dezvoltare a producției de serie și desfacere.

În structura organizatorică în care acestea se aplică unitar, pe lîngă efectul sinergic obținut prin interferențele și completarea reciprocă a informațiilor furnizate, prin flexibilitatea pe care o conferă, dau cadrelor de conducere posibilitatea folosirii eficiente a unor metode moderne de conducere, cum sînt conducerea previzională și cea prin excepție.

Exemple ale unor întreprinderi din țări dezvoltate economic, care s-au impus pe piața internațională, au confirmat eficiența preocupărilor în acest sens.

Structură organizatorică adecvată realizării produselor complexe

O ALTĂ PROBLEMĂ, de perspectivă, este aceea de a asigura — corespunzător dinamismului cerințelor tehnologice actuale — o mai mare flexibilitate printr-o structură organizatorică adecvată rezolvării programelor și subprogramelor pentru execuția produselor complexe. Avem în vedere o serie de aspecte (cum ar fi cele de automatizare, de microelectronică, utilizarea calculatoarelor de proces, realizarea și folosirea unor materiale cu performanțe deosebite ș.a.) care, prin natura multi- și interdisciplinară a soluționării lor, necesită efortul conjugat al unor specialiști din diverse domenii și o bază experimentală adecvată. Dificultatea de adaptare, specifică unei structuri organizatorice rigide, întîrzie soluționarea lor sau necesită eforturi mult prea mari pentru a le rezolva corespunzător exigențelor tehnice-tehnologice.

Una din modalitățile de acțiune este de a utiliza în mai mare măsură structuri organizatorice rezultate din conducerea pe bază de proiect și cu conducător de produs. Într-o astfel de concepție, prin participarea unor colective sau a unor specialiști din structura organizatorică a mai multor unități existente — întreprinderi sau institute (sau chiar numai din propria unitate, pentru programe mai mici), pe durate determinate de timp și pentru sarcini bine definite, se constituie o structură organizatorică pentru realizarea proiectului sau programului complex.

¹⁾ Problemă dezvoltată în Revista economică, nr. 10/1984, p. 14—17

În activitățile de proiectare, inginerie tehnologică, precum și în cea de execuție a unor produse complexe, se aplică desigur de frecvent forme de colaborare prin care, pe bază de contracte și subcontracte de specialitate, se stabilesc sarcinile care revin colectivelor sau persoanelor de specialitate; dar, în multe cazuri aceste colaborări nu definesc o structură organizatorică la nivelul cerințelor reale de **integrare sinergică, coordonare și responsabilitate**.

Viața economică în complexitatea sa, mai cu seamă progresul tehnic ridicat, într-un număr mare de situații, probleme complexe, solicitând însumarea colaborărilor de specialitate, prin constituirea unor structuri organizatorice capabile să rezolve operativ, cu flexibilitatea adecvată, la un nivel calitativ superior, multitudinea noilor cerințe²⁾. Formele astfel constituite, chiar dacă nu sînt în totalitate definite, conferă un cadru adecvat de **participare angajată, solidară a tuturor membrilor structurilor respective pentru rezolvarea obiectivului propus**. Considerăm necesară o preocupare accentuată pentru materializarea științific organizată a unor asemenea structuri, care să mute centrul de greutate spre soluționarea problemelor concrete. Existența secțiilor, laboratoarelor, atelierelor din institute și întreprinderi se justifică și este condiționată prin **produsele realizate, prin contribuția pe care o aduc la dezvoltarea economico-socială** — și nu prin modul formal de încadrare a lor într-o structură organizatorică tip. Cerințele mecanismului economic, retribuirea muncii în acord global, accentul pus pe soluționarea problemelor concrete ale producției fizice, a introducerii în fabricație a unor produse moderne, complexe, de mare rentabilitate impun căutarea, experimentarea, omologarea unor forme adecvate de structuri organizatorice flexibile, specifice de la caz la caz unităților economice.

Alegerea soluției optime în concepție și execuție

FLEXIBILITATEA este determinată de folosirea unor metode apte să genereze un număr sporit de variante, dintre care, prin tehnici combinate, să se poată opta pentru soluția cea mai eficientă.

În procesul de concepție, generarea unui număr mare de variante nu reprezintă o risipă de timp, ci este o condiție necesară, criteriul de selecție a soluției optime definindu-se în raport cu obiectivele strategice stabilite la nivelul conducerii unității. O asemenea orientare se concretizează, printre altele, prin rolul nou ce revine **prototipului** — care, pe lângă funcția primară de instrument de verificare a soluției adoptate comparativ cu cerințele tematicii de cercetare-proiectare, devine în același timp și un **instrument activ de promovare a altor produse, de rezolvare a altor cerințe**. Prototipul produsului nou este un punct de joncțiune între preocupările de concepție ce au precedat și condiționat realizarea lui și cele viitoare — de diversificare, de explorare a noii modalități de soluționare a problematicii în continuă evoluție a mediului economic-social. Aceleași preocupări, cu profunde implicații economice, le regăsim în **concepția și execuția modularizată a componentelor produselor complexe și a echipamentului tehnologic**. Abordarea acestei probleme (amplu dezvoltată în literatura de specialitate), în contextul flexibilității conducerii, contribuie la o mai bună valorificare a potențialului creativ — înglobat în pro-

pus în etapele de concepție — și a cheltuielilor materiale, printr-o normalizare, tipizare avansată a componentelor respective.

Transferul de tehnologie

ANSAMBLUL ACTIVITĂȚILOR organizate de valorificare în diferite domenii economice a rezultatelor și concluziilor noilor tehnologii și îndeosebi a soluțiilor originale care au fost concepute pentru un beneficiar într-un anumit domeniu — ceea ce denumim, în termeni generali, valorificarea experienței dobîndite, iar în mod specific **transfer de tehnologie** — nu constituie un scop în sine. El trebuie să urmărească obținerea unor efecte economice deosebite, concretizate, pe de o parte, în **accelerarea promovării noului**, iar pe de altă parte, în **posibilitatea susținerii financiare a propriilor programe** pe baza transferului tehnologic. Acest ultim aspect, mai puțin înfățișat în practica unităților noastre economice, este reliefat în practica unor firme străine de renume (îndeosebi în domeniile aeronauticii și electronicii), care pe parcursul a numai câțiva ani și-au recuperat cheltuielile aferente programelor de înnoire a produselor respective, prin transfer tehnologic.

Neglijarea sau valorificarea insuficientă a acestui factor, determinate de greutatea inerente legate de extinderea programului, de apariția unor probleme tehnice, financiare, organizatorice deosebite — constituie frecvent o risipă de resurse, reluarea unor etape deja parcurse în procese conexe.

Flexibilitatea conducerii trebuie să vizeze capacitatea de a identifica direcțiile transferului tehnologic și, mai ales, de a asigura condiții prielnice din punct de vedere organizatoric pentru ca acesta să aibă loc.

NE-AM REFERIT, în cele de mai sus, doar la câteva din aspectele definitorii ale sferei foarte largi de cuprindere a flexibilității conducerii. Aceasta nu vizează doar cadrele de conducere, ca persoane individuale, ci — ținînd seama de procesul complex al conducerii colective — surprinde dimensiunea reală a necesității ca în cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii, al consiliilor oamenilor muncii să fie soluționate **prezional** problemele esențiale ale colectivului unității economice. Totodată, rezultă ca evidentă cerința de a se ridica nivelul de pregătire profesională de specialitate a tuturor participanților la conducerea colectivă, de a se îmbina în mod armonios principiul muncii colective cu răspundere personală.

Un proces de conducere flexibil urmărește mobilizarea deplină a resurselor, a inițiativei individuale și colective, așa încît unitatea economică, ținînd seama în permanență de cerințele economico-sociale, adoptînd metode și tehnici de conducere moderne, o structură organizatorică adecvată, să acționeze pentru deplină punere în valoare a potențialului său de creație și execuție pentru asimilarea de noi produse și tehnologii, pentru generalizarea și ridicarea pe o treaptă mereu mai înaltă a experienței dobîndite, în vederea îndeplinirii sarcinilor care îi revin din plan.

Sorin CIUREA

²⁾ Autorii unui articol publicat în Revista economică nr. 7/1984, p. 17-18, au propus elemente ale unei asemenea structuri organizatorice regăsite la nivelul unui institut de cercetare științifică și inginerie tehnologică

Organizarea pe programe a activității de cercetare-dezvoltare

PENTRU PROMOVAREA progresului științifico-tehnic în condițiile trecerii la dezvoltarea intensivă, alături de formele tradiționale de organizare și conducere este necesar să se experimenteze și utilizeze și forme noi. Printre altele, aceasta presupune — consideră cercetătorul bulgar Stoian Obcearov (într-un articol publicat în „Ikonomika i organizacija”) — „spargerea” granițelor departamentale, cooperarea între colective și unități de cercetare și economice subordonate unor ministere și organizații diferite, din învățămîntul superior și academii, creșterea rolului colaborării intermuri. O formă organizatorică eficientă o reprezintă organizarea pe programe, dar nu în concepția clasică potrivit căreia fiecare participant individual sau colectiv este investit cu răspunderea pentru o parte din sarcina globală și o îndeplinește în cadrul graficului aprobat, ci prin corelarea intereselor tuturor participanților față de rezultatele realizate de ansamblu, ca și față de rezultatele de ansamblu ale programului. Aceasta se poate realiza nu numai prin forme temporare de organizare a colaborării pentru un scop definit, dar și prin

constituirea temporară a unor unități pentru realizarea de programe de progres tehnic, caracterizate prin următoarele particularități:

— colectivul de program răspunde de rezolvarea și introducerea produselor, tehnologiilor etc. respective;

— din componența sa fac parte specialiștii necesari pentru efectuarea cercetării, proiectării, experimentării și producției-pilot;

— organizația de program este investită cu răspunderea pentru perfecționarea activității de introducere a progresului tehnic, în care scop încheie cu beneficiarul programului un contract precizînd condițiile concrete (termene de execuție, retribuire, stimulente, sancțiuni etc.);

— repartizarea internă a lucrărilor în cadrul colectivului de program se stabilește de către conducerea acestuia, pe baza competenței și răspunderii de a organiza folosirea resurselor de care dispune pentru îndeplinirea sarcinii stabilite.

Organizația de program poate acorda un sprijin important la intensificarea activității de introducere a progresului tehnic prin realizarea în paralel de proiecte de mai

mică anvergură din domeniul respectiv, care nu necesită investiții însemnate.

Se impune și o nouă modalitate de finanțare, adecvată unei astfel de organizări (în locul sistemului tradițional de finanțare a activității globale a institutelor, caracterizat adesea prin pluralitatea surselor, prin dispersarea resurselor pe un număr mare de obiective — dintre care o parte însemnată nu sînt legate de orientările de bază ale progresului științifico-tehnic — și prin fragmentarea lor pe etape) — și anume finanțarea pe program, pentru ansamblul procesului definit în vederea obținerii rezultatelor cerute. Aceasta va contribui la concentrarea asupra obiectivelor prioritare pentru economia națională.

Apreciînd că în situația actuală, mărirea în continuare a potențialului științifico-tehnic (ca număr de cadre) al Bulgariei nu este posibilă și nici n-ar fi eficientă, autorul subliniază necesitatea mai bunei lui folosiri, printr-un complex de măsuri organizatorice, economice, metodologice ș.a. Dintre acestea, importante posibilități oferă aplicarea unor structuri organizatorice moderne, eficiente, în special a celor dinamice, compuse din două subsisteme cu două categorii de personal — unul stabil și celălalt dinamic, relațiile dintre acestea stabilindu-se potrivit cu sarcinile concrete și cu condițiile de lucru, după principiul mișcării obligatorii a cadrelor între cele două subsisteme.

Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice?*)

ALURA ȘTIINȚIFICĂ FANTASTICĂ pe care o au tehnologiile informaționale, forța cu care penetrează în toți porii vieții economice — de la industrie, servicii, telecomunicații, agricultură, cercetare, învățământ, pînă la consumatorul individual de aparataje și servicii tehnico-informaționale poate crea impresia că este vorba de un fenomen ce s-ar petrece doar în câteva țări industrial avansate. Această impresie este nu numai falsă, ci și dăunătoare întrucît poate alimenta iluzia că tehnicile respective sînt o excreșcență efemeră a superdezvoltării industriale ori că țin de un viitor îndepărtat și nu au nici o tangență cu dificultățile și preocupările arzătoare, imediate ca: energia, economisirea materiilor prime, productivitatea, competitivitatea pe piața mondială. Or, în realitate, tehnicile informaționale contribuie direct la economisirea energiei și la diversificarea surselor energetice — prin accentuarea miniaturizării conduc la economisirea materiilor prime și la introducerea de materiale noi cu performanțe superioare, prin automatizare și robotizare permit creșterea productivității muncii, prin componentele electronice duc la sporirea performanțelor și a competitivității tuturor produselor și îndeosebi a celor din domeniul construcțiilor de mașini și utilaje și din domeniul telecomunicațiilor. Concomitent cu extinderea utilizării biotehnologiilor, tehnicile informaționale au un impact deosebit de important și asupra modului de producere și valorificare a resurselor vegetale și animale, factor esențial pentru rezolvarea problemei alimentare cu care este confruntată omenirea. Tendințele sesizabile azi în privința evoluției din ultimii 20 de ani a cererii și ofertei de tehnici informaționale sînt de natură să ofere o imagine mai realistă asupra profunzimii schimbărilor ce se petrec în lume și să ne avertizeze asupra primejdiilor de accentuare a rămîinerilor în urmă în aceste domenii, cu consecințe nefaste asupra competitivității și a locului ocupat în diviziunea internațională a muncii.

Aminteam mai înainte că tot mai mulți cercetători avertizează asupra faptului că ne aflăm la începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice — informatica și telecomunicațiile, tehnicile aerospațiale, energia, biotehnologiile, tehnologiile de recuperare, noile materiale modifică radical activitatea productivă, așezările umane și chiar stilul de viață. Se apreciază că schimbările profunde ale bazei tehnologice a societății sînt un simptom al perioadei de tranziție tehnologică de la cea de a doua revoluție industrială la cea de a treia și că noile tehnologii au un rol deosebit de însemnat în această acțiune.

Cercetătorii japonezi au studiat principiile generale ale tehnologiei și au formulat legăturile interne de dezvoltare ale acesteia. Ei consideră că tehnologia este în mod esențial un mediator între om și obiectul muncii și apreciază că etapele istorice ale dezvoltării tehnologiei sînt caracterizate de gradele de libertate pe care le conferă tehnologia față de obiectele muncii.

Astfel, preistoria are gradul 0 de libertate. Etapa I, epoca uneltelor simple (piatra cioplită) are un grad de libertate. Etapa a II-a, epoca uneltelor compuse (roata cu osie, arcul cu săgeți) are două grade de libertate. Etapa a III-a, epoca mașinilor cu mecanisme de transmisie care permit independența părților care execută acțiunea față de cea care o acționează — cu trei grade de libertate. Etapa a IV-a, cea a mașinilor controlate automat, este caracterizată prin existența a patru grade de libertate. Seikan Ishigai arată că ultima etapă a condus la „aparitia unui tip complet nou de mașini, dintre care cea mai tipică este calculatorul electronic. Mașina prelucrează informații, nu materiale, utilizarea acestor sisteme de prelucrare a informației introduce încă un ocol care face să crească gradul de libertate al tehnologiei. Datorită calculatorului, capacitatea noastră de a prelucra informația a crescut și putem controla sisteme uriașe, care altfel nu ar fi controlabile. Progresul în această direcție este atît de

rapid încît viitorul nu se poate prognoza cu certitudine”. (Seikan Ishigai: „Legile interne de dezvoltare a tehnologiei” în volumul „Știință, tehnologie, dezvoltare socială și umană”, Editura politică, 1984, pag. 333—334).

Extinderea aplicațiilor noilor tehnologii

MULTITUDINEA și diversitatea posibilităților de aplicare pe care le oferă noile tehnologii decurg și din convergența și combinarea computerelor, telecomunicațiilor și microelectronicii. Împreună ele sînt în măsură să răspundă exigențelor de control și conducere ale celor mai complexe sisteme de producție industriale, bancare, administrative etc. Computerele folosesc sistemele moderne rapide de telecomunicații pentru a oferi acces la datele înregistrate unui număr cît mai mare de beneficiari situați la orice distanțe. Rețelele moderne de telecomunicații utilizează, la rîndul lor, computerele în centrale. Ambele folosesc circuite microelectronice și, toate, au nevoie pentru a fi utilizate de programe și instrucțiuni de folosire (software), ceea ce a dat naștere la industria de programe care antrenează un consum din ce în ce mai mare de inteligență umană.

Sistemele de Tehnici Informaționale (T.I.) permit o mai eficientă activitate administrativă, de păstrare a documentelor și de comunicații. În ultimele trei decenii majoritatea statelor lumii au început să-și doteze aparatul administrativ — ministere, sistem vamal, de poștă telecomunicații — cu o rețea de computere conectate pentru transmiterea de mesaje electronice, editare de texte, indexare, memorare și recuperare de informații.

În industrie, T.I. creează metode mai eficiente de proiectare tehnologică, metode mai simple de aprovizionare și control al stocurilor, mașini robot și de control numeric, programarea proceselor de producție, sisteme de siguranță, controlul întreținerii utilajelor și al desfacerii produselor etc. Sisteme de control și dirijare a transporturilor aeriene, navale, auto sporesc siguranța și eficiența în exploatare, realizează economii de energie.

În Anglia a fost lansat un sistem de informații prin televiziune și telefon, bazat pe computer, numit Prestel, care oferă telespectatorului acces la o serie de informații preprogramate ca: timpul probabil, plețele financiare, știri pentru consumatori, rezervări de bilete de spectacole sau călătorii etc., etc. Dotarea sistemelor de telecomunicații cu fibre optice sporește și mai mult randamentul, eficacitatea și sfera de aplicabilitate a tehnicilor informaționale.

Aplicarea T.I. în domeniile vieții sociale — cultură, învățământ, sănătate — s-a extins extraordinar de repede și ca urmare a apariției magnetoscopului (dispozitivul de înregistrare a imaginii pe bandă), a tiparului automatizat și echipamentelor de transmitere a facsimilelor care permit compunerea și aranjarea paginilor într-un loc și tipărirea ziarelor la distanțe de mii de kilometri.

Un ritm deosebit de accelerat înregistrează progresele în domeniul sistemelor de memorare și recuperare a datelor. Banda magnetică, discurile, apoi memorarea în bule și, mai recent, fișa de plastic au permis înregistrarea unor cantități din ce în ce mai mari de informații pe suprafețe tot mai miniaturizate. Perfecționări deosebite au cunoscut și sistemele de recuperare a informațiilor care permit accesul rapid, precis și ieftin.

Aplicarea T.I. și a biotehnologiilor în agricultură se extinde în țări ca Japonia, S.U.A. Sistemul de fermă ce folosește televiziunea în sistem închis pentru supravegherea și conducerea automată a tehnicilor de creștere a animalelor creat în Japonia se bucură de aprecierea specialiștilor europeni.

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 11 din 16 III 1984

În sfârșit, se cuvine să menționăm și extinderea deosebită pe care au căpătat-o în ultimul deceniu computerele de uz personal. Miniaturizarea continuă și multiplicarea aplicațiilor lor, concomitent cu reducerea continuă a prețului acestora, a făcut ca piața lor să cunoască o dezvoltare excepțională. Un exemplu este ilustrativ în acest sens. În Anglia erau în folosință la sfârșitul lui 1979 un număr de 98 000 sisteme mici de uz general iar până la sfârșitul lui 1980 numărul lor era de 206 000. Cele mai prudente estimări evaluau la 2,5 milioane computere instalate până în 1992, dintre care peste 50% computere de uz personal.

Principala sursă de expansiune economică

ÎN POFIDA ÎNCETINIRII generale a activităților economice datorată crizei se apreciază că industriile producătoare de T.I. și care oferă diverse servicii T.I. vor fi principala sursă de expansiune economică până în secolul următor. Prognozele avansează ipoteza potrivit căreia până în 1990 cererea mondială de produse T.I. va atinge valoarea de 150 miliarde lire sterline. În 1990 se prevede ca activitățile situate în inima revoluției tehnologice (circuite integrate, activități de birou, robotică, noi aplicații ale telematicii, noi bunuri electronice pentru marea publică, aero-spacia, biotehnologii, extracția petrolului offshore energii noi, noi materiale) își vor tripla valoarea relativă în ansamblul producției țărilor occidentale.

Înțelegând că deciziile actuale sînt hotărîtoare pentru viitor, țările occidentale adoptă strategii de stimulare intensă a industriilor T.I. pentru a se menține printre liderii mondiali și a profita de pe urma expansiunii anuale — evaluată la 14% — a comerțului internațional cu produse și servicii T.I.

În S.U.A. se apreciază că expansiunea accelerată a microelectronicii și tehnicilor asociate creează un adevărat boom al tehnologiilor de virii, caracterizat de ritmuri de dezvoltare practic necunoscute de nici un alt domeniu de dezvoltare în trecut. În articolul „Tehnologiile de virii — piața cu creștere puternică în anii 1980—1990 în S.U.A.” publicat în revista „Problemes économiques” no. 1833 1563 sînt trecute în revistă măsurile ce converg la propulsarea industriilor producătoare de noi tehnologii și noi servicii T.I. Sînt citate cincizeci de piețe (domenii) ce vor înregistra creșteri anuale de la 17—30% până la peste 100%. Cităm cîteva dintre acestea. Memoriile cu microdiscuri — ritm anual 108%; piață ce poate atinge 2 miliarde de dolari către 1985; rețele locale de tip Ethernet — ritm 105%; micrological (circuite integrate logice) de folosință industrială — ritm 100%; circuite integrate de tip E.E.P.R.O.M. — 75—100%; cererea de materiale din fibre de grafit — 96%; ordinaatoare personale 81%; sisteme de echipament cu energie solară 77% — piață potențială de 1 miliard dolari în 1986; microordinaatoare portabile — 60%; automatizarea birourilor (biuromatică) — 60%; terminale de calculatoare de orice tip — 40%; produse de biotehnologii agricole — 32%; roboți industriali în S.U.A. — 30%; sisteme cu fibre optice — 30% etc.

Printre consecințele dezvoltării impetuoase a noilor tehnologii se remarcă impactul asupra folosirii forței de muncă. Complexitatea crescîndă a informațiilor ce trebuie manipulate, stăpînite presupune o nevoie acută de materie cenușie, de cadre calificate în noile domenii.

Cercetările americane au remarcat că noile locuri de muncă create în ultimii zece ani — 17 milioane — s-au datorat în proporție de 80% noilor întreprinderi. Iar referitor la acestea se remarcă tendința ca noile tehnologii și noile servicii T.I. să fie asigurate în cea mai mare măsură de întreprinderi de dimensiuni mici și mijlocii, care sînt mai mobile, mai flexibile la ritmul de înnoire al produselor. Astfel din cele 4,1 milioane întreprinderi din S.U.A. 80% au mai puțin de 10 salariați. Dintre noile întreprinderi e interesant de remarcat că 89% sînt întreprinderi de servicii T.I. și numai 11% unități industriale.

Disputele referitoare la posibilitățile pe care noile tehnologii le oferă pentru politicile de ieșire din criza economică mondială sînt în evidență efectele contradictorii ale acestora și dimensiunea impredictibilă a riscurilor pe care le antrenează. Noile tehnologii nu pot fi apreciate drept panaceu universal, leac al tuturor răcelilor societății industriale, ele contribuie evident la impulsivitatea dezvoltării forțelor de producție, ajută la rezolvarea unor probleme stringente: energie, productivitate, competitivitate, expansiune a exporturilor etc., dar în același timp creează probleme noi, mai complexe și mai dificil de rezolvat. Robotizarea și automatizarea, tehnicile informaționale creează noi locuri de muncă de înaltă specialitate, dar reduc drastic numărul locurilor de muncă din profilurile profesionale — să le spunem tradiționale, ceea ce impune o accentuare a mobilității forței de muncă și o reorientare radicală a sistemu-

lui de pregătire profesională. Costurile sociale ale reconversiei la noile tehnologii sînt în continuă creștere. Particularitățile tehnicilor informaționale de a modifica și perfecționa rapid nomenclatorul de produse concomitent cu reducerea prețurilor acestora conduc la accentuarea concurenței și la sporirea riscurilor pentru investițiile din aceste domenii.

Tehnicile informaționale, de telecomunicații, băncile de date ridică probleme necunoscute pînă acum referitoare la reglementarea la nivel internațional a circulației informației între state. Faptul că la ora actuală 90% din băncile de date aparțin S.U.A. constituie obiect de preocupare pentru celelalte state industrial dezvoltate.

Perfecționările continue ale microelectronicii și extinderea aplicațiilor sale în tehnicile militare contribuie la accentuarea cursei înarmărilor și la sporirea pericolului unui război nuclear distrugător sau a unui război al undelor. Nici biotehnologiile prin progresele extrem de rapide din ultimii ani nu pot fi apreciate numai prin posibilitățile de rezolvare a problemelor alimentare ori medicale, întrucît ele pot fi folosite în scopuri nefaste pentru om și chiar pentru evoluția speței umane.

Noile tehnologii oferă instrumente ce pot fi puse în slujba progresului și a ameliorării condițiilor de muncă și viață ale oamenilor, ele pot deveni, însă, și instrumente ale adîncirii decalajelor și ale dominării, instrumente de distrugere în masă. Nu trebuie subestimată primejdia reală ca noile tehnologii să fie folosite drept armă politică în lupta cercurilor imperialiste pentru păstrarea pozițiilor de dominație în lume. Totul depinde de modul în care sînt utilizate, dar și de viteza cu care sînt asimilate.

Dacă statele industriale europene sînt profund preocupate de decalajele ce le despart de S.U.A. și Japonia în privința ritmului în care dezvoltă noile tehnologii, ne putem da seama de amploarea implicațiilor pe care le declanșează tranziția tehnologică asupra diviziunii internaționale a muncii, a locului pe care îl ocupă statele în acest cadru. Tocmai de aceea, un element asupra căruia se insistă tot mai mult în ultima vreme, este necesitatea analizării mai profunde a implicațiilor de natură diversă, (politică, economică etc.) și a mutațiilor tehnologice.

În perioadele de criză economică, de tranziție tehnologică, de modificare a bazei energetice a societății, mai mult ca oricînd este necesar să fie luate în considerație complexitatea fenomenelor economice, multitudinea determinărilor acestora, diversitatea ponderii factorilor ce favorizează sau frînează dezvoltarea, faptul că incertitudinea, insecuritatea și riscul iau proporții deosebite. Avansarea unor ipoteze asupra evoluțiilor economice viitoare în asemenea epoci nu se mai poate baza pe extrapolarea datelor din trecut; ipotezele respective nu mai pot fi formulate în afirmații încărcate de certitudini referitoare la realizarea în mod implacabil a unor deziderate.

Noile tehnologii microelectronice, informaționale, noile energii și biotehnologiile prin ritmul în care înnoiesc și înmulțesc produsele, prin extinderea și diversificarea aplicațiilor lor în toate domeniile economice și sociale sporesc și mai mult complexitatea și incertitudinea evoluțiilor economice, fac și mai dificilă elaborarea prognozelor.

Încercarea de a scruta noile realități economice în accelerată schimbare tehnologică este de natură să ne înfățișeze mai clar modul cum se împletesc și se confruntă tendințele contrarii, cum se conturează noile direcții de dezvoltare și cum se continuă cele tradiționale. Pentru că din prezentarea ritmurilor de creștere anuală de peste 100% ale noilor tehnologii și servicii, alături de cele referitoare la reducerea cu pînă la 50% a producției în domenii tradiționale ca siderurgia, s-ar putea desprinde ideea că asistăm la înlocuirea unor ramuri de activitate cu altele. Or, particularitatea actualiei revoluții tehnico-științifice este tocmai aceea că nu înlocuiește unele ramuri cu altele, ci le schimbă ierarhia, locul în structura economică și impregnează cu tehnici și tehnologii noi toate sferele vieții economice, oferindu-le noi perspective de eficientizare. Sub privirile noastre se desfășoară un proces amplu și complex de modificare a structurilor economice ale statelor și de restructurare a diviziunii internaționale a muncii. Domeniile industriale tradiționale sînt redimensionate în funcție de resursele naturale de materii prime disponibile ale fiecărei țări, de nevoile reale și de posibilitățile de absorbție ale pieței mondiale. Adaptarea aparatului economic al statelor la exigențele și ritmul noii etape de reinnoire globală a bazei tehnologice a societății ridică probleme de ordin economico-financiar și social politic, de protecție a mediului înconjurător de o complexitate și acuitate pe care deocamdată nu o putem cuprinde și evalua pe deplin.

Maria D. POPESCU

APARIȚIA lucrării lui Aurel Iancu marchează o fază nouă în literatura noastră economică consacrată analizei comerțului internațional. Este prima lucrare sistematică de analiză critică obiectivă a teoriilor comerțului internațional și o încercare de a aplica elementele teoretice la vasta și complexa problematică a schimburilor (mai precis, a relațiilor) economice internaționale.

Multă vreme situația din această ramură a literaturii noastre economice era paradoxală: în timp ce țara noastră se angrena tot mai mult în relațiile economice internaționale, promova o politică de largă cooperare economică cu toate țările, dezvoltă intens comerțul exterior, literatura noastră de specialitate se rezuma, în mare parte, doar la „combaterea” teoriei avantajelor comparative, după care a urmat o perioadă îndelungată de ocolire a problematicii teoretice din domeniul în discuție, punctată de una, două concesii timide făcute teoriei clasice; nu s-a observat deci că teoria avantajelor comparative (sau a costurilor comparative) este inatacabilă din punct de vedere strict logic și la nivelul de abstracție la care ea a fost formulată.

În alte țări în curs de dezvoltare — și poate astfel se explică în parte și anume reticentele ale economiștilor noștri — unii economiști de mare audiență au pus gravele dezechilibre ale economiei mondiale aproape exclusiv pe seama teoriei avantajelor comparative. Neînțelegerea provine din faptul că teoria, în sine, la nivelul de abstracție respectiv corectă, a fost privită ca atare și în mod static, uitându-se că de la formularea ei au trecut peste 150 de ani și că economia contemporană s-a modificat profund. Din această perspectivă teoretică, autorul lucrării în discuție remarcă foarte just că a ignora teoria avantajului comparativ ar însemna, în mod implicit, înlăturarea principiului care stă la baza calculelor de eficiență economică a comerțului exterior.

Desigur, după cum arată autorul pe parcursul întregii lucrări, problema nu este simplă. Relațiile economice internaționale, ca și dezvoltarea economică internă a fiecărei țări sunt influențate în chip fundamental de progresul tehnic, fapt pe care teoria economică nu l-a deslușit în toate implicațiile sale. Aurel Iancu pune în centrul întregului țesut al raționamentelor sale tocmai această idee și încearcă să rezolve dificultățile

pe care ea le generează. Prin tradiție, știința economică se ocupă de măsurile exprimabile în unități monetare. Or, progresul tehnic afectează în primul rând valorile de întrebuintare și această contradicție apare ca izvor al celor mai multe din dificultățile ce survin în tratarea economică a progresului tehnic; la care se adaugă faptul că progresul tehnic potențează rolul individului creator, al colectivelor de cercetare, ceea ce, la rândul său, generează dificultăți de evaluare atunci când se operează cu concepte izvorâte din ideea de medie.

În carte este, de asemenea, analizată critic evoluția ideilor teoretice privind relațiile economice internaționale, trecând de la teoria lui Ricardo, la teoria înzestrării cu factori,

evenimente demonstrează încă o dată că înclinațiile monopoliste nu pot aduce decât avantaje temporare și că metoda fundamentală de soluționare a problemelor economice ale lumii, în condițiile marilor inegalități ce există între state, sînt tratativele, bazate pe egalitatea și interesul reciproc al părților, evidențierea în cursul acestora a avantajelor reciproce.

Evenimentele amintite mai sus sînt indiscutabil în mare parte un efect al evoluției tehnologice. Tocmai de aceea autorul consacră o parte a lucrării sale problematicii atenuării decalajelor tehnologice dintre țări. El supune unei analize aprofundate problema transferului tehnologic care, așa cum este prezentată de autor, ni se relevă ca o

mai îngust al produselor și grupelor de produse, are loc o adîncire a diviziunii muncii între țări, crescînd în mod deosebit diferențierile în ceea ce privește condițiile de producție și produsele menite să răspundă mai direct preferințelor consumatorului în ceea ce privește calitatea, performanțele, stilul, designul etc., ale produselor” (p. 100). Justețea observației nu suscită nici o discuție. Dar la constatarea că la dezvoltarea comerțului interindustrial din ultimele decenii, o contribuție importantă are extinderea cooperării pe baze contractuale între întreprinderi specializate în producția unor produse intermediare, piese și subansamble, amplasate în diferite țări (socialiste și nesocialiste) pentru realizarea unor produse sau instalații complexe, noi am face observația că problema ar fi necesitat o abordare mai largă decît cea realizată în carte.

Iată și cîteva argumente în acest sens. Numeroase date publicate de O.N.U. cu privire la comerțul internațional de mașini, sintetizate în ultimii ani, arată că circa jumătate din comerțul internațional de mașini sînt componente nemontate, piese și subansamble care se exportă ca atare. Pe piața mondială operează companii transnaționale, producătoare și exportatoare de componente, mașinile constituind principalul articol de comerț internațional. Și în alte ramuri se negociază un volum mare de diverse produse intermediare, producția modernă fiind o producție multiuzinală și aceasta explică probabil, în parte, gradul ridicat de diversificare a diviziunii internaționale a muncii.

Am sesizat și am supus unei scurte discuții doar cîteva din problemele abordate de autor. Cartea este evident mai bogată în idei, tratate temeinic, pe baza cunoașterii literaturii internaționale de specialitate și cu multe contribuții proprii, cu aplicații la problemele economiei României. Astfel, spațiul nu ne-a permis să ne referim la ideile cuprinse în capitolele referitoare la investițiile în străinătate sau la importantul material conținut în partea a III-a care se ocupă de dinamica veniturilor obținute din schimburile economice internaționale. Cartea lui Aurel Iancu prezintă un interes aparte și prin faptul că este prima lucrare amplă și sistematică consacrată problemelor pe care le generează relațiile economice internaționale, apărută în literatura noastră. Iar dacă unele probleme sînt discutabile, aceasta nu face decît să-i sporească valoarea de stimulator al gândirii.

Ihor LEMNIU

O abordare modernă a teoriei comerțului internațional*)

teoriile bazate pe tehnologie (Henry Johnson, Vernon, Hufbauer etc.), cu aplicații la datele țării noastre. Desigur, nu ne propunem să redăm aici ideile autorului, cititorul urmînd el însuși să parcurgă cu atenție și cu mare folos pentru sine paginile respective.

Pornind de la ideea rolului diferiților factori care determină participarea țărilor la relațiile economice internaționale și continuînd unele preocupări mai vechi ale sale, autorul stăruie îndelung asupra implicațiilor înzestrării unei țări sau a alteia cu materii prime și cu resurse energetice primare în ce privește relațiile economice internaționale. Se desprinde ca o idee extrem de importantă în acest context că toate previziunile, mai ales cele sumbre, cu privire la epuizarea rapidă a resurselor, „trebuie privite cu oarecare precauție” și sînt arătate motivele care impun această prudență. Totuși autorul putea să acorde mai multă atenție unor evenimente reale: scăderea considerabilă, absolută și specifică, a consumului de energie în general și a consumului de produse petroliere în special, care a intervenit după 1980 și implicit, a comerțului mondial de asemenea produse. Toate acestea au avut consecințe complexe asupra economiei multor țări și în special în ce privește economia țărilor producătoare de petrol. Aceste

problemă complexă a lumii contemporane. În legătură cu aceasta este investigat conceptul de progres tehnic, conceptul de transfer tehnologic etc. Sînt supuse unei critici amănunțite practicile monopoliste ale companiilor transnaționale dar, în același timp, sînt puse în evidență dificultățile interne ale țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește recepționarea tehnologiilor moderne. Acest ultim aspect nu este un proces simplu; el necesită ceea ce am numit cu ani în urmă o capacitate de recepție care, în termeni strict economici nu se poate asigura fără un anumit cost; deoarece nu este vorba numai de crearea și dezvoltarea învățămîntului și cercetării proprii, ci și de asigurarea unei structuri economice adecvate, aflată într-o evoluție ascendentă și, mai ales, de fonduri de investiții. Pe această bază teoretică autorul încearcă să desprindă anumite concluzii practice, sugerînd o serie de idei utilizabile în scopul facilitării transferului tehnologic în condițiile țării noastre.

Un alt fenomen interesant asupra căruia se operează autorul este comerțul interindustrial. Oare de ce țările își vînd reciproc strunguri, automobile de clasă mijlocie sau casetofoane (în cea mai mare parte țările dezvoltate între ele)? După Aurel Iancu „Înăuntrul ramurilor... la nivelul

*) Aurel Iancu: Schimburile economice internaționale. Editura științifică și enciclopedică, București, 1983, 373 pag.

CONCLUZIA paradoxală a monetariștilor este că într-o economie deschisă, în condițiile cursurilor de schimb fixe, politica monetară își pierde din eficacitate¹⁾; nu poate fi utilizată în combaterea fenomenului inflaționist. Mai mult, se contrazice frontal corelația friedmaniană preferată între creșterea masei monetare și rata inflației într-o economie închisă, arătându-se că expansiunea componentei interne a ofertei de bani nu poate modifica rata de creștere a prețurilor.

Cum se alterează raționamentul pentru situația cursurilor valutare flexibile? În acest caz, echilibrul extern se realizează prin simplul joc al cererii și ofertei de valută națională, iar politica monetară – susțin monetariștii – recapătă eficacitatea pentru controlul masei monetare interne, deci pentru stăpânirea inflației. După cum remarcă R. Dornbusch și S. Fischer, „faptul că banca centrală poate exercita controlul asupra stocului de monedă din economie, este unul dintre cele mai importante caracteristici ale sistemului cursurilor de schimb flexibile” (p. 686)²⁾. Și dacă adăugăm o altă teză de bază, anume că expansiunea fiscală nu poate modifica nivelul de echilibru al producției (decece cauzând reaprecierea valutei naționale prin creșterea ratei dobinzii, reduce exportul cu toate celelalte efecte legate) atunci când mobilitatea capitalului este ridicată, înțelegem atenția primordială ce este acordată de monetariștii modului de formulare a politicii monetare. În cazul cursurilor flexibile, ar rezulta, prin urmare, un mai înalt grad de autonomie – cel puțin teoretic – al politicii macroeconomice naționale, ceea ce ar repune în drepturi politica monetară în lupta contra inflației. Este interesant de subliniat că asemenea concluzii ale monetariștilor sunt împărtășite de numeroși alți economiști, fiind absorbite într-un corp teoretic de sinteză, care încearcă să depășească împărțirea rigidă monetarism – nekeynesism³⁾.

Dacă ținem cont de linia de argumentație a abordării monetare, dar și de realitatea trecerii după 1973 la un sistem de cursuri flotante (ar fi mai corect să le

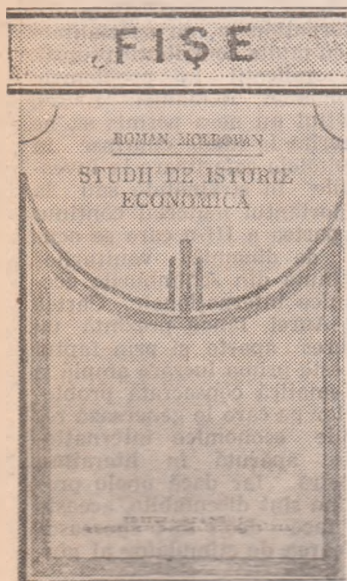
Considerații de esență monetaristă asupra inflației (II)

calificăm ca „flotate”, gândindu-ne la rolul major al autorităților statale în orientarea fluctuației) care îmbină „calități” și „defecte” ale ambelor sisteme polare, unele din cauzele inflației mondiale se întrevăd fără greutate: statutul special al dolarului ca valută de rezervă unanim acceptată, componentă a bazei monetare („high-powered money”) în toate spațiile naționale cu economie de piață și integrate masiv circuitului mondial de factori de producție; politicile monetare reflationare (expansioniste), sau de acomodare la diverse șocuri, precum creșterea brutală a prețului petrolului. Și terapia preconizată devine transparentă, constind în controlul masei monetare „mondiale”, care s-ar putea realiza printr-o concertare a politicilor macroeconomice, pentru că acțiuni disparate – la nivel național – au efecte, în principal, asupra balanțelor de plăți, conchid monetariștii. Profesorul R. Mc Kinnon de la Universitatea Stanford, de exemplu, a propus un plan de control monetar ce pornește de la prezumția fundamentală a „internalizării pieței monetare internaționale” și care urmărește stabilirea unui obiectiv privind stocul de monedă pentru principalele economii capitaliste laolaltă (S.U.A., R.F.G. și Japonia⁴⁾). Desigur, măsuri inițiate într-o economie gigant (S.U.A.) se „internaționalizează” prin consecințele și, de aceea, acțiunile Sistemului federal de rezerve ies din cadrul de analiză obișnuit al monetariștilor. Este evident astfel că mutația radicală ce s-a produs, după octombrie 1979, în politica monetară nord-americană – renunțarea la controlul nivelului ratelor dobinzii prin stabilirea controlului

asupra agregatelor monetare – a pus în relief anumite teze monetariste, dar a și subliniat labilitatea unora dintre acestea. Flexibilizarea acestei politici în ultimii doi ani relevă cât de complex este, în general, actul de politică economică, cât de diversă este acțiunea factorilor care influențează activitatea economică și care nu pot fi neglijați de centrul de decizie la nivel macroeconomic.

Abordarea monetară, ca orice mecanism explicativ al realității economice, o simplifică pe aceasta din urmă, sau chiar prezintă deformări. Spre pildă, este dificil de acceptat viziunea integratoare privind piețele naționale de bunuri și monedă. Deși este adevărat că interdependențele economice s-au adâncit foarte mult în perioada post-belică, că mișcările de factori de producție sînt în mare parte libere între economiile capitaliste avansate⁵⁾, „legea prețului unic” și a ratei dobinzii unice, susținută de adepții „monetarismului global”⁶⁾, reprezintă o exagerare extremă.

De asemenea, abordarea monetară își pierde din claritatea simplității sale atunci cînd trebuie să trateze situațiile diferite ale economiilor naționale. În general, se poate aprecia că analiza monetaristă are grad de relevanță suficient în cazul economiilor deschise de dimensiune redusă (Olanda, Belgia etc.), care sînt foarte sensitive la fenomenele din spațiul mondial. În raportul publicat în iunie 1983 de Banca de Reglementări internaționale se putea citi astfel: „Ca obiectiv imediat al politicii monetare, stabilizarea cursurilor de schimb bilaterale poate constitui o opțiune atrăgătoare pentru economiile alăturate unei țări mari relativ stabile din punct de vedere economic. Căutînd să-și stabilizeze moneda lor vizavi de marca vest-germană, anumite țări europene au putut face ca rata inflației mai scăzută din R.F.G. să exercite o presiune în jos asupra ritmului tendințial mai ridicat al inflației interne” (p. 89)⁷⁾. Nu este dificil de văzut care sînt aceste țări europene și este în același timp evident că în cazul de față se manifestă efectele unui sistem de cursuri fixe sui generis. Pentru asemenea econo-

● Decurgînd din interesul general pe care îl prezintă studi-

ile de istorie economică, analiza din această perspectivă a perioadei interbelice are și o importanță aparte. După cum opinează Roman Moldovan în cartea sa „Studii de istorie economică” publicată la EDITURA ACADEMIEI astfel de analize sînt în măsură să contribuie la mai buna cunoaștere a procesului de dezvoltare a țării noastre în condițiile economiei capitaliste, într-o perioadă cînd România a atins nivelul maxim de dezvoltare în stadiul său capitalist concomitent cu amplificarea fără precedent a contradicțiilor specifice acestui sistem social-economic. Fenomenele și procesele analizate în carte se înscriu – prin mișcările lor de lungă durată și prin oscilațiile conjuncturale –, în evoluția economiei și societății românești de

după primul război mondial și furnizează concomitent date pentru explicarea unor aspecte specifice. Acestea sînt grupate de autor în șase capitole avînd drept tematică formarea și mișcarea capitalurilor în România în perioada 1925–1928; bunurile de consum; circulația cambială în România; viața economică a comunei Suseni; dinamica, nivelul și interdependența între prețuri; venitul național.

Resurse marine

● Constituind din totdeauna o importanță bogăție naturală pentru China, resursele marine sînt valorificate în prezent la un nivel superior. Elementele cele mai importante ale acestei strategii pot fi evidențiate pe două coordonate, se arată în articolul

„La mise en valeur des ressources maritimes” publicat în numărul din martie a.c. al revistei „LA CHINE EN CONSTRUCTION” sub semnăturile lui Chen Guozen și Zhao Lin. Pe de o parte se are în vedere identificarea a noi căi de explorare și utilizare a potențialului economic al mării, astfel că alături de tradiționalul pescuit sînt aplicate tehnologii moderne pentru exploatarea resurselor petroliere submarine, a potențialului energetic, sînt folosite pe scară largă echipamente industriale de desalinizare a apei de mare. Pe de altă parte se evidențiază caracterul unitar, sistemic al acestei ample acțiuni de valorificare. Menținerea echilibrului ecologic, evitarea fenomenelor de poluare sînt considerați factori cheie în asigura-

mii mici, legea amintită nu trebuie respinsă. O cu totul alta este însă situația unei economii mari, care în ipostaza S.U.A. este și posesoarea valutei cu care se efectuează marea majoritate a tranzacțiilor internaționale. Fără a fi lipsite de semnificație, pentru S.U.A., mișcările de rezerve sînt minore în comparație cu mărimea pieței monetare interne, iar acțiunile de sterilizare⁴⁾ sînt practicabile inclusiv pe termen lung. Consecința este că, pentru o economie mare, chiar și în condiții de cursuri valutare fixe, politica monetară poate fi utilizată pentru controlul masei monetare interne, pentru combaterea inflației.

Dincolo de cazurile particulare, pentru realitatea unei economii mondiale în care specifice sînt cursurile flotante și imperfecțiunea mișcărilor de factori de producție se poate observa o atenuare a concluziilor monetariste. Moderarea acestor concluzii este „incurajată” și de alte două foarte importante fenomene. În primul rînd este vorba de procesul de „inovare financiară”, prin care sistemul de intermediere financiară a căutat să se adapteze la regimul de reglementări determinat de controlul agregatelor monetare. Consecința acestei adaptări a fost o slăbire marcantă a posibilităților Băncii centrale de a exercita un control efectiv asupra masei monetare. În al doilea rînd, variabilitatea vitezei de circulație a banilor subminează clar relația între agregatul monetar supus controlului și mărimea reală a masei monetare, care susține activitatea agenților economici. Rezultatul este că gradul de aproximare al unei politici monetariste de combatere a inflației este deosebit de mare, iar costurile implicate — pe diverse planuri — excesive. De aceea, chiar și atunci cînd lupta contra inflației este declarată ca obiectiv central al politicii economice, pragmatismul și realismul împing mai devreme sau mai tîrziu la utilizarea nesingulară a instrumentului monetar, la flexibilizarea politicii de control al masei monetare.

Neavînd caracterul unei ofensive teoretice concrete, elaborările monetariste

și-au făcut concomitent tot mai slăbite reverberațiile în zona de formulare a politicilor economice, printre cercurile bancare și financiare influente, în viața cotidiană a cetățenilor pentru care știința economică capătă materializare și efecte nemijlocite în mișcarea prețurilor (inflația), gradul de ocupare a populației active, nivelul utilizării resurselor în economie.

Se poate spune că, din primii ani '70 monetarismul intră într-o fază deosebită a evoluției sale ca „sindrom și doctrină” (R. Solow). Pe de o parte, este vorba de o perioadă de substanțializare a unor construcții de bază, cu care operează monetariștii, de clarificare a ceea ce ar contura „miezul” teoretic propriu. Pe de altă parte, depășind sfera controverșelor pur academice și oferindu-se ca alternativă politicii economice, monetarismul trebuie să înfrunte verificările nemiloase ale realității social-economice în măsura în care precepte ale sale sînt adoptate ca suport teoretic al acțiunilor întreprinse de autoritățile centrale într-o serie de state capitaliste — avem în vedere în special intervalul de timp începînd cu ultimii ani ai deceniului trecut. Ca sindrom, ca reflectare a unui spirit născut de dificultățile economice contemporane, împinge la reflecție asupra „conservatorismului” recurent în materie de teorie și practică economică. Prin acest conservatorism avem în vedere reluările și dezvoltările tezelor prekeynesiene, politici economice derivate din înseși aceste teze, apariția și creșterea sub „umbrela” generoasă a monetarismului a variației extremiste propovăduite de adepții teoriei „anticipărilor raționale”, sau, cum mai sînt numiți „noi economiști clasici” R. Barro, R. Lucas, Th. Sargent etc.

Împinge monetarismul frontierele cunoașterii în știința și practica economică, sau nu? Oferă el un cadru analitic esențialmente novator? Răspunsul la asemenea întrebări nu este facil de dat, pentru că „monetarismul este atît știință, cît și ideologie” (J. Tobin). În plus, în interiorul fiecărei „tabere” pot fi întîlnite opinii concertante. Astfel Friedman consideră că

„diferențele fundamentale dintre noi (monetaristi/keynesiști n.n.) sînt de natură empirică și nu teoretică”, în vreme ce Brunner și Meltzer subliniază caracterul novator al construcției lor. De partea cealaltă, F. Modigliani vede în demersul monetarist o inacceptabilă abordare teoretică atunci cînd se încearcă a se întoarce timpul cu 40 de ani în urmă. F. Kahn merge mai departe cu critica postulatului cheie al monetarismului și anume stabilitatea intrinsecă a economiei. În schimb, J. Tobin găsește virtuți incontestabile în lucrările monetariștilor, întrezărînd o etapă de sinteză în embrio a celor două orientări majore în gîndirea economică occidentală contemporană.

Daniel DĂIANU

⁴⁾ Este puțin improprie această afirmație, deoarece politica monetară capătă eficacitate mai mare în atingerea echilibrului extern în cazul ratelor de schimb fixe.

¹⁾ *Macroeconomics*, New York, McGraw Hill, 1981.

²⁾ F. Modigliani, unul dintre cei mai rezuși nemonetariști, arată că într-un anumit sens toți economiștii occidentali „au devenit monetariști” (*The Monetarist Controversy*, American Economic Review, martie, 1977).

³⁾ Controlul unuia stoc de monedă „internacională”, conform viziunii lui McKinnon; depășește ca amploare programul de acțiune implicat de eventualele tentative de control al pieței eurovalutelor. De notat este că vest-europenii (în special R.F. Germania), deși au criticat virulent noua politică monetară a S.U.A., au insistat în același timp pentru înființarea unor măsuri de control a lichidității internaționale, care să protejeze piețele monetare naționale. Declarațiile frecvente ale lui K. O. Poehl, vicepreședinte al lui Bundesbank, sînt elocvente în acest sens.

⁵⁾ O înfirmare a acestei „liberalizări” o reprezintă de exemplu situația pieței financiare japoneze, ceea ce oferă un obiect pentru aprinse dispute între oficialitățile nipone și cele din S.U.A.

⁶⁾ Barbara Whitman arată că „monetarismul global” negă orice valoare a acțiunilor de stabilizare la nivel național (*Global Monetarism*, Brookings Institution, 1975).

⁷⁾ „Cinquante-troisième rapport annuel”, B.R.I., Bâle, 13 iunie, 1983.

⁸⁾ Sterilizarea se referă la posibilitatea de anulare (prin vânzări și cumpărări de bonuri de tezaur) a efectelor mișcărilor de rezerve valutare. Pentru economiile mici, sterilizarea este imposibil de practicat pe termen lung.

rea unei exploatări raționale a acestor resurse și, mai ales, a unei exploatări pe termen lung. Acest fapt presupune — după cum subliniază autorii — ca toate calculele de eficiență să fie elaborate într-un context global.

Strategii industriale

● Problema elaborării strategiei industriale reprezintă un capitol peren al politicii economice, accentuat în mod deosebit în contextul crizei economice. Această accentuare provine, după cum se arată în studiul „La France et l'Allemagne face aux mutations industrielles et technologiques”, publicat în numărul 1861 al revistei „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES” din intensificarea legăturilor dintre structurile industriale și factorul tehnologic, acest din urmă element cunoscînd o dinamică tot

mai alertă în zilele noastre. Tocmai din această perspectivă apar deosebit de importante studiile privind politicile tehnologice aplicate în diverse state. Referindu-se strict la situația Franței și a R.F. Germania, articolul pune în evidență diferențele specifice existente. Astfel, în timp ce în Franța politica de dezvoltare tehnologică face parte integrantă dintr-un proiect industrial global de reconstrucție, de modernizare și dezvoltare a potențialului industrial, în cazul R.F. Germania se optează pentru crearea condițiilor generale capabile să stimuleze cercetarea și inovarea industrială la nivelul întreprinderilor.

O analiză a lumii contemporane

● Deși titlul său sugerează o arie de cuprindere mai largă,

poate chiar de natură monografică, cartea tipărită recent de EDITURA POLITICĂ în seria „Probleme internaționale” sub semnătura lui Victor Duculescu „Tendințe fundamentale ale vieții internaționale contemporane” operează o selecție de principiu. Este vorba despre analiza fenomenelor ce caracterizează viața internațională prin trăsăturile lor cele mai pregnante: tendințe de reactivare a unor politici de forță și dictat, de împărțire a zonelor de influență, pe de o parte, și tendința opusă, mai viguroasă, susținută de aspirația popoarelor spre o viață pașnică, liberă, independentă. Pornind de la concepția partidului nostru privind această dialectică deosebit de complexă Victor Duculescu își propune să-l introducă pe cititor în

FIȘE

mecanismele care alimentează și susțin fiecare dintre aceste tendințe. Astfel, în primul capitol al cărții sînt analizate probleme precum escaladarea curselor inarmărilor, manifestările de forță, blocurile militare, formele economice, științifice, ideologice și culturale ale politicii de dominație. Partea a doua, consacrată tendinței spre destindere și promovarea unei politici noi, de egalitate expune o serie de aspecte cum sînt mișcările pentru pace, rolul principiilor dreptului internațional, creșterea rolului țării mici și mijlocii ș.a.

Retribuția nominală este formată dintr-o parte fixă, **tarifară** și o parte **variabilă**, compusă din premii, sporuri, indemnizații, participare la beneficii și alte drepturi prevăzute de lege.

Retribuția reală reprezintă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi obținută în schimbul retribuției nominale. Mărimea retribuției reale depinde de mărimea retribuției nominale și de nivelul prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum personal.

Ținînd seama de factorii care determină mărimea retribuției reale, dinamica acesteia se poate calcula ca un raport procentual între indicii de creștere a retribuției nominale și indicii de creștere a prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum individual.

În societatea socialistă, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a creșterii productivității muncii și a venitului național se creează condiții pentru majorare periodică a retribuțiilor tuturor oamenilor muncii. Astfel, în cincinalul 1976—1980, retribuția medie nominală a sporit cu 40,3%, față de anul 1975, iar retribuția reală cu peste 28% (indicii prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum crescînd în perioada cincinalului cu 9,1%).

În cincinalul 1981—1985, retribuția medie nominală netă va spori de la 2238 lei, cît era în anul 1980, la 3045 lei, în 1985, iar retribuția reală va fi la sfîrșitul cincinalului cu 8% mai mare decît în anul 1980.

Sistemul socialist de retribuire a muncii

CERINȚELE LEGII ECONOMICE a repartiției după muncă nu se pot înlăptui automat, de la sine, ci numai cu ajutorul unor pîrghii și instrumente economice.

Totalitatea metodelor, formelor și instrumentelor prin intermediul cărora se asigură transpunerea în practică a cerințelor legii repartiției după muncă formează sistemul socialist de retribuire a muncii.

Sistemul socialist de retribuire a muncii este alcătuit în țara noastră din următoarele elemente: **sistemul tarifar, formele de retribuire, sistemul de sporuri, sistemul de premii, participarea la beneficii.**

Prin intermediul tuturor acestor elemente, corelate cu un **sistem de normare a muncii**, se asigură măsurarea muncii și a retribuției, realizarea sarcinilor de plan, folosirea integrală a capacităților de producție, creșterea productivității muncii și eficienței economice, sporirea exportului și reducerea importului.

În cadrul sistemului tarifar, partea principală o constituie **retribuția tarifară**, care reprezintă 76% din totalul veniturilor personalului muncitor provenite din muncă; ea asigură ridicarea continuă a calificării personalului muncitor, deoarece unei calificări mai înalte îi corespunde o retribuție tarifară mai mare.

În țara noastră se utilizează următoarele forme de retribuire:

1) **Retribuirea în acord global sau cu bucata**, potrivit căreia retribuirea personalului muncitor se face în raport cu cantitatea de bunuri, produse sau cu numărul de operații executate în unitatea de timp.

Retribuirea în acord poate îmbrăca forma **acordului direct** (atunci cînd pentru întreaga cantitate de produse se aplică același tarif pe bucătă) sau a **acordului progresiv** (cînd de la un anumit nivel de depășire a sarcinilor de producție se aplică un tarif majorat).

În prezent în țara noastră s-a generalizat forma **acordului global** pe formație sau pe întreaga unitate economică. În condițiile aplicării acordului global, formația de lucru (echipă, brigadă etc.) încheie un contract cu unitatea din care face parte, asumîndu-și obligația executării într-un anumit termen a unui produs complet sau a unei producții stabilite în unități fizice și de o anumită calitate pentru care primește o sumă globală determinată în raport cu manopera necesară executării sarcinilor prevăzute în contract.

Pe baza hotărîrii Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982, **acordul global a devenit forma principală de organizare și retribuire a muncii**, cuprinzînd întregul personal al întreprinderilor. Acordul global constituie un puternic mijloc de creștere a productivității muncii, de sporire a venitului național, concomitent cu sporirea neplafonată a cîștigurilor personalului muncitor.

Retribuirea în acord global, atît în industrie, cît și în celelalte ramuri economice presupune o normare științifică a muncii. Norma de muncă reprezintă cantitatea de muncă de o anumită calitate ce trebuie prestată de un lucrător sau de o formație de muncă într-un timp determinat pentru realizarea

unui produs sau a unor lucrări, în anumite condiții de producție și de calificare necesară.

2) **Retribuirea în regie sau după timpul lucrat** este forma de retribuire, potrivit căreia retribuția personalului muncitor se acordă după timpul efectiv lucrat (oră, zi și lună) și realizarea integrală a sarcinilor de producție sau de serviciu.

3) **Retribuirea pe bază de remiză sau cote procentuale** este o formă de retribuire practică în comerț, în activitatea de achiziții și a prestărilor de servicii și care este asemănătoare acordului direct.

Sistemul de sporuri, îndeosebi sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, ca și **sistemul de premii** pentru realizări deosebite sau pentru economii de materiale etc. co-interesează și mai puternic personalul muncitor în creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Prin **participarea oamenilor muncii la beneficiul întreprinderii**, în raport cu contribuția adusă la îndeplinirea sarcinilor cantitative și calitative ale planului se asigură legarea tot mai strînsă și nemijlocită a cîștigurilor oamenilor muncii de rezultatele efective obținute de unitatea în care lucrează.

Retribuirea muncii în C.A.P.

PROPRIETATEA socialist-cooperatistă asupra mijloacelor de producție existentă în C.A.P. determină unele particularități ale retribuirii muncii țăranilor cooperatori. Astfel, în C.A.P. retribuirea muncii se efectuează nu numai în bani, ci și **în bani și în natură**; mărimea retribuției medii la nivelul C.A.P. diferă de la o unitate la alta, în funcție de gradul de dezvoltare economică și de rezultatele obținute. Spre deosebire de unitățile și instituțiile de stat, unde retribuția se acordă lunar, în C.A.P. stabilirea definitivă și plata integrală a retribuției cooperatoriilor se face la sfîrșitul anului, iar pînă atunci țăranii cooperatori primesc avansuri lunare din retribuția planificată.

Partea principală a retribuției țăranilor cooperatori o reprezintă **retribuția de bază**, care se acordă pentru realizarea producției, a lucrărilor și sarcinilor de muncă stabilite prin planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al C.A.P. Retribuția de bază este diferențiată pe diverse activități, în funcție de importanța acestora, de nivelul de calificare, de vechimea în muncă și gradul de răspundere al fiecărui cooperator. Mărimea retribuției de bază se stabilește în funcție de **nivelul tarifelor pe norma de muncă**, pe unitatea de produs sau la 1000 lei valoare a producției fizice. Tarifele de retribuire pe norme de muncă sînt diferențiate pe 4 grupe de complexitate a muncii, atît pentru producția vegetală, cît și pentru producția animală.

Retribuția după muncă în C.A.P. îmbracă mai multe forme și anume: **acord global, acord direct, regie, cote procentuale.**

Forma principală de organizare și retribuire a muncii țăranilor cooperatori o constituie acordul global, care leagă nemijlocit mărimea veniturilor fiecărui cooperator de cantitatea, calitatea și importanța muncii prestate, de rezultatele obținute de fiecare unitate cooperatistă, de fiecare formație de muncă. Acordul global cointeresează în cel mai înalt grad țăranimea cooperatistă în sporirea producției vegetale și animale. În cadrul forme de retribuire în acord global, o anumită formație de lucru (echipă, brigadă de cooperatori) își asumă obligația de a realiza o anumită producție fizică, retribuția cuvenită stabilindu-se în mod global pe întreaga formație de lucru.

Retribuția în acord global a cooperatoriilor se acordă proporțional cu producția fizică realizată, respectarea cheltuielilor planificate și a celorlalte condiții prevăzute în angajament, fără a fi plafonată, sporind astfel cointeresarea și răspunderea personală a cooperatoriilor în creșterea producției agricole.

În afara retribuției de bază, țăranii cooperatori beneficiază și de o **retribuție suplimentară** sub forma de participare la beneficiile C.A.P. realizate în cadrul planului și peste plan. De asemenea ei primesc și sporuri pentru vechimea neîntreruptă în muncă precum și premii, în cursul anului, pentru economii de materiale, combustibil, energie, manoperă.

prof. dr. Gavril HORJA

INTREBĂRI

1. De ce în socialism repartiția după muncă constituie o necesitate obiectivă?

2. Ce este retribuția nominală? Dar cea reală?

3. Care sînt elementele sistemului socialist de retribuire a muncii?

4. De ce acordul global constituie forma principală de organizare și retribuire a muncii în țara noastră?

5. Care sînt particularitățile retribuției după muncă în C.A.P.?

6. Care sînt formele principale de retribuire a muncii țăranilor cooperatori?

INVESTIȚIILE ȘI CONJUNCTURA ECONOMICĂ MONDIALĂ (II)

IN CONTEXTUL contemporan au apărut elemente care au complicat mult situația investițiilor pe plan mondial. Între acestea, un loc aparte îl au majorarea dobânzilor la capitalurile împrumutate și inflația. Astfel cercul vicios se lărgeste: redresarea economică reclamă fonduri de investiții, care acum pot fi procurate cu și mai mari greutate și riscuri. Deci, fenomenul investițional cunoaște o altă cauză de recul, reiterându-se influența negativă asupra creșterii economice. Strânsele legături dintre aceste elemente conduc la întortocheate implicații pe piața economică internațională. Astfel, în condițiile dobânzii extrem de ridicate din S.U.A., s-a petrecut o amplă atragere a capitalurilor din Europa occidentală. Paralel cu sporirea dobânzilor, și ca o consecință a acestui fapt, a avut loc întărirea treptată a monedei S.U.A., adică scumpirea dolarului, lucru ce a creat însemnate avantaje deținătorilor de asemenea valută, printre care o ieftinire relativă a investițiilor pe care le fac firmele americane în alte țări. Urmarea politicii dobânzilor înalte este cunoscută: țările în curs de dezvoltare au contractat imense datorii, față de țările cu înalt potențial economic, evaluate, în prezent, la fabuloasa sumă de 810 miliarde dolari. Numai fondurile valutare ce trebuie rambursate anual, în contul dobânzilor la capitalurile împrumutate, sînt duble față de ajutorul primit pentru dezvoltare.

În prezent, pe piața capitalurilor dobînda este fluctuantă, în funcție de termene, de scopul acțiunii, moneda solicitată și, bineînțeles, de banca finanțatoare. În general, o dobîndă situată între limitele de 13% și 15% este curent uzitată în condițiile actuale ale pieței internaționale. Pentru a avea un tablou real al consecințelor actualei rate a dobânzilor care poate urca și pînă la 18%, prezentăm următorul calcul: dacă o țară ia cu împrumut un milion de dolari, cu dobînda medie de 13%, urmînd să restituie întreaga datorie (inclusiv dobînzile aferente) peste 6 ani, atunci va trebui să plătească băncii care a creditat-o exact dublu.

Să ne referim acum, pe scurt, și la cealaltă cauză amintită mai sus — inflația —, care, deasemenea, frînează procesul investițional și afectează negativ eficiența fondurilor investite. Adeșori se susține că scumpirea prețului petrolului, în citeva rînduri chiar (invocîndu-se faptul că, între anii 1973 și 1982, prețul petrolului s-a scumpit de 16 ori), a provocat inflația pe piața mondială, uitîndu-se că simptomele acestui flagel erau destul de pregnante și înainte de fenomenul acesta.

Rata înaltă a dobânzilor și inflația, iată cauzele principale care au determinat accentuarea dificultăților pentru

beneficiarul de investiții: pe de o parte scumpirea creditelor, pe de alta devalorizarea fondurilor bănești împrumutate.

În activitatea economică, principala decizie ce trebuie luată de orice națiune se referă la cît anume din produsul nou creat să fie consumat de populație și cît să fie alocat pentru dezvoltare, deci stabilirea mărîmii fondului de consum și a fondului de acumulare. În această ecuație fundamentală a economiei fiecărei țări, în epoca modernă își face tot mai mult loc o a treia componentă — fondul alocat pentru înarmare.

Deși, aparent, fondul pentru înarmare este disipat în celelalte două fonduri, din motive care țin mai mult de secretul datelor, decît de natura sa economică, în realitate el acționează ca o entitate distinctă. Întrucît el rezultă din prelevarea anumitor părți ale fondurilor de consum și acumulare, este logic că fondul pentru înarmare se constituie prin scăderea primelor două. Diminuarea fondului de consum sub anumite limite nefiind posibilă, reiese că mărîrea excesivă a fondului pentru înarmare se poate face, cu precădere, pe seama fondului destinat acumulării. Astfel cursa înarmărilor este una dintre cauzele principale ale reducerii investițiilor, pe plan mondial, și, bineînțeles, implicit, ale descreșterii ritmului de dezvoltare mondoeconomică. Potrivit unor calcule estimative astăzi 28-32% din producția industrială a lumii este destinată înarmărilor. Ironia crudă a epocii în care trăim este că tocmai țările sărace, care au atîta nevoie de fonduri de investiții pentru depășirea condiției lor precare, alocă ponderi mari din totalul cheltuielilor bugetare, pentru scopuri militare. Dar, de fapt, sume imense cheltuiesc, în acest scop, și alte țări, în special marile puteri. Se evaluează că în prezent întreaga omenire cheltuiește anual peste 800 miliarde dolari pentru înarmare (adică tot atîta cît reprezintă datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare) și, evident, orientarea acestor fonduri spre investiții productive ar putea impulsiona ritmul creșterii economice mondiale cu aproape 20%.

Pînă acum ne-am referit la conexiunea dintre investiții și creșterea economică propriu-zisă, încercînd să dezvăluim principalele ei implicații în lumea contemporană. În societatea noastră, investițiile intervin și prin multiple legături cu alte laturi ale activității umane, la fel de importante ca și primele, asupra cărora ne propunem să ne oprim, succint. **Investițiile au profunde înriuriri asupra nivelului de trai al populației**, înrîuriri ce survin pe căi diferite. De exemplu, sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii conduce, în primul rînd, la creșterea productivității individuale, ceea ce face ca, în timp, produsul pentru sine să fie format dintr-o

masă mai mare de produse fizice. Dacă ținem seama că sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii se înfăptuiește prin investiții, apare clară importanța acestora în creșterea nivelului de trai. În actuala conjunctură economică, frînarea ritmului investițiilor are drept consecință directă o anumită diminuare a standardului de viață, efect ce se multiplică exponențial dacă îi asociem diminuarea relativă a capacității economice de a produce mărfurile de consum necesare, pe măsura creșterii populației, de a finanța programele conținînd măsuri sociale etc.

Standardul de viață al unei colectivități sociale se diferențiază în interiorul acesteia nu atît pe indivizi, cît mai cu seamă, pe grupuri familiale, ținînd seama că veniturile unei familii se distribuie pe membrii săi oarecum egal, natural în funcție de vîrstă și sex, caracteristici care imprimă necesități specifice. În analiza nivelului de trai al unui popor, importantă este mărîrea medie a bugetului familial. Dar bugetul familial depinde direct de numărul persoanelor care lucrează, din familia respectivă. Apare, deci, limpede conexiunea dintre creșterea nivelului de trai și numărul de noi locuri de muncă. Este cunoscut, însă, că **noi locuri de muncă se pot crea doar prin investiții**, prin realizarea de noi întreprinderi economice și unități avînd alt caracter, sau prin dezvoltarea celor existente. Pe de o parte, micșorarea programelor de investiții, iar pe de alta orientarea fondurilor disponibile spre înlocuirea utilajelor vechi și uzate (fizic sau moral) cu altele noi, mai performante, fac ca numărul locurilor de muncă nou create să devină din ce în ce mai mic. Aspectul arătat se constată în aproape toate țările industrializate: numărul locurilor nou create scade pe măsura trecerii anilor. Acest fenomen are și o altă explicație, și anume că, în zilele noastre, se constată creșterea costului unui loc de muncă, impusă de progresul tehnico-științific, de necesitatea sporirii productivității muncii, care determină ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii, prin accentuarea proceselor de mecanizare, automatizare, cibernetizare și robotizare a producției. Or, dacă această scumpire (care, la drept vorbind este provocată nu numai de progresul tehnico-științific, ci și de inflație, după cum am arătat) se face într-un ritm mai mare decît ritmul de creștere a investițiilor, are loc practic, o scădere a numărului de locuri de muncă nou create. În unele țări, conexiunea investiții-noi locuri de muncă ia forme total nedorite, concretizate în amplificarea fenomenului de șomaj. Într-adevăr, este simplu de observat că dacă numărul locurilor de muncă noi este mai mic decît creșterea demografică (propriu-zis a populației

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

Retribuția nominală este formată dintr-o parte fixă, **tarifară** și o parte **variabilă**, compusă din premii, sporuri, indemnizații, participare la beneficii și alte drepturi prevăzute de lege.

Retribuția reală reprezintă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi obținută în schimbul retribuției nominale. Mărirea retribuției reale depinde de mărirea retribuției nominale și de nivelul prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum personal.

Ținînd seama de factorii care determină mărirea retribuției reale, dinamica acesteia se poate calcula ca un raport procentual între indicii de creștere a retribuției nominale și indicii de creștere a prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum individual.

În societatea socialistă, pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a creșterii productivității muncii și a venitului național se creează condiții pentru majorare periodică a retribuțiilor tuturor oamenilor muncii. Astfel, în cincinalul 1976—1980, retribuția medie nominală a sporit cu 40,3%, față de anul 1975, iar retribuția reală cu peste 28% (indicii prețurilor și tarifelor la bunurile și serviciile de consum crescînd în perioada cincinalului cu 9,1%).

În cincinalul 1981—1985, retribuția medie nominală netă va spori de la 2 238 lei, cît era în anul 1980, la 3 045 lei, în 1985, iar retribuția reală va fi la sfîrșitul cincinalului cu 8% mai mare decît în anul 1980.

Sistemul socialist de retribuire a muncii

CERINȚELE LEGII ECONOMICE a repartiției după muncă nu se pot înlăptui automat, de la sine, ci numai cu ajutorul unor pirghii și instrumente economice.

Totalitatea metodelor, formelor și instrumentelor prin intermediul cărora se asigură transpunerea în practică a cerințelor legii repartiției după muncă formează sistemul socialist de retribuire a muncii.

Sistemul socialist de retribuire a muncii este alcătuit în țara noastră din următoarele elemente: **sistemul tarifar, formele de retribuire, sistemul de sporuri, sistemul de premii, participarea la beneficii.**

Prin intermediul tuturor acestor elemente, corelate cu un **sistem de normare a muncii**, se asigură măsurarea muncii și a retribuției, realizarea sarcinilor de plan, folosirea integrală a capacităților de producție, creșterea productivității muncii și eficienței economice, sporirea exportului și reducerea importului.

În cadrul sistemului tarifar, partea principală o constituie **retribuția tarifară**, care reprezintă 76% din totalul veniturilor personalului muncitor provenite din muncă; ea asigură ridicarea continuă a calificării personalului muncitor, deoarece unei calificări mai înalte îi corespunde o retribuție tarifară mai mare.

În țara noastră se utilizează următoarele forme de retribuire:

1) **Retribuirea în acord global sau cu bucată**, potrivit căreia retribuirea personalului muncitor se face în raport cu cantitatea de bunuri, produse sau cu numărul de operații executate în unitatea de timp.

Retribuirea în acord poate îmbrăca forma **acordului direct** (atunci cînd pentru întreaga cantitate de produse se aplică același tarif pe bucată) sau a **acordului progresiv** (cînd de la un anumit nivel de depășire a sarcinilor de producție se aplică un tarif majorat).

În prezent în țara noastră s-a generalizat forma **acordului global** pe formație sau pe întreaga unitate economică. În condițiile aplicării acordului global, formația de lucru (echipă, brigadă etc.) încheie un contract cu unitatea din care face parte, asumîndu-și obligația executării într-un anumit termen a unui produs complet sau a unei producții stabilite în unități fizice și de o anumită calitate pentru care primește o sumă globală determinată în raport cu manopera necesară executării sarcinilor prevăzute în contract.

Pe baza hotărîrii Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982, **acordul global a devenit forma principală de organizare și retribuire a muncii**, cuprinzînd întregul personal al întreprinderilor. Acordul global constituie un puternic mijloc de creștere a productivității muncii, de sporire a venitului național, concomitent cu sporirea neplafonată a cîștigurilor personalului muncitor.

Retribuirea în acord global, atît în industrie, cît și în celelalte ramuri economice presupune o normare științifică a muncii. Norma de muncă reprezintă cantitatea de muncă de o anumită calitate ce trebuie prestată de un lucrător sau de o formație de muncă într-un timp determinat pentru realizarea

unui produs sau a unor lucrări, în anumite condiții de producție și de calificare necesară.

2) **Retribuirea în regie sau după timpul lucrat** este forma de retribuire, potrivit căreia retribuția personalului muncitor se acordă după timpul efectiv lucrat (oră, zi și lună) și realizarea integrală a sarcinilor de producție sau de serviciu.

3) **Retribuirea pe bază de remiză sau cote procentuale** este o formă de retribuire practică în comerț, în activitatea de achiziții și a prestărilor de servicii și care este asemănătoare acordului direct.

Sistemul de sporuri, îndeosebi sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, ca și **sistemul de premii** pentru realizări deosebite sau pentru economii de materiale etc. cointeresează și mai puternic personalul muncitor în creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Prin **participarea oamenilor muncii la beneficiul întreprinderii**, în raport cu contribuția adusă la îndeplinirea sarcinilor cantitative și calitative ale planului se asigură legarea tot mai strînsă și nemijlocită a cîștigurilor oamenilor muncii de rezultatele efective obținute de unitatea în care lucrează.

Retribuirea muncii în C.A.P.

PROPRIETATEA socialist-cooperatistă asupra mijloacelor de producție existentă în C.A.P. determină unele particularități ale retribuirii muncii țăranilor cooperatori. Astfel, în C.A.P. retribuirea muncii se efectuează nu numai în bani, ci și în **bani și în natură**; mărirea retribuției medii la nivelul C.A.P. diferă de la o unitate la alta, în funcție de gradul de dezvoltare economică și de rezultatele obținute. Spre deosebire de unitățile și instituțiile de stat, unde retribuția se acordă lunar, în C.A.P. stabilirea definitivă și plata integrală a retribuției cooperativelor se face la sfîrșitul anului, iar pînă atunci țăranii cooperatori primesc avansuri lunare din retribuția planificată.

Partea principală a retribuției țăranilor cooperatori o reprezintă **retribuția de bază**, care se acordă pentru realizarea producției, a lucrărilor și sarcinilor de muncă stabilite prin planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al C.A.P. Retribuția de bază este diferențiată pe diverse activități, în funcție de importanța acestora, de nivelul de calificare, de vechimea în muncă și gradul de răspundere al fiecărui cooperativ. Mărirea retribuției de bază se stabilește în funcție de nivelul tarifelor pe norma de muncă, pe unitatea de produs sau la 1 000 lei valoare a producției fizice. Tarifele de retribuire pe norme de muncă sînt diferențiate pe 4 grupe de complexitate a muncii, atît pentru producția vegetală, cît și pentru producția animală.

Retribuția după muncă în C.A.P. îmbracă mai multe forme și anume: **acord global, acord direct, regie, cote procentuale.**

Forma principală de organizare și retribuire a muncii țăranilor cooperatori o constituie **acordul global**, care leagă nemijlocit mărirea veniturilor fiecărui cooperativ de cantitatea, calitatea și importanța muncii prestate, de rezultatele obținute de fiecare unitate cooperatistă, de fiecare formație de muncă. Acordul global cointeresează în cel mai înalt grad țăranimea cooperatistă în sporirea producției vegetale și animale. În cadrul forme de retribuire în acord global, o anumită formație de lucru (echipă, brigadă de cooperatori) își asumă obligația de a realiza o anumită producție fizică, retribuția cuvenită stabilindu-se în mod global pe întreaga formație de lucru.

Retribuția în acord global a cooperativelor se acordă proporțional cu producția fizică realizată, respectarea cheltuielilor planificate și a celorlalte condiții prevăzute în angajament, fără a fi plafonată, sporind astfel cointeresarea și răspunderea personală a cooperativelor în creșterea producției agricole.

În afara retribuției de bază, țăranii cooperatori beneficiază și de o **retribuție suplimentară** sub forma de participare la beneficiile C.A.P. realizate în cadrul planului și peste plan. De asemenea ei primesc și sporuri pentru vechimea neîntreruptă în muncă precum și premii, în cursul anului, pentru economii de materiale, combustibil, energie, manoperă.

prof. dr. Gavril HORJĂ

ÎNTREBĂRI

1. De ce în socialism repartiția după muncă constituie o necesitate obiectivă?

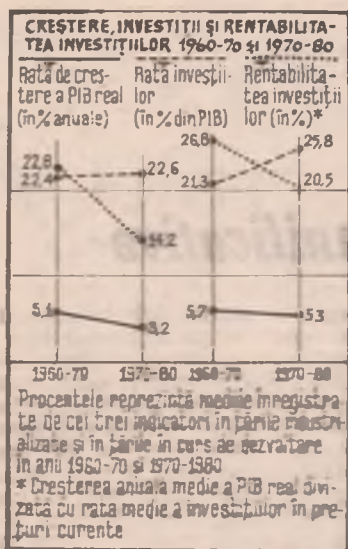
2. Ce este retribuția nominală? Dar cea reală?

3. Care sînt elementele sistemului socialist de retribuire a muncii?

4. De ce acordul global constituie forma principală de organizare și retribuire a muncii în țara noastră?

5. Care sînt particularitățile retribuției după muncă în C.A.P.?

6. Care sînt formele principale de retribuire a muncii țăranilor cooperatori?

apte de muncă), atunci sporește șomajul. Și dacă la această situație se adaugă restrângerea activității unor întreprinderi, se pot aprecia adevăratele proporții ale acestui flagel.

O economie națională poate fi privită ca un sistem autoreglabil, în cadrul căruia ramurile, adică subsistemele sale, sînt perfect integrate, ansamblul lor formînd un tot organic. În principiu, modificarea activității unei ramuri atrage reacții din partea celorlalte ramuri. Dacă în locul unei ramuri analizăm sfera producției materiale, legăturile sale cu ramurile din așa-zisa sferă neproductivă, vom constata că **recesiunea economică are profunde influențe negative asupra activităților social-culturale.** Astfel, volumul activității de învățămînt depinde nemijlocit de necesitățile economiei naționale. Dar, restrîngerea activităților economice determină micșorarea contingentelor de cadre (muncitori, tehnicieni, ingineri, economiști

etc.), care trebuie pregătite, determină, deci, diminuarea activității de învățămînt. De remarcă că intercondiționările dintre ramuri se înfăptuiesc în mare măsură prin investiții. Incapacitatea economiilor naționale de a finanța programele de investiții, se răsfrînge în general și asupra bazei materiale a ramurilor neproductive care se dezvoltă în ritmuri prea lente în comparație cu necesitățile. Deseori, legătura inversă amplifică efectele negative. Bunăoară, diminuarea investițiilor în domeniul ocrotirii sănătății se traduce prin dotarea spitalelor cu aparate medicale mai puține, cu performanțe mai slabe, ori prin construirea unui număr prea mic de spitale, ceea ce are influențe nedorite pentru omenire.

Fiecare țară își propune înfăptuirea unor deziderate, cum ar fi extinderea procesului de industrializare, modernizarea agriculturii, culturalizarea maselor, ridicarea bunăstării națiunii și altele, dar toate se fundamentează pe o riguroasă politică de investiții. Problema investițiilor, afectează, deci, întreaga viață a societății moderne, fiecare latură a acesteia — economică, socială, culturală, militară și ecologică —, în ultimă analiză reprezentînd o problemă cheie a lumii contemporane. Decurgînd tot din importanța și utilitatea deosebite pentru societate a investițiilor, se urmărește obținerea de rezultate cît mai însemnate din resursele alocate sau, invers, dobîndirea unui rezultat prin consumul minim de resurse. Am ajuns, în felul acesta, la noțiunea de **eficiență economică**, foarte vehiculiată — ca termen — în literatura de specialitate. Necesitatea creșterii eficienței economice a investițiilor a fost accentuată de generalizarea crizei de materii prime și energie, astfel încît, în prezent, adoptarea deciziei de a investi se face pe baza unei temeinice analize, asupra eforturilor în comparație cu efectele obținabile.

În aceeași ordine de idei, ale metodologiei de adoptare a deciziilor de investiții, este de subliniat și faptul că, în

practică, își fac tot mai mult locul calculele matematice, în speță calculele de optimizare, instrumente mai exacte de conducere economică. La realizarea unei investiții participă mulți factori — întreprinderi industriale, de construcții, transporturi, institute de cercetări și proiectări, dar și unități din agricultură-silvicultură, comerț interior și exterior, organe financiare etc., în mod practic unități din toate ramurile economiei naționale. Progresul tehnico-științific în lumea contemporană impune utilizarea calculelor de optimizare a deciziilor, face din acestea un atribut al politicilor moderne de investiții, fără de care ar fi imposibilă aplicarea unor programe de investiții viabile și folositoare societății, în ritmurile cerute de societatea noastră.

O ultimă trăsătură caracteristică a orientărilor pe care le cunosc investițiile se referă la scopul și modul în care se construiește fiecare obiectiv în parte, și care tind să corespundă cît mai mult necesităților practice și restricțiilor existente. Dacă, în trecut, adeseori se urmărea construirea de obiective mari, chiar grandioase, clădiri cu ziduri supradimensionate și finisaje pretențioase, utilaje agabaritice, se poate afirma că societatea a depășit demult această perioadă în domeniul investițiilor. Nu vrem să spunem că societatea modernă nu realizează proiecte de investiții de anvergură, dar totul se face în vederea obținerii unor efecte utile maxime cu cheltuieli reduse, o orientare concretizată în clădiri cu finisaje simple, dar funcționale și frumoase, construcții speciale svelte, mașini și utilaje miniaturizate etc. Criteriul funcționalității și al economicității a fost promovat pe primul plan, în virtutea conceptului de eficiență, care domină activitatea economică; această tendință firească considerăm că se va accentua în procesele investiționale ale viitorului.

prof. Ion ROMĂNU

Mapamond tehnico-științific

Materialele ceramice — noi perspective de utilizare

CA ȘI ÎN CAZUL ALTOR tehnologii de vîrf, materialele ceramice (în fapt „superceramice”, cum mai sînt denumite) au urmat aceeași filieră de dezvoltare: realizate și utilizate în industria spațială americană au fost ulterior preluate, perfecționate și adaptate producției industriale civile de către japonezi. Astfel, în prezent, producătorii japonezi — cu o producție de 410 miliarde de yeni la nivelul anului 1981, cu 997 de invenții în domeniu brevetate în același an — domină piața mondială, pentru anumite aplicații (plăcuțe pentru circuite integrate și ferite) deținînd o pondere de peste 75 la sută. Ce anume determină interesul sporit pentru acest nou tip de materiale care, afirmă specialiștii, va schimba fundamental nu numai industria materialelor ci și numeroase alte sfere de producție? În primul rînd calitățile lor fizico-chimice, mecanice etc. intrinsece: rezistență superioară la solicitări, la temperaturi înalte, posibilitățile pe care le oferă pentru realizarea unor produse cu totul noi, în care metalele nu pot fi utilizate. Acestor avantaje

li se alătură cele economice: materiile prime pentru realizarea superceramicilor sînt mai abundente și mai uniform distribuite în scoarța terestră și pe suprafața globului, producerea lor presupune un consum energetic mai mic decît în cazul metalelor și un nivel de poluare redus; de asemenea, în exploatare, produsele ceramice oferă posibilitatea unor importanțe economice de materiale și energie.

Avantajele amintite au determinat și sferile de aplicare, al căror număr sporește continuu. Pînă în momentul de față, cele mai importante domenii de utilizare sînt: a) ceramica electro-optică ce înregistrează o cerere tot mai mare în domeniul electronicii de largă întrebuintare, în domeniul calculatoarelor și al telecomunicațiilor (oxizi fero-magnetici pentru aparate de telecopie, granat de gadolinu — galiu pentru suporturi de bule magnetice încorporate în următoarele generații de calculatoare, diverse materiale pentru sistemele de largă integrare); b) înlocuirea unor piese metalice în motoarele de automobil; c) aplicații în domeniul mate-

rialelor refractare: pentru reactorii nucleari, ciment pentru puțurile geotermice etc., superceramicile constituind un element de bază în utilizarea surselor energetice neconvenționale.

Pentru viitorul nu prea îndepărtat se întrevăd deja o serie de noi utilizări, cele mai importante constînd în realizarea de captatori pentru instalațiile siderurgice, de materiale bioceramice, de aliaje de ceramică și metal. La baza acestor perfecționări se situează noua tehnologie de realizare a produselor ceramice pe bază de pulberi de înaltă puritate. Presupunînd trei faze tehnologice: obținerea pe cale chimică a pulberilor, amestecul și compactarea acestora la presiuni și temperaturi determinate, imprimarea formelor dorite și finisarea acestora, procedeul prezintă un avantaj fundamental. Este vorba de faptul că pot fi utilizate pulberi provenind din substanțe extrem de diverse, a căror combinare permite obținerea unei game foarte largi de produse ceramice cu proprietăți și, implicit, utilizări foarte numeroase.

Sînt semnalate însă și anumite obstacole pe calea expansiunii industriale a produselor superceramice. Între aceste dificultăți specialiștii rețin: fragilitatea ridicată, nivelul încă prohibitiv al costului de producție, neexistînd deocamdată procedee de producție în serie mare, prelucrarea extrem de dificilă a pieselor ceramice ca urmare a durtății lor ridicate.

DOCUMENTAR

Petrolul: o piață cu evoluții semnificative

Deceniul '70, mai exact cei zece ani dintre 1973—1983 vor trece în istoria economiei mondiale sub numele de: „criza petrolului” sau mai precis „criza energiei”. Această perioadă s-a caracterizat printr-o urcare încă nemaiintilnită a prețului țițeiului și în consecință a produselor rezultate prin utilizările acestuia, provocând răsturnări dintre cele mai violente atât în economia țărilor industrializate, cit și în aceea a țărilor în curs de dezvoltare.

Petrolul nu este o sursă de energie oarecare — ca lemnul sau cărbunele — căci prin pătrunderea lui în sectoarele cheie ale economiei mondiale, în transporturi (automobilism, aviație, vapoare), termocentrale și motoare industriale a dobândit un rol strategic-economic de primă importanță. Dacă mai adăugăm că țițeiul și diversele sale derivate sînt materii prime extrem de importante în industria petrochimică, care au înlocuit în mai puțin de o jumătate de secol, în cea mai mare parte, carbochimia, atunci avem o imagine și mai clară a ceea ce a însemnat urcarea prețului petrolului în zece ani de 14—16 ori. Și totuși omenirea consumă această materie primă în cantitate de aproape 3 mrd. t/an.

Nevoia tot mai presantă de țiței a făcut în ultimii ani rentabilă exploatarea acestuia și de sub fundul mării și chiar în zonele înghețate ale globului (Alaska). Aceste urcări de prețuri nu au fost provocate numai din motive strict economice, cum ar fi scăderea bruscă a rezervelor mondiale, ci și din motive politice, unele țări folosind aceste escaladări ale prețurilor ca armă politică. Dar prețurile noi ale țițeiului au provocat în timp atât de scurt, la început, deplasări majore de disponibilități financiare spre țările exportatoare de petrol.

Țări industriale ca Franța, R.F. Germania, Italia, la început și Marea Britanie importau anual, fiecare, peste 100 milioane tone țiței, iar prin creșterea prețului importurile au trebuit să fie plătite nu cu 2,5—3 mrd. dolari pe an, ci cu peste 20 mrd. dolari pe an. Situația Japoniei care din lipsă de cărbuni și gaze importa anual aproape 300 mil. t țiței/an era și mai critică.

În prima etapă, beneficiile neașteptate realizate de țările producătoare de țiței au dus la apariția a zeci de miliarde de petrodolari, provocând puternice perturbații pe piețele valutare și financiare. Cea mai mare parte din acești petrodolari au fost însă investiți în țări industrializate (R.F.G., Italia etc.).

Majorarea an de an a prețului țițeiului a dus nu numai la ciștiguri cu totul deosebite, dar a provocat și mutații importante între țările producătoare de petrol. Comparînd aceste schimbări, chiar numai pentru principalele zece țări, avem în tabelul alăturat o imagine a locurilor deținute și a schimbărilor intervenite în cei zece ani. Astfel, între 1970—1980, S.U.A., principala producătoare de petrol timp de mai bine de un secol, trece pe locul trei, U.R.S.S. de pe locul doi trece în fruntea țărilor producătoare, Arabia Saudită de pe locul cinci pe locul doi, iar Iranul a cedat locul patru Irakului. Mutații demne de semnalat sînt și între țările care au ajuns să producă, în jurul anului 1980, peste 100 mil. t țiței/an. Este vorba de

R.P. Chineză, Nigeria, Mexic și Marea Britanie. Anglia, prin descoperirea și exploatarea bogatelor zăcămintele de țiței și gaze din Marea Nordului, ajunge în anul 1980 la o extracție de țiței de 80 mil. t, iar în 1982 la 100 mil. t, renunțînd astfel total la import și putînd chiar să exporte anumite cantități, prin introducerea în consumul intern, ca sursă de energie și a gazelor naturale extrase tot din platforma Mării Nordului. În consecință, Anglia nu mai plătește anual aproximativ 25 mrd. dolari pentru țițeiul ce trebuia importat. Norvegia este și ea antrenată în exploatarea de țiței de pe fundul Mării Nordului și devine oarecum partașă la această bogăție, ajungînd în 1980 la o extracție de 25 mil. t țiței.

Prețurile exagerate la care a ajuns țițeiul în cîțiva ani, de la 12,65 dolari/t în 1970, la 78,75 dolari/t în 1975, la 224 dolari/t în 1980 și la 238 dolari/t în 1982, au dus însă și la efecte contrarii. Piața comercială nu mai putea suporta aceste prețuri fără să reacționeze. Toate țările s-au ocupat astfel în ultimii ani de economisirea energiei și îndeosebi a petrolului. Toate caută surse alternative de energie, unele orientîndu-se spre cea hidroelectrică și nucleară, în vreme ce altele revin la folosirea cărbunilor în termocentrale.

Noile prețuri ale țițeiului — de 238 dolari/t în 1982 — au dus la o reducere a consumului, care implică presa în direcția diminuării acestor prețuri. Anul 1983 avea să fie martorul a două evenimente neprevăzute încă: reducerea producției de țiței la nivelul de 2 756 mil. t, de la 3 087 mil. t în 1978, 2 979 mil. t în 1980 și 2 818 mil. t în 1982; scăderea concomitentă a prețului țițeiului de la 238 dolari/t la aprox. 200 dolari/t.

Chiar țările exportatoare de țiței grupate în cadrul O.P.E.C. își micșorează producția de la aproape 1 mrd. t pe an, la 875 mil. t pe an (17,5 mil. barili/zi). Conferința O.P.E.C. din decembrie 1983 pare să fi acceptat propunerea Arabiei Saudite ca pentru încă doi ani prețul țițeiului să fie fixat la 29 dolari/baril (aproximativ 200 dolari/t), deși alte țări, în frunte cu Iranul, cereau ca prețul să fie menținut la 34 dolari/baril (238 dolari/tonă).

În cazul în care ușoara îmbunătățire a situației economice a S.U.A. va continua și în 1984, aceasta va însemna și o creștere a consumului de produse petroliere cu circa 30 milioane tone în această țară, cu posibile consecințe în ce privește evoluția ascendentă a prețului țițeiului.

Deceniul 1980—1990 este sub semnul unor mari semne de întrebare. Cu o reducere drastică a consumului de energie în aproape toate țările și în toate sectoarele, cu o scădere efectivă a extracției de țiței și cu o micșorare sensibilă a prețului țițeiului, economia mondială este și ea în fața unor situații neprevăzute, dar este vizibil că se va accentua tendința de a se folosi tot mai mult alte surse de energie decît țițeiul, acesta rămînd ca o materie primă pentru industria chimică și în special la fabricarea polimerilor (fibre sintetice, materiale plastice, cauciucuri sintetice), detergenți, insecticide etc. De exemplu, importurile japoneze au scăzut la 210 mil. tone/an, o atenție cu totul deosebită acordîndu-se dezvoltării de centrale atomice care acoperă deja un sfert din totalul nevoilor sale de energie.

Cele 13 țări exportatoare de petrol din cadrul O.P.E.C. și-au fixat ca extracție anuală 17,5 mil. barili/zi (875 mil. t/an) dar din cauza scăderii consumului de țiței producția pare să fie în realitate de numai 825 mil. t/an. Nici chiar prețul de 200—205 dolari/tona de țiței nu este sigur că se va putea menține.

După o urcare masivă și continuă a extracției de petrol și un salt neașteptat al prețului țițeiului s-a ajuns după mai puțin de un deceniu la o scădere a extracției mondiale de petrol și la o micșorare a prețului acestuia. Aproape toate țările sînt împinse spre o economisire severă a acestei materii prime și o cercetare tot mai asiduă și mai meticuloasă în căutarea de noi surse de energie. Sursa importantă pare să fie în final tot Soarele, iar în ce privește utilizarea produselor petroliere în industria chimică, ea va căuta să crească, întrucît prin prelucrarea petrochimică valoarea unei tone de țiței crește de 10—30 sau 50 de ori.

Principalele țări producătoare de petrol

Producția mondială din care:	1970		1980		1983			
	mil. t	%	mil. t	%	mil. t	%		
	2 273	100	2 979	100	2 756	100		
1. S.U.A.	475	21,0	U.R.S.S.	603	20,2	U.R.S.S.	618	22,4
2. U.R.S.S.	348	15,1	Arabia			S.U.A.	486	17,6
3. Venezuela	194	8,4	Saudită	496	16,7	Arabia		
4. Iran	192	8,4	S.U.A.	423	14,1	Saudită	246	8,9
5. Arabia Saudită	180	8,3	Irak	130	4,4	Mexic	149	5,4
			Venezuela	114	3,8	Iran	121	4,4
6. Libia	152	7,1	R.P. Chineză	106	3,6	Britanie	114	4,1
7. Kuweit	150	6,6	Nigeria	102	3,5	R.P. Chineză	105	3,8
8. Irak	76	3,3	Mexic	100	3,4	Venezuela	97	3,5
9. Canada	62	2,7	Libia	86	2,9	Canada	76	2,7
10. Nigeria	54	2,4	Kuweit	86	2,9	Indonezia	63	2,2

Sursa datelor pentru 1983: Archiv der Gegenwart nr. 3/1984.

Axente-Sever BANCIU

C.E.E. : consum energetic in creștere

CONSUMUL de energie în Piața comună se așteaptă să crească cu 1,32 la sută în 1984, prima creștere din ultimii cinci ani — apreciază Comisia C.E.E. Majorarea cererii va fi acoperită prin creșterea cu circa 12 la sută a energiei nucleare, printr-o mărire aproape egală a utilizării gazelor, prevăzându-se în schimb o ușoară diminuare a combustibililor solizi folosiți față de 1983.

Cererea de petrol se pare că va rămâne la același nivel cu cel din 1983, înscriindu-se în tendința apărută după „socul petrolier” din 1973, și anume reducerea dependenței față de importuri la această sursă energetică. Cifrele date publicității la sfârșitul anului trecut indicau că dependența C.E.E. față de importul de țiței s-a redus la 32% în totalul consumului de energie, nivelul corespunzător în deceniul trecut fiind de 62%. Reducerea a fost mai puțin evidentă sub aspectul plăților efectuate, ținând seama de consolidarea dolarului, moneda în care este cotel petrolul.

Față de o reducere a consumului total de energie, cu 1,10%, în intervalul 1979-1983, cererea de petrol s-a diminuat în aceeași perioadă

cu 4,60%, sau cu 27% față de 1973. Într-o anumită măsură, importul de țiței a început să fie acoperit prin producție internă, exploatarea britanică fiind principala sursă în acest context. Numai în anul trecut

producția comunitară de țiței a crescut cu 10%. Prognozele privind creșterea generală a consumului de energie sînt puse pe seama înviorării economiilor țărilor comunitare, Comisia C.E.E. avînd în vedere, pînă în prezent, o rată de creștere de 1,75 la sută pentru acest an.

Finlanda — probleme ale procesului de redresare

DEȘI ratele de creștere au fost scăzute în 1981 și 1982, economia Finlandei continuă să se situeze pe o poziție relativ mai bună față de alte țări vest-europene. Potrivit prognozelor referitoare la Finlanda, publicate de O.C.D.E., produsul intern brut al țării este așteptat să crească în acest an cu 3,2 la sută.

Una din dificultățile majore care confruntă economia Finlandei o reprezintă inflația. Studiul O.C.D.E., punînd această evoluție pe seama devalorizării monedei naționale, operată în 1982, și în general ca urmare a expansiunii politicii fiscale și monetare. La sfârșitul anului trecut, prețurile de consum înregistrău o rată anuală de creștere de 9,1 la sută, față de 5,2 la sută pe ansamblul O.C.D.E. Fenomenul este considerat de specialiști ca fiind de natură să dete-

rioreze poziția concurențială a Finlandei pe piețele externe, sectoarele care produc pentru export fiind afectate în cea mai mare măsură. Potrivit aprecierilor O.C.D.E., Finlanda a acordat o atenție specială dezvoltării industriale, ținînd cont mai puțin de problema stabilității prețurilor, ceea ce se consideră că va trebui avut în vedere în opțiunile viitoare de dezvoltare.

Dacă pentru prima parte a anului 1984 prognozele indică perspectiva unei activități economice susținute, pentru perioada ulterioară evoluția sa depinde în mare măsură, susțin specialiștii, de situația economică a principalilor parteneri comerciali, în condițiile în care se așteaptă ca Finlanda să adopte în continuare o politică bugetară restrictivă.

Programe de dezvoltare

ANGOLA : intensificarea valorificării resurselor naturale

ANGOLA ocupă un loc important între țările atrase în privința bogățiilor sale naturale. În prezent, valorificarea acestor bogății capătă un rol sporit în cadrul eforturilor susținute de dezvoltare a economiei naționale și de intensificare a participării la circuitul economic internațional.

După o întrerupere de circa 7 ani, în 1983 a fost reluată extracția minereului de fier de la marile mine Cassinga, aflate în sudul provinciei Huila. Pentru început, s-a avut în vedere o producție de 1,1 milioane tone/an și se preconizează ca în scurt timp să se ajungă la nivelul record din 1973 cînd minele Cassinga realizau exporturi de 6,3 milioane tone hematită cu înalt conținut de fier. Se lucrează, de asemenea, la un alt proiect pentru extragerea a circa 2 milioane tone minereu de fier/an din zăcămintele de la Kassala-Kitungo aflate la nord de Kwana River. În 1981, a fost inițiată extracția fosfaților din zăcămintele Quindocache, situate în provincia Zair, într-un ritm de producție de 15 mii tone pe an. Alte exploatare pentru fosfați vor fi deschise în aceeași regiune, precum și în provincia Cabinda.

Cea mai spectaculoasă evoluție, însă, o cunoaște în prezent extracția țițeiului. Producția de circa 500 mii barili/zi prognozată pentru 1990, va plasa Angola pe locul al doilea, după Nigeria, în rîndul țărilor subsahariene. Pe lângă pregătirile de extindere a producției la 200 mii barili/zi pînă în 1985, în Cabinda, în 1987 se va ajunge la o producție de 100 mii barili/zi la zăcămintele din zona Soyo, recent descoperite. Alte extracții sînt pregătite în bazinele Kwanza, Pitangueira și Luanda. În total, programul de dezvoltare a extracției petrolului cuprinde un volum de investiții care depășește 1 miliard dolari și se realizează printr-o largă cooperare internațională inițiată de compania națională petrolieră Sonagol. Noile descoperiri au sporit rezervele cunoscute de țiței ale Angoliei de la circa 150 milioane tone la începutul programului, la peste 1,2 miliarde tone pînă la sfârșitul anului 1983. În paralel, au fost descoperite rezerve de gaze naturale, cifrate la peste 30 miliarde m.c.

Sporirea extracției țițeiului va conduce la majorarea cantităților prelucrate pe plan local în cele două rafinării ale țării aflate la Cabinda (capacitatea 140 mii tone/an) și Luanda (capacitate : 160 mii tone/an).

Relațiile economice româno-angoleze beneficiază de un amplu cadru juridic format dintr-un acord de cooperare economică, industrială și tehnică, un acord comercial, un acord privind acordarea de asistență tehnică și pregătire de cadre etc. Printre acțiunile de cooperare realizate de întreprinderile românești se numără asistența tehnică în industria textilă, în industria prelucrării lemnului, punerea în funcțiune a două ferme agricole de stat, construirea de depozite și rezervoare petroliere, asistența tehnică în domeniul organizării transportului feroviar etc.

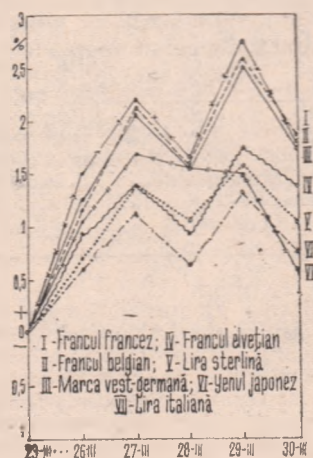
M. F.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 26-30 MARTIE a.c., poziția dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a marcat un recul sensibil. Dacă la finele săptămîinii precedente majoritatea observatorilor se așteptau la o ridicare a nivelului taxei scontului în S.U.A. peste cel de 8,5% din prezent, publicarea datelor privind creșterea prețurilor de consum în Statele Unite cu 0,4 puncte procentuale în februarie — după o majorare cu 0,6 puncte procentuale în luna ianuarie a.c. —, precum și a datelor privind reducerea volumului de comerzi pentru bunuri durabile cu 1,2 puncte procentuale în luna februarie a.c., a fost considerată ca fiind de natură să amine o atare măsură de creștere a scontului. Mai mult, publicarea, la jumătatea intervalului analizat, a datelor privind amplificarea deficitului comercial al S.U.A. la 10,09 miliarde dolari în luna februarie, de la 9,47 miliarde în ianuarie a.c., ca și a celor privind majorarea mai puțin pronunțată, cu 1,7 puncte procentuale în februarie după 1,0 puncte în luna ianuarie a.c. a indicelui agregat al activității economice, a exercitat în continuare presiuni „à la baisse” asupra dolarului.

Slăbirea poziției acestei valute a avut loc și pe fondul apariției unor noi indici ai evoluțiilor mai favorabile dintr-o serie de economii occidentale. În primul rînd din cele ale R.F. Germania și Japonia. Astfel, contul curent al balanței de plăți a R.F. Germania a marcat un excedent de 1,3 miliarde mărci în februarie a.c. (după un deficit de 500 milioane în luna ianuarie a.c.), iar balanța comercială a țării — un excedent de 4,9 miliarde mărci (față de un excedent de 1,9 miliarde mărci în ianuarie a.c.), ritmul actual de creștere economică a țării este considerat ca permițînd atingerea și chiar depășirea obiectivului proiectat de guvern privind creșterea P.N.B. cu 2,5% în

Recul sensibil al dolarului

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26-30 martie ; bază : 23 martie 1984

1984 : în același sens, în cazul Japoniei, contul curent al balanței de plăți a țării a înregistrat în luna februarie a.c. un excedent de 2,01 miliarde dolari, față de un deficit de 526 milioane dolari în ianuarie a.c. și comparativ cu un excedent de numai 896 milioane dolari în luna februarie 1983.

În aceste condiții, majoritatea valutele occidentale și-au consolidat poziția față de dolarul S.U.A. La nivelul întregului interval, procente de apreciere față de dolar au fost următoarele : (în paranteză se dau nivelurile de curs din zilele de 23 și 30 martie a.c.) după cum urmează : lira sterlină circa 1,05 puncte procentuale (de la 1,43 la 1,4450 dolari/liră), francul elvețian 1,4 puncte (de la 2,18 la 2,15 franci/dolar), yenul japonez circa 1 punct procentual (de la 226,50 la 224,65 yeni/dolar), marca vest-germană 1,75 puncte (de la 2,6425 la 2,5975 mărci/dolar), francul belgian circa 1,8 puncte (de la 54,13 la 53,18 franci/dolar), francul francez cu 1,8 puncte procentuale (de la 8,1450 la 8,00 franci/dolar) și lira italiană cu circa 0,65 puncte (de la 1.635 la 1.625 lire/dolar).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție descendentă, și anume (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe termen de 6 luni, cotate în zilele de 23, și respectiv, 30 martie a.c.) : eurodolarii 11,1875 și 11%, euromărci vest-germane 6 și 5,875%, eurofranci elvețieni 4,125 și 3,9375%.

Prețul aurului s-a fixat la Londra, la al doilea fixing din ziua de 30 martie a.c. la 388,50 dolari/uncie, ușor peste nivelul ultimului fixing din săptămîna precedentă, de 387,90 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Apel pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare

EVALUÎND fragilitatea semnelor de relansare economică observate în unele țări în curs de dezvoltare, raportul U.N.C.T.A.D. privind comerțul și dezvoltarea economică în 1983 avertizează că în anul 1984 este foarte probabil ca procesul de reluare a creșterii să înceteze, în absența unor măsuri adoptate pe plan internațional pentru sprijinirea economiei țărilor în curs de dezvoltare. Raportul precizează că factorii externi determinanți ai acestei situații sînt în primul rînd fenomene generate direct sau indirect de evoluții ale economiei țărilor dezvoltate sau ale relațiilor comerciale și financiare în care acestea au un rol determinant. Perspectivile foarte nesigure ale relansării economice în țările dezvoltate, menținerea dobizilor ridicate, reducerea împrumuturilor acordate de băncile comerciale din aceste țări, „exportul de inflație” nu fac altceva decît să determine țările în curs de dezvoltare să adopte politici economice foarte prudente. După aprecierile raportului U.N.C.T.A.D. citat, chiar dacă în țările dezvoltate ar avea loc o relansare economică temporară, cu durată de 12—18 luni, aceasta nu ar fi suficientă pentru o creștere a cererii în măsură să stimuleze noi investiții în țările în curs de dezvoltare și o reluare a creșterii economice. Menținerea dobizilor ridicate, lipsa unor soluții satisfăcătoare pentru datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, pe de o parte, și efectele negative asupra economiei mondiale în ansamblu ale situației dificile a acestor țări, pe de altă parte, sînt principalele argumente în favoarea apelului pentru adoptarea de măsuri imediate pe plan internațional, care să permită o accelerare a creșterii economice în țările în curs de dezvoltare.

„Electronica aplicată” la Tîrgul de la Leipzig

RECENT încheiata ediție de primăvară a Tîrgului de la Leipzig, caracterizată printr-o mare diversitate a domeniilor reprezentate și un număr ridicat de participanți, a prilejuit, între altele, expunerea unei game variate de produse sub deviza „electronica aplicată”. Intreprinderi specializate din țara gazdă (de exemplu Combinatul de microelectronică și elemente electronice Hermendorf, uzinele Carl Zeiss Jena, combinatul Robotron etc.), cărora li s-au alăturat exponenți străini, inclusiv din România, au prezentat produse ale tehnicii de calcul, mașini și utilaje, instalații și aparate încorporînd componente electronice și microprocesoare, grupate în funcție de domeniile de utilizare sub mai multe teme: „raționalizarea activităților de birou”, „servicii publice — tehnologii moderne de telecomunicații”, „producția rațio-

nală — de la pregătirea tehnologică la automatizarea flexibilă”, „tehnologie medicală și de laborator”.

Măsuri de reducere a dependenței energetice în Franța

PÎNĂ la finele deceniului actual, obiectivul esențial al politicii energetice a Franței îl constituie, conform unui program guvernamental special, reducerea dependenței energetice a țării față de sursele externe de combustibili și energie, de la 70% în 1980, la circa 50% în 1990. Măsurile adoptate în acest scop vizează în principal diversificarea surselor energetice, dezvoltarea bazei proprii de combustibili și energie, utilizarea mai rațională a energiei, adaptarea industriei la exigențele economisirii și dezvoltarea cercetărilor științifice în domeniul energiei.

Consumul de energie primară, evaluat pentru 1990 la 232 milioane tone echivalent petrol (t.e.p.) ar urma să fie structurat după cum urmează:

Țiței	30—31%
Cărbune și gaze naturale	30—32%
Energie atomoelectrică	26—27%
Hydroenergie	6—7%
Noi surse energetice	4—6%

Realizarea programului, care presupune economisirea la nivelul anului 1990 a 40 milioane t.e.p., necesită investiții cifrate la 30—50 miliarde franci anual. Deplasarea structurală în favoarea surselor regenerabile de energie se va concretiza într-o creștere de circa 3 ori a ponderii acestora în structura consumului. Între sursele neconvenționale, energia solară ar urma să reprezinte la finele deceniului circa 1,5 milioane t.e.p.

Finanțarea transportului feroviar în C.E.E.

O RECENTĂ propunere a Comisiei Pieței comune, înaintată spre aprobare Consiliului ministerial, vizează reorganizarea financiară a sistemelor naționale de căi ferate din cadrul C.E.E. urmărindu-se, în esență, ca guvernele țărilor membre să preia cheltuielile determinate de construirea și întreținerea căilor ferate și să acopere în scurt timp datoriile contractate anterior de companiile lor naționale de transport feroviar.

Ideea centrală a proiectului de lege se referă la trecerea asupra guvernelor țărilor membre a cheltuielilor de infrastructură în acest domeniu, companiile urmînd să plătească pentru folosirea căilor ferate respective. Țările membre ar urma să ia măsuri menite să ducă la reducerea, în următorii patru ani, a datoriilor, pînă la niveluri specificate pentru fiecare caz în parte. Totodată s-ar împune ca după 1989 subsidiile destinate acoperirii deficitelor să nu mai fie acordate decît cu condiția ca ele să fie legate direct de aplicarea unor măsuri de raționalizare a transporturilor feroviare.

Urmărind să modifice legislația din 1975, noua propunere în domeniul finanțării se bucură de sprijin din partea unor țări ca Franța și R.F. Germania, interesate în găsirea de soluții la problemele legate de datoriile însemnate contractate de rețelele lor de căi ferate.

China: diversificarea cooperării cu străinătatea

ÎN ULTIMII ANI, procesul de diversificare a relațiilor de cooperare cu străinătatea cunoaște, potrivit aprecierilor revistei *Beijing Review*, forme tot mai complexe, una din direcțiile majore constînd în acordarea de asistență complexă, în diferite domenii, inclusiv prin trimiteră de specialiști și muncitori. Prin cele 42 de firme specializate, China livrează unui număr de peste 50 de țări din toate continentele tehnologii, utilaje și forță de muncă pentru proiecte în domenii cum sînt: transporturile, instalațiile petrochimice, construcțiile edilitare, industria construcție de mașini și industria textilă, agricultura și pescuitul. Potrivit sursei, la sfîrșitul anului 1982 erau încheiate peste 900 de contracte, din care 300 au fost încheiate în anul respectiv (în valoare de peste 500 milioane dolari), iar în prima jumătate a anului 1983 au fost perfectate 130 noi contracte, însumînd 460 milioane dolari. Numărul lucrărilor chinezi antrenate direct în realizarea în străinătate a diferitelor proiecte era de circa 31 000 în 1982. Principalele categorii de acțiuni de cooperare sînt construcțiile la cheie, inclusiv furnizarea de utilaje, materiale și mînă de lucru, realizarea de proiecte cu materiale locale, efectuarea lucrărilor de infrastructură sau a altor etape ale unui proiect dat, cooperarea cu firme străine în finalizarea unor proiecte terne de beneficiari.

GLOSAR

Creditele pe marfă

IN FINANȚAREA schimburilor comerciale internaționale creditele acordate de bănci pe termen scurt se împart în două categorii principale: operațiuni de creditare legate de tranzacții, precum și livrări de mărfuri și servicii și așa-numitele credite financiare, nelegate dar servind în ultimă analiză tot unor vânzări-cumpărări în relațiile cu străinătatea.

Prin credite pe marfă se înțelege operațiuni legate fiind diferitelor forme de mobilizare a creanțelor născute la export, deci după ce a avut loc livrarea produselor sau prestarea serviciilor implicate.

Scontul sau cumpărarea de efecte reprezintă un instrument tradițional în majoritatea țărilor de finanțare pe termen scurt. Pentru a mobiliza o creanță comercială înainte de scadența sa, exportatorul trage o trată asupra importatorului, care o acceptă; apoi, exportatorul va sconta efectul comercial la bancă, efectuând deci o vânzare de creanță. Avantajul operațiunii este că exportatorul primește imediat întreaga contravaloare a mărfii vândute, minus scontul, fiind complet degrevat de problema finanțării tranzacției, iar bilanțul său este degrevat de cheltuielile legate de aceasta și de eventualul credit comercial pe care, în alte condiții, ar fi trebuit să-l acorde importatorului. Alt avantaj constă în aceea că dacă factura este libelată în moneda străină, riscul valutar va fi înălturat prin emiterea unui efect în moneda respectivă, scontul făcându-se la nivelul dobânzii la moneda operațiunii.

Creditul de ramburs pe bază de efecte este o altă formă de finanțare în cadrul căruia o bancă acceptă în locul unui importator o trată trasă asupra sa de către exportator contra remiterii documentelor atestând proprietatea asupra mărfii. Banca finanțatoare poate admite de asemenea și bilete la ordin emise de importator cu avansamentul băncii sale, ambele categorii de efecte servind la refinanțarea instituției creditoare pe plată monetară sau la banca centrală. Acordarea unor asemenea credite se face de regulă în cadrul unei linii de finanțare cu un plafon stabilit și pe o durată mergând până la un an, cu posibilitatea de reînnoire.

Avansuri contra cesiune de efecte sunt operațiuni presupunând o cedare de către exportator, către o bancă, a creanțelor sale externe înainte de scadență. Contra acestei cesiuni, care nu reprezintă decât o garanție întrucât nu are loc o cumpărare de efecte ca în cazul scontului, se acordă un credit exportatorului într-o anumită proporție, de 70%-90% din valoarea facturată. Orice pierderi din reduceri de preț sau dificultăți financiare ale importatorului rămân în întregime în sarcina exportatorului. Explicația acestei limitate de credit față de totalul efectelor rezidă în folosirea acestora numai ca o garanție, fără a interveni mecanismul refinanțării pe plată sau la banca centrală.

Avansuri în cont reprezintă o formă, mai simplă folosită în țări care urmăresc stimularea vizărilor în străinătate printr-o asistență de ultim resort a autorităților monetare. În fapt, exportatorul este plătit de banca finanțatoare care nu cere nici un efect spre vânzare sau ca garanție, cel care beneficiază de linia de finanțare rămânând debitor într-un cont special de împrumut până la scadență.

„Factoring-ul“ la export a devenit de asemenea o formă răspândită de finanțare pe termen scurt preferabilă în cazul unor efecte cu scadență apropiată.

Radu NEGREA

Institut pentru dezvoltare

Dan Angheluță, București — Sediul Institutului mondial de cercetări asupra dezvoltării economice (Wider, după inițialele denumirii sale în limba engleză), care funcționează sub auspiciile Universității Națiunilor Unite, va fi construit în capitala Finlandei, Helsinki. Institutul a fost creat în martie 1982, funcționând cu titlu temporar la London School of Economics. Mai multe țări

s-au oferit să-l găzduiască, între care Olanda, dar în cele din urmă a fost preferată Finlanda, după ce guvernul acestei țări a oferit Institutului o donație de 30 milioane dolari și alte facilități.

Petrol

Ion Martalogu, Cimpmna — 1) Strimtoarea Ormuz are o lățime de mai puțin de 60 de kilometri (din care numai 19 km sînt navigabili), iar adîncimea anelor sale nu depășește 60 de metri. Prin această strimtoare, care leagă

Golful de Marea Omanului și Oceanul Indian, tranzitează circa 90% din petrolul extras în țările riverane Golfului (dintre care principalii producători sînt Iranul și Irakul). Potrivit datelor Agenției Internaționale de Energie, o eventuală închidere a acestei strimtori, în contextul războiului dintre cele două țări care durează de peste 40 de luni, ar priva statele importatoare occidentale de circa 8,7 milioane de barili de petrol pe zi. Cele mai afectate regiuni ale lumii ar fi Europa occidentală și Japonia, care se aprovizionează în proporție de peste 60% cu petrolul din Golf. Dar, afectată ar fi întreaga lume, datorită consecințelor pe care o asemenea acțiune le-ar avea asupra prețului petrolului pe piața internațională.

2) Introducerea în R.P. Chineză a sistemului unificat de măsuri și greutate, avînd la bază sistemul metric internațional, este egalată pe etape până în 1990, urmînd să înlocuiască tradiționalele unități jin (echivalent cu 500 g) pentru greutate, li (500 m) pentru lungime, mu (0,067 ha) pentru suprafață etc.

Fraude maritime

Aftenie Bostan, Tulcea — Recentă reuniune de la Geneva consacrată fraudelor maritime și pirateriei a fost convocată la cererea unor țări în curs de dezvoltare al căror comerț exterior se efectuează preponderent pe mare.

Deși pare greu de conceput pentru epoca noastră, pirateria este un flagel care încă n-a dispărut cu desăvîrșire. Raportul nu indică nominal zonele cele mai expuse pirateriei, dar potrivit unor oficialități ale UNCTAD citate de agenția Reuter este aglomerata strimtoare Malacca, dintre Indonezia și Malaezia, unde nave comerciale, inclusiv tancuri petroliere, sînt deseori atacate de agresori de pe puternice vedete rapide. Experții UNCTAD consideră că prin întărirea cooperării internaționale, în primul rînd între statele vecine, acest anacronism ar putea fi lichidat.

În ce privește fraudele maritime (falsificarea documentelor de transport, furturi și pretenții de asigurare nejustificate etc), experții citați consideră că ele ar putea fi combătute eficient prin îmbunătățirea reglementărilor în vigoare privind încărcarea mărfurilor care — potrivit documentului UNCTAD — conțin numeroase carențe care favorizează aceste fraude.

Universitate pentru pace

Aldea Alior, Bistrița — 1) Principalele elemente solicitate despre Universitatea pentru pace înființată în Costa Rica în urma unei hotărîri a Adunării Generale a O.N.U. le puteți găsi în rubrica noastră „Forumul dezvoltării“ din nr. 32 din 13 august 1982 al Revistei economice. Pentru celelalte amănunte vă sugerăm să vă adresați Comitetului județean pentru apărarea păcii.

2) Insula dunăreană Ada-Kaleh, care era situată la 1 km în aval de Orșova, avea la începutul deceniului al șaptelea circa 500 de locuitori. Influențele climatice submediteraneene permitteau cultura smochinului și a altor plante iubitoare de căldură. Pe insulă se păstrau ruinele unei cetăți turcești, care au fost strămutate în ostrovul Șimian.

3) Pentru amănuntele care vă interesează vă sugerăm consultarea unei lucrări consacrate Mării Negre, apărută în ultimii ani.

Biogaz

Radu Cotaru, Buhuși — Actualul excedent mondial al ofertei de petrol în raport cu cererea, estimat la circa 500 000 barili pe zi, nu a schimbat fundamental situația aprovizionării cu energie a țărilor africane de la sud de Sahara, copleșite sub povară unei datorii externe apăsătoare. În aceste țări circa 800 milioane de persoane suferă de o acută lipsă de lemn de foc, cu atât mai gravă cu cît acesta reprezintă principalul combustibil folosit pentru gătit. Culegerea lemnului de foc necesar pentru pregătirea hranei presupune în unele zone rurale din țările amintite parcurgerea zilnică, pe jos, a unei distanțe de pînă la 20 km, ceea ce constituie o însemnată risipă de timp și energie, care cade cel mai adesea în sarcina femeilor.

O soluție avansată de experți pentru depășirea acestui aspect deosebit de acut pe care îl îmbracă riza energetică în țările lumii a treia este amenajarea de instalații de biogaz în mediul rural. Aceste instalații, care au atins deja un înalt nivel tehnic, sînt utilizate și în țări dezvoltate ale lumii, ca de pildă în cele ale Pieței comune, unde există

500 de asemenea instalații de dimensiuni mari (din care 120 în R.F. Germania). Experți vest-germani au calculat că, teoretic, valorificarea sistematică a deșeurilor agricole pentru producerea de biogaz ar putea acoperi întregul necesar de energie al agriculturii R.F.G. Costul încă prea ridicat al instalațiilor necesare împiedică însă generalizarea lor în mediul rural. Cu atât mai insurmontabile sînt problemele financiare în țările lumii a treia, astfel încît singur biogazul nu va putea acoperi nici acolo întregul necesar de energie. Electrificarea rurală rămîne cu alte cuvinte un imperativ, inclusiv cu ajutorul centralelor nucleare, dintre care 10 sînt în prezent în funcțiune sau în diverse stadii de construcție în lumea a treia.

„Autostrada 128“

Ioan Preda, Sibiu — Numele de „Autostrada 128“ desemnează de fapt în prezent o întreagă zonă de concentrare a unor întreprinderi specializate în domenii de vîrf ale industriei moderne, în primul rînd în electronică și informatică, amplasate în preajma acestei artere rutiere ocolitoare a orașului american Boston, date în funcțiune în anul 1951. Condițiile care au favorizat această concentrare industrială, cuprinzînd azi sute de întreprinderi, multe dintre ele de mici dimensiuni, dar situate în avangarda progresului tehnic, rezidă în primul rînd în existența în statul Massachusetts, a unei importante baze de cercetare reprezentată de Institutul de tehnologie (MIT) și de universități, ca și de numeroase laboratoare de cercetare, activînd în strînsă cooperare cu industria. Întreprinderile amintite concentrează mai multe zeci de mii de ingineri, dar și numeroase cadre cu experiență în gestiune, extrem de necesară, fiind seamă de mărimea capitalului care trebuie atras și de gradul ridicat de risc implicat de cercetarea din aceste domenii de vîrf.

O concentrare similară de forțe de cercetare pusă în slujba industriei moderne, în primul rînd în domeniul circuitelor integrate, mai există în S.U.A. în statul California, în așa numita Silicon Valley. Aceasta din urmă este însă deja, atît de aglomerată, încît o parte din firme au creat o nouă asemenea concentrare industrială, migrînd la Portland, în statul Oregon, la nord de San Francisco.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 14 din 6 aprilie 1984

— Un nou și important eveniment în evoluția tradiționalelor relații româno-bulgare (Em. Stancu)	1
— 23 August 1944 — act istoric cu adânci rezonanțe pentru progresul economiei românești (Gheorghe Crețoiu)	2
ECONOMIE NAȚIONALĂ	
— Economisirea energiei : de la producător la utilizator (Ioan Benkö)	4
— Soluții actuale și preocupări de perspectivă pentru reducerea consumului de manoperă (Ștefan Gheorghe)	5
— Materialele refolosibile — o alternativă de înaltă eficiență (Nicolae Blaga)	7
— Dezbateri în mari unități industriale. Acordul global — împletire strinsă între interesele individuale și cele colective (I)	9
— Campania agricolă de primăvară. Timpul prielnic, condițiile create obligă la accelerarea maximă a lucrărilor (Gh. N. Iosif)	11
— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Reducerea cheltuielilor — realizările în confruntare cu prevederile (T. Onofrei)	13
— Considerații privind conceptul și indicatorii de eficiență în transporturi (Emil Gavrilă, Emilia Tănăsescu)	15
CONDUCERE • ORGANIZARE	
— Noile cerințe și creșterea calității muncii de conducere a unităților (Sorin Ciurea)	17
TEORII • IDEI	
— Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice ? (Maria D. Popescu)	19
— O abordare modernă a teoriei comerțului internațional (Ihor Lemnij)	21
— Școli • curente • economiști. Considerații de esență monetaristă asupra inflației (II) (Daniel Dăianu)	22
IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR	
— Retribuirea după muncă (Gavril Horja)	24
ECONOMIE MONDIALĂ	
— Investițiile și conjunctura economică mondială (II) (Ion Românu)	26
— Documentar. Petrolul : o piață cu evoluții semnificative (Axente-Sever Banciu)	28
— Tendințe-conjuncturi	29
— Mondorama	30
— Curier	31
IN SUPLIMENT : În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic	

IN THIS ISSUE

— Un important event in the evolution of the Romanian and Bulgarian many-sided collaboration (Em. Stancu)	1
— August 23, 1944 : an historical event of deep resonance for the progress of the Romanian economy (Gheorghe Crețoiu)	2
— Energy saving — from the producer to the consumer (Ioan Benkö)	4
— Current solutions and prospective points of concerns over the reduction of the manual labour (Ștefan Gheorghe)	5
— Renewable materials : an alternative of high efficiency (Nicolae Blaga)	7
— The global salary system : close relation between the interest of the individual and that of the collectivity (I)	9
— Cutting down financial spending : achievements confronted with the provisions (T. Onofrei)	13
— Viewpoints. Some considerations on the concept and the indicators of efficiency in transportation (Emil Gavrilă, Emilia Tănăsescu)	15
— The new requirements and the increase of the working quality in the management of the economic units (Sorin Ciurea)	17
— Adaptation to the restrictions of the crisis or the beginning of a new cycle of global renovation of the technological basis ? (Maria D. Popescu)	19
— A modern approach of the theory of the international trade (Ihor Lemnij)	21
— Schools • trends • economists. Some essential monetarist considerations on the inflation (II) (Daniel Dăianu)	22
— Investments and the world economic situation (II) (Ion Românu)	26
— Oil : a market of significant evolution (Axente-Sever Banciu)	28

ПЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новое и важное событие в развитии традиционных румыно-болгарских отношений (Эм. Станку)	1
— 23 Августа 1944 года — исторический акт глубокого резонанса для прогресса румынской экономики (Георге Крецою)	2
— Экономика энергии: от производителя до потребителя (Иоан Бенке)	4
— Актуальные решения и перспективные задачи по снижению трудовых затрат (Штефан Георге)	5
— Вторичные сырьё — альтернатива высокой эффективности (Николае Блага)	7
— Обсуждение на больших промышленных предприятиях. Бригадный подряд — тесное переплетение между личными и коллективными интересами (I)	9
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Снижение затрат — достижения по сравнению с предумышленными (Т. Онофрей)	13
— Соображения по поводу понятия и показателей эффективности на транспорте (Эмил Гаврилă, Эмилия Тăнасеску)	15
— Новые требования и повышение качества руководящей деятельности на предприятиях (Сорин Циурă)	17
— Приспособление к ограничениям кризиса или начало нового цикла глобального обновления технологической базы ? (Мария Д. Попеску)	19
— Современный подход к теории международной торговли (Игорь Лемний)	21
— Школы. течения. экономисты. Соображения монетаристского характера относительно инфляции (II) (Даниел Дăиану)	22
— Капиталовложения и мировая экономическая конъюнктура (II) (Ион Ромăну)	26
— Документальный материал. Нефть — рынок с многозначительной эволюцией (Аксенте-Север Банциу)	28

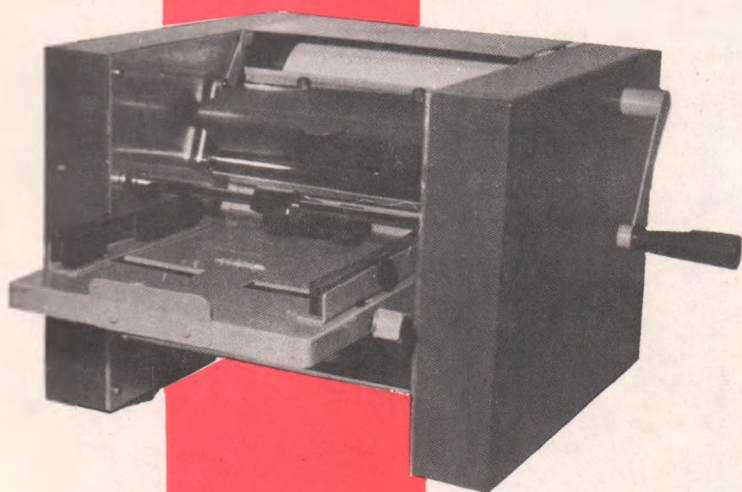
ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 223 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

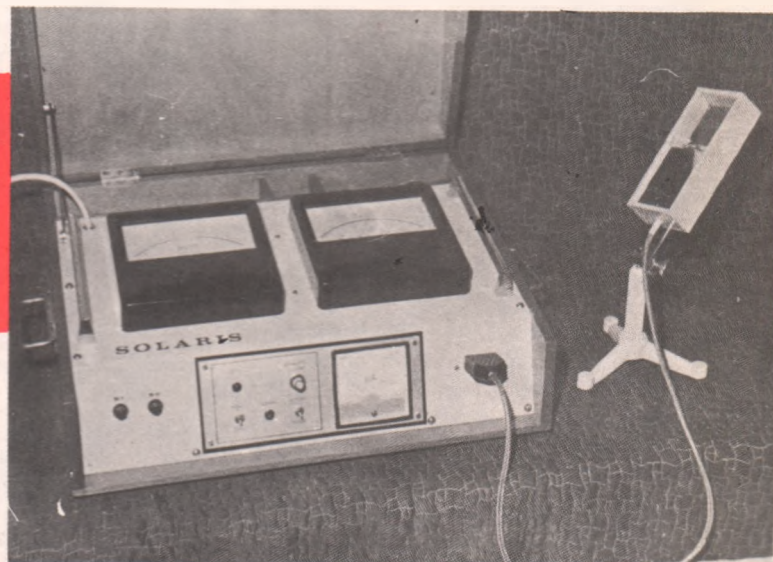
Execută și livrează, fără repartiție, pe bază de comenzi ferme instituțiilor de stat și cooperatiste

1. Planșeta de desen D2, fixă, cu mecanism de translație, avind cimpul de lucru pe verticală 900 mm, pe orizontală 1 300 mm, cu rotirea riglelor în ambele sensuri între 0° – 360° , preț 7 300 lei, și portabile AD1 – format A1, preț 680 lei și format A2, preț 600 lei, care pot fi utilizate în serviciile de proiectare, de concepție și pentru uz didactic.

2. Robot industrial cu acționare pneumatică sau electrică, cu comenzi automate și secvențiale, cu cinci grade de mobilitate, manipulind sarcini pînă la 50 N într-un spațiu de cca. $0,5 \text{ m}^3$.

De asemenea, vă rugăm să consultați nomenclatorul produselor noastre care vă pune la dispoziție o gamă largă de produse de serie mică și mijlocie, executate după proiecte proprii sau la cererea beneficiarului ca : transformator trifazat 7,5 kVA, preț 30 075 lei ; suflantă de atelier, preț 1 290 lei ; caracteriscop, 13 850 lei ; generator de ultrasunete, preț 52 100 lei ; mașina de șlefuit probe metalografice, preț 9 933 lei ; voltmetre electronice, 6 310 lei ; scaun ergonomic, preț 1 500 lei, și alte produse.

Informații suplimentare se pot obține la telefoanele : 17416, 11485, 17574, 18706, 17173, 18826 – interior 18.

OTILIA

Un dar util pentru femei într-o ingenioasă prezentare :
parfumul „OTILIA”

Miros plăcut, discret, persistent datorită conținutului bogat în uleiuri
eterice naturale.

Producător : ÎNTEPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE
„MIRAJ” – BUCUREȘTI

Lei 5
(inclusiv suplimentul)